

BEWERKEN

Jaargang 16
Maart 2015



Kwetsbaar Nederland mag je niet laten vallen

Burger meer betrokken bij wetenschap
Verbinding om recycling naar een hoge niveau te brengen

Anticiperen op komende schaarste

Weert, 1 maart 2015

SAES International officieel distributeur Atlas Copco “Hydraulic Attachments”

SAES International BV is met ingang van heden officieel distributeur van Atlas Copco hydraulische aanbouwdelen voor de Nederlandse markt geworden.

Atlas Copco

Het Duitse Atlas Copco geniet als gerenommeerd producent sinds jaar en dag een hoog aanzien in de markt. Atlas Copco produceert onder meer een scala aan kwalitatief hoogwaardige sloopgereedschappen, waaronder inbegrepen: hydraulische sloophamers, (combi)scharen, betonvergruizers en sorteergrijpers. Het Atlas Copco programma sluit hiermee naadloos aan op het bestaande programma van SAES International, een totaalprogramma waarin kwaliteit, economische duurzaamheid en service de boventoon voeren.

SAES International zal vanaf heden de levering van voornoemde Atlas Copco aanbouwdelen, alsook de levering van Atlas Copco onderdelen en het onderhoud (desgewenst op klantlocatie) aan Atlas Copco aanbouwdelen gaan verzorgen.

Daarnaast zal SAES International de bestaande eigen voorraden uitbreiden met Atlas Copco onderdelen en zal zij Atlas Copco aanbouwdelen in de verhuurvloot opnemen. SAES International komt hiermee tegemoet aan de wensen van haar klanten met betrekking tot leversnelheid en de mogelijkheid tot flexibele/tijdelijke inzet.

Service FRD/Furukawa

SAES International heeft meer dan 30 jaren ervaring met het produceren, onderhouden en herstellen van sloopgereedschappen, tot voor kort als exclusief distributeur van FRD/Furukawa. Voor haar bestaande klanten blijft SAES International het onderhoud aan FRD/Furukawa sloopgereedschappen uitvoeren. Vanzelfsprekend wordt ook nu uitsluitend met originele onderdelen gewerkt en werkzaamheden worden tegen dezelfde condities als voorheen verricht.



SAES International BV
Lozerweg 10 - 14
NL-6006 SR Weert
Tel. +31 (0)495-561929
Fax +31 (0)495-561896
E-mail: info@saes.nl
Internet: www.SAES.nl



Inhoud

Jaargang 16 | Maart 2015

18

Europees 'afvalplan' naar prullenmand?

Europees Commissaris Frans Timmermans gaat schoon schip maken in Brussel. Hij wil tientallen Europese wetsvoorstellen schrappen en wijzigen die in zijn ogen geen zin hebben. Een van die kansloze wetsvoorstellen gaat over recycling. Bij gebrek aan consensus achtte Timmermans een akkoord hierover vrijwel onhaalbaar. Het leverde hem een storm van kritiek op. Met de aankondiging dat het afvalplan van tafel is gehaald om plaats te maken voor een minstens zo ambitieus alternatief, nam het Europees Parlement uiteindelijk genoegen. Wat waren reacties van politici?

Kwetsbaar Nederland mag je niet laten vallen

Het beleid van staatssecretaris Jette Klijnsma (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) is erop gericht om ook mensen met een arbeidsbeperking in staat te stellen zoveel mogelijk zelfstandig mee te doen in de samenleving. "Participatie, bij voorkeur via werk, is essentieel. Het zorgt voor sociale, economische en financiële zelfstandigheid."

26





Hoe gaan we morgen met afval om?



Seminar 9 april 2015, van 15:45-19:00 uur te 's-Hertogenbosch
Van Iersel Luchtman Advocaten in samenwerking met Tauw



Aanbesteding, strafrechtelijk handhaven van milieuregels en einde-afval. Allemaal onderwerpen waar bedrijven in de afval- en recyclingbranche dagelijks mee te maken kunnen krijgen. Het Brancheteam Afval & Recycling van Van Iersel Luchtman Advocaten organiseert hierover samen met het Europese advies- en ingenieursbureau Tauw een seminar.

Dennis Beekhuizen, specialist aanbestedingsrecht, gaat praktisch in op de huidige en nieuwe aanbestedings-wetgeving. Wilbert van Eijk, specialist ondernemingsstrafrecht & bestuurlijke handhaving, maakt aan de hand van praktijkvoorbeelden inzichtelijk hoe het strafrechtelijk handhaven van milieuregels in zijn werk gaat. René Tankink, specialist afval- en reststoffen bij Tauw, bespreekt de mogelijkheden om de status einde-afval te verkrijgen op afvalstoffen aan de hand van de vraag: Einde-afval: en dan?

Programma

15:45 uur:	Ontvangst
16:00 – 16:30 uur:	Dennis Beekhuizen: Aanbesteding, nu en in 2016
16:30 – 17:00 uur:	Wilbert van Eijk: Strafrechtelijke handhaving van milieuregels
17:00 – 17:15 uur:	Pauze
17:15 – 17:45 uur:	René Tankink: Einde afval: en dan?
17:45 – 18:00 uur:	Vragen en discussie
18:00 – 19:00 uur:	Borrel

Locatie

Van Iersel Luchtman Advocaten, Meerendonkweg 21, 's-Hertogenbosch

Aanmelden? Stuur een mail uiterlijk op 2 april 2015 naar aanmelding@vil.nl. Heeft u een relatie of collega voor wie deze lezing ook interessant is, dan is deze uiteraard ook van harte welkom!

Afmelden? Wilt u in de toekomst onze uitnodigingen niet meer ontvangen, kunt u zich afmelden via afmelding@vil.nl.

Volg ons op:
@VILAdvocaten





o. a. in dit nummer van BEwerken:

breken & sorteren

- 7... Van Vliet opent nieuwe sorteerlijn
- 16... Burger meer betrokken bij wetenschap
- 21... Hans Spigt 'aanjager' garantiebanen

en verder...

- 8... Asbestdaken verboden in 2024
- 8... Nieuwe RAW Standaard Bepalingen 2015
- 13... Wet Markt en Overheid bant oneerlijke concurrentie...
- 15... EDF zet bij TRM deur open voor sluitende kringloop
- 22... BRL Bouwwerken met Duurzaam Beton
- 32... Fiscaal voordeel met Energielijst en Milieulijst 2015
- 37... Het erkende stelsel gaat verder

6 Sluitende aanpak voor teerhoudend asfaltgranulaat

Bij de reconstructie van het Nederlandse wegennet komt jaarlijks ca. 800.000 tot 1.200.000 ton teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) vrij. In het LAP2 staat voor deze afvalstroom thermisch reinigen als minimum standaard voorgeschreven.

10 Recyclinggranulaat: Van Afval Naar Grondstof

Recyclinggranulaat is niet langer een afvalstof. Over dit feit kan geen onduidelijkheid meer bestaan nu op 6 februari 2015 de betreffende regeling in de Staatscourant is gepubliceerd..

31 Gewaardeerd cursusaanbod

BRBS Recycling verenigt inmiddels 35 jaar bedrijven die een constructieve bijdrage leveren aan een duurzaam grondstoffenmanagement in Nederland. Naast belangenbehartiging, zowel lokaal als in Den Haag en Brussel, spant zij zich ook in om via opleidingen direct toepasbare kennis aan haar leden en hun medewerkers over te dragen.



IBEX



IBEX Sloophamers:
Topkwaliteit, betrouwbaar en degelijk



Totaalleverancier voor de sloop-,
recycling- en saneringsbranche



DEHACO
WWW.DEHACO.NL

Geachte lezers,

16 maart 2015 is het Convenant Meer en Betere Recycling ondertekend door staatssecretaris Mansveld en brancheverenigingen VA, NVRD, FHG en BRBS Recycling. Een mooi moment voor de recyclingsector en een stimulans voor de circulaire economie.

Daarnaast waren er de afgelopen tijd meer goede berichten vanaf het recyclingfront te melden. Na vele jaren met veel energie en passie bepleit, is in februari 2015 de integrale einde-afval status voor gecertificeerd recyclinggranulaat verkregen, waarmee de grootste herbruikbare grondstoffenstroom

Goed nieuws voor de sector

in een volkomen andere daglicht is komen te staan. Een belangrijke opsteker voor de sector, omdat hiermee veel administratieve lasten worden weggenomen, maar vooral ook het imago van deze grondstof en ook die van de sector als geheel aanmerkelijk verbeterd.

Een andere belangrijke mijlpaal is het feit dat begin 2015 er een afvalstoffenheffing op storten EN verbranden is gekomen. Na jarenlange lobby nu eindelijk gehonoreerd. Hiermee wordt fiscaal gestimuleerd wat de maatschappij daadwerkelijk wil. Recyclen. Eén en ander kan naar mijn mening gezien worden als een eerste aanzet voor een fundamentele herziening van het belastingstelsel, die door vooraanstaande fiscalisten als noodzakelijk wordt gezien voor de overgang naar de circulaire economie.

Wat dit aangaat, staan we aan de vooravond van interessante tijden, waarvoor anders denken en doen noodzaak zijn en waarbij volledig nieuwe verdienmodellen tot stand zullen gaan komen. Zeker is dat recyclingactiviteiten in het nieuwe stelsel een belangrijke rol zullen hebben. In deze sector investeren en innoveren zal geen verloren moeite blijken te zijn en wordt gelukkig dan ook nog steeds gedaan. Voorbeeld is onder meer het bedrijf Van Houtum, dat een uitgekende recyclinglijn voor drankkarton heeft opgezet. Maar ook het bedrijf Twentse Recycling Maatschappij, dat met een zeer geavanceerde techniek als Elektro Dynamische Fragmentatie uit fijne en samengestelde materialen grondstoffen weet te recyclen. Technieken waar de circulaire economie inderdaad op zit te wachten.

Daarnaast heeft diezelfde recyclingindustrie in bepaalde segmenten ook mogelijkheden om iets te betekenen voor mensen met een arbeidsbeperking. Groot respect voor de ondernemers, die zich hier sterk voor maken. Uit eigen ervaring weet ik hoe moeilijk en soms ook moeizaam dit gaat. Niet vanwege de werknemers zelf, maar veeleer om al het 'gedoe' erom heen. Jammer is dat.

Verder leest u in dit nummer de eerste ideeën over een heus moederbestek voor duurzaam beton, evenals een hernieuwd en nu ook breed onderschreven TAG-convenant en vele andere lezenwaardige artikelen. In het eerste nummer van het jaar voor het eerst ook het jaarverslag van BRBS Recycling. Hierin de highlights van de recyclingsector in het afgelopen jaar 2014, welke ik u hierbij van harte aanbeveel.

Ik wens u veel leesplezier.

Ton van der Giessen
Voorzitter BRBS Recycling



Sluitende aanpak voor teerhoudend asfaltgranulaat

Bij de reconstructie van het Nederlandse wegennet komt jaarlijks ca. 800.000 tot 1.200.000 ton teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) vrij. In het LAP2 staat voor deze afvalstroom thermisch reinigen als minimum standaard voorgeschreven. Ook de Code Milieu Verantwoord Wegbeheer en de richtlijnen 'Duurzaam Inkopen Wegen' van de overheid schrijven deze aanpak voor om teerhoudend asfalt definitief uit de keten te halen. Niet op elkaar aansluitende wet- en regelgeving staan export evenwel toe. Nu alle drie TAG-reinigers hebben verklaard al het door hen geaccepteerde TAG in ons land te zullen reinigen, is een sluitende aanpak gegarandeerd.

Teerhoudend asfalt is kankerverwekkend. Daarom mogen sinds 1991 in Nederland geen teerhoudende producten meer in de wegebouw worden toegepast en is sinds 2001 ook het hergebruik van TAG niet langer toegestaan. Niet goed op elkaar aansluitende nationale en Europese regelgeving leidde ertoe dat in 2012 nog bijna 660.000 ton TAG naar vooral de Baltische

staten werd geëxporteerd. In 2013 ging het nog om zo'n 338.000 ton, een derde van het TAG dat naar schatting jaarlijks vrijkomt.

Om hieraan paal en perk te kunnen stellen hebben alle TAG-reinigers in ons land inmiddels een convenant getekend, waarin zij onder meer verklaren dat al het door hen geaccepteerde TAG thermisch zal worden gereinigd. Het Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt, waarin vertegenwoordigers van het ministerie van I&M, Rijkswaterstaat-Leefomgeving, de provincies, branchevereniging BRBS Recycling, Bouwend Nederland, Vereniging Stadswerken Nederland en recyclingbedrijven stimuleert en faciliteert het landelijk beleid van staatssecretaris Mansveld met betrekking tot TAG.

Eén front

Nadat op 14 februari 2012 Fred Muller namens ATM BV en David Heijkoop namens Recycling Combinatie Reko b.v. in een gezamenlijke verklaring hadden vastgelegd dat zij en alle aan hen gelieerde bedrijven, garanderen dat al het door

hen geaccepteerde TAG thermisch wordt gereinigd, heeft nu ook Theo Pouw bv zich hiertoe verplicht door het nieuwe driejarige Convenant te ondertekenen. Erik Vogelzang, manager bij de Theo Pouw Groep, motiveert dit besluit als volgt: "In onze totale bedrijfsvoering staan wij 'duurzaamheid' en 'transparantie' voor. Nu de inspanningen van staatssecretaris Mansveld ertoe hebben geleid dat Rijkswaterstaat, de provincies, een groot aantal gemeenten en waterschappen de Code Milieu Verantwoord Wegbeheer hebben onderschreven, rekenen de leden van het Landelijk Monitoringoverleg Teerasfalt, waarvan ook wij deel uit maken, het tot onze gezamenlijke verantwoordelijkheid dit verder uit te dragen. Daar komt nog bij dat LAP2 thermisch reinigen als minimum standaard voorschrijft en in het kader van duurzaam inkopen, het ontdoeners van teerhoudend asfaltgranulaat de nodige zekerheid verschaft."



V.l.n.r.: Gert van der Wegen, Fred Muller, Theo Pouw en David Heijkoop



Van Vliet opent nieuwe sorteerlijn

Op 27 februari jl. heeft bij Van Vliet Contrans, samen met de medewerkers en leveranciers, de officiële opening van de nieuwe geavanceerde sorteerlijn plaatsgevonden.

Van Vliet Contrans, dochteronderneming van het Internationale waste-to-product bedrijf, Shanks Group plc, is dit jaar begonnen met de bouw van de meest geavanceerde sorteerlijn in Nederland. De nieuwe sorteerlijn, die in april 2015 volledig operationeel zal zijn, is voorzien

van de allerlaatste technieken en gespecialiseerd in het sorteren van bouw- en slooafval, bedrijfsafval en grof huishoudelijk afval.

Het vervangen van de verouderde sorteerlijn bij Van Vliet Contrans in Wateringen biedt ook verwerkingscapaciteit voor zusterbedrijf Vliko in Leiderdorp, waar een grote brand de volledige sorteerlijn verwoestte. Op de nog nieuw te bouwen locatie in Zoeterwoude zal Vliko in toekomst verder inzetten op de verwerking van papier en plastic.

Marc van Buijtene – Algemeen Directeur bij Van Vliet Contrans: “De nieuwe geavanceerde sorteerinstallatie en het verplaatsen van de activiteiten van Vliko is volledig in lijn met onze strategie om een lagere milieubelasting te realiseren en verhoogt ons vermogen om meer producten te scheiden uit afval. Wij zijn zeer actief op het gebied van onze CO₂-footprint en staan klaar op het moment dat de bouw zich in de toekomst herstelt.” ■

Bork kiest wederom voor Dehaco sloop- en sorteergrijper

Bork Sloopwerken uit Stuifzand werkt sinds jaar en dag met de sloop- en sorteergrijpers van Dehaco en heeft recent weer voor deze uiterst betrouwbare en krachtige grijpers van de totaalleverancier uit Lisserbroek gekozen.

Dit keer is een oude sloop- en sorteergrijper ingeruild voor een nieuw exemplaar van het type DSG1402 met een machinegewicht van 20-28 ton. De DSG sloop- en sorteergrijpers zijn inzetbaar voor de

meest uiteenlopende sloop-, sorteer- en opruimwerkzaamheden en hebben, dankzij het synchroon sluiten van de schalen, een nauwkeurige grip. De stilliggende cilinders zijn voorzien van einddemping en zorgen ervoor, dat slijtage van de hydraulische slangen minimaal zijn. Op verzoek van het sloopbedrijf uit Stuifzand is deze grijper voorzien van een oil quick adapterplaat.

Naast de sloop- en sorteergrijper bestelde Bork Sloopwerken eveneens een IBEX

400GS sloophamer. Dit type uit de geheel vernieuwde serie Dehaco sloophamers is geschikt voor een machinegewicht van 5 tot 8 ton, heeft een sterke, solide behuizing en is zeer onderhoudsvriendelijk. ■



Asbestdaken verboden in 2024



Vanaf 2024 zijn asbestdaken in Nederland verboden. Dit betekent dat eigenaren van gebouwen met asbesthoudende dakbedekking deze voor die tijd moeten verwijderen. De ministerraad heeft hiermee ingestemd, op voorstel van staatssecretaris

Wilma Mansveld (Infrastructuur en Milieu). Het verbod beschermt mens en milieu tegen de gezondheidsrisico's die blootstelling aan asbest met zich mee kan brengen.

Asbestdaken verweren in de buitenlucht waardoor asbestvezels kunnen vrijkomen. Het inademen daarvan kan schadelijk zijn voor de gezondheid van mensen.

"We moeten dit risico serieus nemen en aanpakken. Ik wil voorkomen dat mensen worden blootgesteld aan asbestvezels. Recente branden waarbij asbestdeeltjes in woonwijken terecht kwamen, onderstrepen de noodzaak van een verbod", aldus Mansveld. Het opruimen van die verspreide asbestdeeltjes zorgt bovendien voor hoge kosten.

Zelf verantwoordelijk

Het verbod beperkt zich tot het asbest-hou-

dend materiaal dat in contact staat met de buitenlucht, bijvoorbeeld in golfplaten en dakleien. Ruim driekwart van deze asbestdaken is te vinden in de agrarische sector. Eigenaren van asbestdaken zijn zelf verantwoordelijk voor het verwijderen van asbest. Er komt hiervoor per 1 januari 2016 een subsidieregeling. Hiervoor is minimaal 75 miljoen euro beschikbaar. Asbest in gebouwen, zoals asbesthoudend dakbeschot of isolatiemateriaal dat onder de dakbedekking zit, wordt niet verboden. Het verwijderen van asbest moet zorgvuldig gebeuren. Er geldt een plicht om gebouwen, die zijn gebouwd voor 1994, te inventariseren op asbest, voorafgaand aan een verbouwing of sloop. ■

Bron: persbericht ministerie van Infrastructuur en Milieu d.d. 2 maart 2015.

Ondertekening asbestprotocol

Op 19 februari jl. hebben de directeuren van de omgevingsdiensten in hun gezamenlijke vergadering een asbestprotocol ondertekend. Met die ondertekening verbinden zij zich aan een aantal minimum kwaliteitseisen. Die maken het mogelijk om, in samenwerking met de asbest certificerende instellingen, snel en effectief ernstige overtredingen van asbestregels te constateren en te kunnen sanctioneren. En dat blijkt nog steeds heel erg nodig.

Veel omgevingsdiensten werken al enige

tijd met geharmoniseerde asbestcontrole lijsten en met de asbest alert. Met dit laatste hulpmiddel krijgen milieu-inspecteurs elke maandag een overzicht van de asbest-saneerders die in hun regio die week aan de slag zijn. Zij kunnen dan gericht ter plekke gaan inspecteren.

De omgevingsdienst directeuren, die de afgelopen jaren volop bezig zijn hun (meestal) nieuwe diensten op te bouwen, zien het protocol als weer een verdere stap in de versterking van de milieuhandhaving in Nederland. Paul Schuurmans,

directeur Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en voorzitter van het directeurenoverleg: "Het is juist de verantwoordelijkheid van de omgevingsdiensten om hier sterk op in te zetten, zeker ook gelet de recente asbest branden in Roermond en Wateringen. We werken toe naar een effectieve en efficiënte milieuhandhaving die risicogericht is en gebaseerd op informatie-uitwisseling met alle andere milieuhandhavers." ■

Bron: Omgevingsdienst.nl d.d. 23 februari 2015.

Nieuwe RAW Standaard Bepalingen 2015

De Standaard RAW Bepalingen zijn een vertrouwd en onmisbaar instrument voor iedereen in de infrastructuur die te maken heeft met contracten. Vanaf januari 2015 is alweer de achtste versie van de Standaard RAW Bepalingen 2015 beschikbaar.

RAW staat voor Rationalisatie en Automatisering in de Grond-, Water- en Wegbouw. Het gaat om een doordacht en dynamisch stelsel van juridische, administratieve

en technische voorwaarden om bouwcontracten in de GWW samen te stellen.

In de achtste versie zijn alle hoofdstukken gecontroleerd en afgestemd op de nieuwste (Europese) normen. Ook is de standaard 2015 aangepast aan de wijzigingen in de UAV 2012 ten opzichte van de UAV 1989. Nieuw is eveneens dat op basis van de 'Kwaliteitscatalogus openbare ruimte' beeldbestekken nu officieel zijn opgenomen in de systematiek. Daarnaast is het gebruik van raamovereenkomsten verbeterd door actualisatie aan de praktijk en een beter onderscheid tussen raamovereenkomsten en deelopdrachten. ■



ECHT "SNELWISSELEN" IS GEEN KUNST MEER



www.hetnieuwesnelwisselen.nl

OilQuick volledig hydraulische snelwisselsystemen zijn de meest doorontwikkelde systemen in de markt.

- **ABSOLUTE NUMMER 1** op het gebied van volledig hydraulisch snelwisselsystemen
- OilQuick draagt bij aan het MVO beleid - geen morsen van olie tijdens het wisselen
- Ervaring van gebruikers; Tot 30% sneller de (sloop)klus klaren of minder machines nodig
- Altijd snel het juiste uitrustingsstuk, dus efficiënter werken en geen onnodige schades
- Horizontale koppeling van de hydraulische connectors pas nadat de kopplaat in de juiste positie is
- Vrijwel geen kans meer op slangbreuk - betekent minder kosten en stilstand van de machine
- Bij hamer gebruik geen krachten in lengsrichting op de hydraulische connectors door de horizontale koppeling
- Flexibele inzet op het werk, ook bij het tussendoor laden van vrachtwagens. Geen wachtende vrachtwagen(s) of graafmachine(s)



demarec.com

Demarec, Den Hoek 10, 5845 EL St. Anthonis (NL), Tel +31(0) 485 442300, Fax +31(0) 485 442120, info@demarec.com, www.demarec.com

• Sloop- & Sorteër Grippers • Starre Vergruizers • Multi-Quick Processors • Dedicated Demolition Line • Schrootscharen • Rail Knipper



Eerland
CERTIFICATION

een stap vooruit

- Asbest, sloop, bodem en grondspecialist
- Uw certificatie dossier via internet inzichtelijk
- Auditoren met ruime praktijkervaring
- Afwijkingen via internet afhandelen
- Korte lijnen, snelle reactie

REGELINGEN

SC-530	VCA	BRL SIKB 7500	BRL 9313
SC-540	BRL SIKB 1000	BRL SIKB 11000	BRL 9321
SVMS 007	BRL SIKB 2000	BRL SIKB 12000	MRF
ISO 9001	BRL SIKB 2100	BRL 9335	BTR
ISO 14001	BRL SIKB 6000	BRL 2506	BRL Keurcompost
CO2-Prestatieladder	BRL SIKB 7000	BRL 9310	

Maak de stap
Neem contact met ons op:
bel 0345 585 000
of vraag een offerte aan
via onze website!

AUDITS EN INSPECTIES asbest sloop bodem grond

eerlandcertification.nl



BEwerken | maart 2015

Recyclinggranulaat: Van Afval Naar Grondstof

Recyclinggranulaat is niet langer een afvalstof. Over dit feit kan geen onduidelijkheid meer bestaan nu op 6 februari 2015 de betreffende regeling in de Staatscourant is gepubliceerd.



De eerste actie uit het VANG-beleid van Mansveld is al afgerond.

De nuttige toepassing van steenachtig afval uit bouw- en sloopafval is sinds 1979 gestaag gegroeid tot een succesvolle bedrijfstak. Van de 60 miljoen ton afval, die in Nederland jaarlijks wordt geproduceerd, bestaat zo'n 23 miljoen ton uit bouw- en sloopafval. Circa 20 miljoen ton daarvan is steenachtig afval. Vanaf begin jaren '80 tot heden groeide de hoeveelheid nuttig toegepast puin van vier naar bijna 20 miljoen ton. Dit is bijna 100% van de vrijgekomen hoeveelheid. Minder dan 1% van dit materiaal wordt nog gestort. Meer dan 99% vindt zijn weg naar nieuwe toepassingen. Hiermee wordt een afvalberg van 15 miljoen kubieke meter bespaard, ieder jaar tien maal een volle Rotterdamse Kuip. Voor vrijwel de gehele hoeveelheid is nu de einde-afvalstatus bereikbaar. Een grote stap.

Mijlpaal

In de ambitie van het kabinet, omschreven in de nota 'Van Afval Naar Grondstof', is de totstandkoming van de einde-afvalcriteria een mijlpaal. Niet eerder is in Nederland voor een afvalstroom een set criteria ontwikkeld waarmee de sector de status einde-afval kan aantonen. Een goed voorbeeld voor andere afvalstromen. BRBS Recycling, vertegenwoordiger van de

recyclingbranche, is blij met de regeling en met de erkenning passend bij bedrijven die trots zijn op hun producten. De regeling past in een Europese ontwikkeling waarbij lidstaten nationale einde-afval criteria opstellen.

Specifieke einde-afval criteria

In goede samenwerking met het Ministerie van I&M, Rijkswaterstaat en BRBS Recycling als vertegenwoordiger van de sector, zijn specifieke einde-afval criteria opgesteld. De basis voor deze criteria waren bestaande Europese en nationale wet- en regelgeving. Aan de hand hiervan is nagegaan of kon worden voldaan aan de eisen die in de Kaderrichtlijn Afvalstoffen zijn aangegeven, zoals het voldoen aan technische voorschriften voor specifieke doelen en het voorkomen van ongunstige effecten voor het milieu. Uiteindelijk is de regeling vooral een codificering van bestaande regels en is er voor de recyclingbedrijven, die reeds goed werken, sprake van een verlaging van de regeldruk. Met name is de regeling gebaseerd op de Europese Bouwproductenverordening en het Nederlandse Besluit bodemkwaliteit. Verder zijn in de regeling enkele artikelen opgenomen die zorgen voor een zorgvuldige acceptatie van afvalstoffen door de recyclingbedrijven. Ook is

de aanwezigheid van kwaliteitszorg vereist, die extern moet worden beoordeeld en goed aansluit bij de reeds bestaande verplichtingen vanuit de Europese regelgeving. Bij het opstellen van de regeling kon worden geput uit de al jaren in gebruik zijnde certificatieregeling voor recyclinggranulaten.

Eenvoudig aantoonbaar

De wijze waarop de Europese Bouwproductenverordening in Nederland wordt uitgelegd, zorgde op het laatste moment nog voor hoofdbrekens. Verwacht werd dat de BRL 2506 kon dienen als bewijs dat aan de eisen voor einde-afval wordt voldaan. Tegenwoordig is voor zogenaamde geharmoniseerde producten, waaronder de meeste recyclinggranulaten, een prestatieverklaring verplicht. De Europese Bouwproductenverordening zegt dat zo'n prestatieverklaring niet meer via het BRL 2506 certificaat mag worden afgedekt. Niettemin blijft het eenvoudig aan te tonen dat aan de eisen voor einde-afval wordt voldaan. Dit kan door combinatie van de prestatieverklaring en een certificaat dat de overige aspecten afdekt. Aan de hand daarvan kan worden gecontroleerd dat respectievelijk aan de eisen van Europese productnormen, de eisen van het Besluit Bo-

demkwaliteit en de overige aspecten uit de regeling wordt voldaan. Voor producten, waarvoor geen prestatieverklaring is vereist, kan nog steeds worden teruggevallen op certificatie. Overigens is certificatie geen verplichting van deze regeling. Producenten zijn echter wel verplicht om te beschikken over een zorgsysteem en moeten dit extern laten verifiëren. Dit maakt de con-

bestaan. In Nederland zijn goede grondstoffen voor funderingslagen nauwelijks beschikbaar en daardoor is het een uitkomst dat recyclinggranulaat hiervoor kan worden gebruikt. In de achterliggende jaren is gebleken dat recyclinggranulaat een zeer goede en zorgeloze funderingslaag oplevert. Door de unieke eigenschappen kan worden bespaard op de dikte

Het belang van de regeling voor de sector is groot. Ten eerste wordt de rol van recyclers duidelijker: van afvalverwerker naar producent van bouwproducten. Daarnaast wordt bespaard op administratieve lasten omdat de afval-begeleidingsbrief achterwege kan blijven. Ook voor de verhandelbaarheid van recyclinggranulaat ontstaan voordelen omdat de afnemer niet meer wordt ge-



trole op naleving eveneens gemakkelijker. Uiteindelijk moet de producent van het recyclinggranulaat een eigen-verklaring opstellen, waarmee hij aangeeft aan de criteria te voldoen. Daardoor is het voor toezichthouders en afnemers duidelijk wat de status van recyclinggranulaat is. Naar deze verklaring moet worden verwezen op de transportdocumenten en de producent kan deze verklaring op zijn website publiceren.

Duurzame toepassing

Veruit het meeste steenachtige afval wordt door puinbrekers gesorteerd en verwerkt via een breek- en zeefproces tot wegebouwmaterialen en tot grondstoffen voor beton. Recyclinggranulaat voor de wegebouw is een duurzame toepassing, waarvoor geen gelijkwaardige vervangers

van toplagen en treedt minder scheurvorming op dan bij alternatieven. Daardoor is de toepassing van recyclinggranulaat in de wegebouw een succes en vanuit meerdere opzichten duurzaam te noemen. Omdat de wegebouwsector onvoldoende groei kent om alle geproduceerde recyclinggranulaten op te nemen, wordt gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden. Een geschikte toepassing is als grindvervanger in beton. Dit past goed in een ontwikkeling waar de betonsector ook zelf ambities aangeeft haar keten circulair te willen maken. Als gevolg van de productstatus van recyclinggranulaat scheelt het in kosten indien afvalverplichtingen (milieuvergunningen voor opslag en verwerking van afval) voor deze bedrijven komen te vervallen.

confronteerd met afvalstoffen maar met grondstoffen en producten. De afnemer zal eerder geneigd zijn om deze producten daadwerkelijk toe te passen. Belangrijk is dat verplichting van registratie voor REACH voor recyclinggranulaat niet van toepassing is. Dit hangt samen met de vorm en functie van het granulaat waardoor een uitzondering van registratie geldt.

Het belang voor de overheid, in het bijzonder het Ministerie van I&M is dat met de einde-afval regeling een duidelijke stap wordt gezet in het VANG beleid. De regeling faciliteert letterlijk de overgang van afval naar grondstof. Het Ministerie laat met deze regeling zien dat zij serieus werk wil maken van dit beleid. De regeling kan daarbij als voorbeeld voor andere secundaire materialen gelden. ■

Pragmatisch omgaan met afval

“De overheid zet in op een toekomst waarin materialen zo goed en lang mogelijk worden benut, verspilling wordt tegengegaan en zo min mogelijk restafval wordt geproduceerd. Een brede aanpak is vereist om dit te bereiken, dit strekt zich uit over de hele keten van productie en consumptie. Het moet makkelijk worden gemaakt om waardevol materiaal opnieuw in te zetten voor hergebruik en nuttige toepassing zodra dit in de afvalfase is beland. Daar waar het vanuit milieu en gezondheid verantwoord is, hoeft materiaal niet meer als afval te worden aangemerkt. De overheid steunt deze benadering en verwacht hiervan een nieuwe positieve impuls. Met de einde-afval criteria voor recyclinggranulaat laat de overheid zien dat een pragmatische omgang met afval mogelijk moet zijn en dat het kernpunt een goede kwaliteit secundaire grondstof moet zijn,” zegt Hans Spiegeler, beleidsmedewerker bij de directie Duurzaamheid van het ministerie van I&M.

Vormt Amsterdamse Betonketen basis voor een duurzame metropool?



Deelnemers betonseminar bespreken de rol van gemeente Amsterdam in de betonketen.

Eind 2012 hebben 18 inkoopende organisaties, waaronder de gemeente Amsterdam, de Green Deal Circulair Inkopen getekend met de Rijksoverheid. Naast het ontwikkelen van kennis en het delen daarvan, stelden de onder-tekenaars zich als doel concrete afspraken te maken over circulair inkopen. Vooruitlopende op het expireren van de inkoopcontracten voor bestratingsmaterialen, heeft het Materiaalbureau van de gemeente Amsterdam

onderzoek gedaan naar mogelijk hergebruik en recycling van GWW-bestratingsmaterialen. Vormen de uitkomsten van dit onderzoek de opmaat voor een mogelijke

Amsterdamse Betonketen? Een op 15 januari jl. gehouden seminar effende het pad voor potentiële ketenpartners.

Het inkoopvolume voor klinker en betonmateriaal van Amsterdam plaatst de gemeente in de top-5 van grootverbruikers in Nederland. "Jaarlijks koopt de Materi-

aaldienst voor circa € 15 miljoen euro aan materialen, waarvan € 3,6 miljoen gebakken klinkers en € 6,3 miljoen betonstenen, -tegels en -banden. Met het betonmateriaal zouden wij jaarlijks een oppervlakte overeenkomend met 68 voetbalvelden kunnen bestraten," geeft Alexandra van der Wier, manager bij de Materiaalbureau aan. Eenmaal aan het einde van hun levenscyclus gekomen werd het betonpuin in de regel afgevoerd naar een breker, waarna het gebroken materiaal veelal als fundatiemateriaal onder wegen verdween. Nu de transitie naar een circulaire economie steeds meer van de grond lijkt te komen en ook het vorig jaar aangetreden college van burgemeester en wethouders streeft naar het maken van een inhaalslag op het gebied van duurzaamheid, wordt ook in Amsterdam anders gekeken naar de herkomst en het gebruik van grondstoffen. "Je zou kunnen zeggen dat al die verschillende ontwikkelingen op een goed moment bij elkaar komen en dat nu de

tijd rijp is voor het aanjagen van die circulaire economie door middel van een eigen inkoopbeleid. Hergebruik en recycling van GWW-bestratingsmaterialen passen uitstekend in dit kader en geven concreet invulling aan de Green Deal Circulair Inkopen," denkt Alex van Bunnigen, hoofd afdeling Infra.

Deskresearch

Hoe geef je die intentie nu handen en voeten? Niet door zelf het wiel uit te vinden, maar vooral te kijken naar bestaande initiatieven. Welke initiatieven zijn er zoal in den lande en welke wegen bewandelen andere lokale overheden? Wat kun je daarvan leren en wellicht zelfs optimaliseren? Die brede verkenning van een circulaire materiaalvoorziening is samengevat in het rapport 'Hergebruik en recycling van GWW-bestratingsmaterialen'. Enkele conclusies uit dit rapport zijn dat hoogwaardige recycling van betonpuin gestimuleerd moet worden en dat Amsterdam, als grootverbruiker van

betonmateriaal, een direct belang heeft bij een goede en betaalbare verwerking van betonpuin.

Van der Wier: "Het Materiaalbureau en de afdeling Ruimte en Duurzaamheid hebben vervolgens de handen in een geslagen en het initiatief genomen om met de belangrijkste partijen uit de betonketen een verdere verkenning te doen en wel in de vorm van een seminar."

Seminar

Tijdens dat op 15 januari jl. gehouden seminar is niet alleen ingezoomd op

wat beton nu precies voor materiaal is, maar ook hoe je het kunt recyclen, hoe je vervolgens het betongranulaat hoogwaardig kunt hergebruiken en welke vormen van samenwerking in een betonketen zoal mogelijk zijn. Gewapend met die kennis werd aansluitend gediscussieerd over wat er nodig is om een circulaire betonketen in te richten en welke rol daarin voor de gemeente weggelegd zou kunnen zijn. Begrippen als 'gedeelde belangen' en 'samenwerking' gingen daarbij veelvuldig over tafel. Over en weer werden ook de nodige in-

tenties daartoe uitgesproken. Maar daar bleef het niet bij. Aan het einde van het seminar concludeerde Piet Eilander, afdelingshoofd Ruimte en Duurzaamheid, dat er behoefte is aan een Amsterdamse Betonketen.

Daartoe zal nog dit jaar met de stakeholders een convenant worden opgesteld. Van der Wier: "Om de keten daadwerkelijk te sluiten, zullen er vervolgens enkele pilotprojecten worden gestart. Daarmee willen we de basis leggen voor een circulaire metropool." ■

Wet Markt en Overheid bant oneerlijke concurrentie nog niet uit



De overheid mag zich als ondernemer gedragen, maar moet zich dan wel aan bepaalde regels houden. Deze regels moeten ondernemers beschermen tegen oneerlijke concurrentie en staan in de Wet Markt en Overheid, die sinds 1 juli 2012 van kracht is. De Autoriteit Consument & Markt (ACM), die als waakhond fungeert, signaleerde eind 2013 dat de meeste van de onderzochte gemeenten de zaak niet op orde hadden. Reden om de gemeenten in februari 2014 nog eens te manen werk te maken van de Wet Markt en Overheid. Maar ook na de inmiddels verstreken overgangstermijn blijken gemeenten nog volop gebruik te maken van een uitzondering in de wet om producten en diensten aan te blijven bieden.

Voor economische activiteiten die al plaatsvonden vóór 1 juli 2012 gold een overgangstermijn van twee jaar. Overheden konden deze termijn gebruiken om hun werkwijze aan te passen aan de nieuwe regels. Hoe de regels moeten worden toegepast staat onder meer in de door het ministerie van Economische Zaken uitgebrachte Handreiking Markt en Overheid. Een praktische gids voor overheden,

die antwoorden geeft op vragen als: wat is een overheid? Wat is een overheidsbedrijf? Wat is een economische activiteit? En wanneer is er sprake van een algemeen belang? Op basis van vragen, tips en signalen kan ACM onderzoek doen naar oneerlijke concurrentie. Als daar sprake van is, kan de ACM een last onder dwangsom opleggen. Ondernemers, die oneerlijke concurrentie ervaren, kunnen vanzelfsprekend ook een klacht indienen bij de instantie die hen de oneerlijke concurrentie aandoet.

Nog altijd klachten

Twee jaar na inwerkingtreding van de wet kwamen ondernemersorganisaties VNO-NCW en MKB Nederland al tot de conclusie dat de regels moeten worden aangescherpt. Ook brancheorganisaties in de recreatie, watersport en horeca vinden dat de wet niet tot het beoogde resultaat heeft geleid. Nog altijd zijn er klachten van ondernemers over overheden die bedrijfje spelen met belastinggeld. Uit sectoren waarin leden van BRBS Recycling acteren zijn daar eveneens voorbeelden van aan te geven. Dat is onder andere het geval bij verzorgingshuizen waaraan zogenaamde aanleunwoningen zijn gekoppeld. Strikt genomen moet het afval afkomstig uit het verzorgingstehuis als bedrijfsafval aangemerkt worden en dat van de aanleunwoningen als huishoudelijk afval. Naar de letter van de wet moeten beide afvalstromen afzonderlijk worden ingezameld. In gemeenten met een eigen inzameldienst gebeurt dat nogal eens in één inzamelroute zonder registratie en zonder be-

geleidingsbrief. Een ander voorbeeld betreft een kustgemeente waarbij een door de overheid gedomineerd afvalverwerkingsbedrijf het afval dat toeristen op de strand achterlaten, inzamelt. Onmiskenbaar een publieke taak. En passant wordt tijdens dezelfde inzameling ook nog eens het bedrijfsafval van een strandpaviljoen meegenomen. Hier is dus duidelijk sprake van een ongewenste vermenging van publieke en de private taken. Ook op milieustraten is hier nogal eens sprake van. De controle op wie wat aanlevert is bepaald niet waterdicht. Daardoor weten vooral kleine ondernemers hun bedrijfsafval hier te lozen op kosten van de burgers in het kader van de afvalstoffenheffing. Voorbeelden die aantonen dat, alle regelgeving ten spijt, er nog steeds sprake is van oneerlijke concurrentie. Nog erger wordt het als een gemeente met een eigen inzameldienst de infrastructuur middels wegversmallingen in haar verzorgingsgebied zodanig aanpast dat haar eigen voertuigen hier wel langs kunnen, maar die van marktpartijen niet.

Melden

Ervaart u soms last van oneigenlijke concurrentie van publieke bedrijven die zich commercieel op de afvalmarkt begeven? Neem dan deel aan de digitale enquête op www.ecorys.nl/mo voor de evaluatie van de Wet Markt en Overheid, of wend u tot de ACM. Desgewenst kunt bij laatstgenoemde instantie ook anoniem een klacht deponeren. ■



SBM Mobiele combi-breker



Mobiele combi-breker voor het breken van o.a. (beton)puin, asfalt, grind en natuursteen.

SBM Mobiele betoncentrale



Supermobile betoncentrale met een capaciteit van 65 tot en met 160 m³ per uur.

SBM Immobilisatie



Supermobile stabilisatie/immobilisatie machine met een max. productie van 500 ton per uur.

Jager sterk op gebied van breken, zeven, scheiden, shredderen, transporteren, windziften, mobiele- en vaste betoncentrales, immobiliseren en slijtdelen.

Contact: +31 (0) 341- 42 45 33 | www.jager-mrt.nl | info@jager-mrt.nl



Uw partner in recycling.
Voor elke toepassing een aangepaste machine.



Meer weten? JCB Nederland nv - Tel. +31 (0)418 654 654 - info@jcb.nl * JCB Belgium nv - Tel. +32 (0)89 69 50 50 - info@jcb.be

EDF zet bij TRM deur open voor sluitende kringloop

Uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling heeft de Twentse Recycling Maatschappij (TRM), onderdeel van Twee 'R' Recycling Groep in Hengelo, een subsidie toegekend gekregen van bijna een half miljoen euro voor een pilot ten behoeve van het door ontwikkelen en opschalen van een duurzame hightech vorm van puinbreken. Op 7 januari jl. bracht gedeputeerde Eddy van Hijum van de provincie Overijssel een werkbezoek aan TRM om zich een beeld te vormen van deze innovatieve en duurzame techniek.

Het merendeel van het recyclinggranulaat wordt nog altijd als fundatiemateriaal onder wegen toegepast. Een markt die aan het verzadigen is. Bovendien worden hiermee in potentie waardevolle secundaire bouwgrondstoffen laagwaardig toegepast. TRM wil deze traditionele markt liefst zo snel mogelijk de rug toekeren en ging op zoek naar nieuwe scheidingstechnieken. "Via het Kennispark Twente kwam ik zo'n twee jaar terug in contact met het Fraunhofer Instituut in de buurt van München. Om edelmetalen, edelstenen en kwartsglas als het ware los te weken van het omhullend gesteente had men daar een innovatieve techniek ontwikkeld gebaseerd op Elektro Dynamische Fragmentatie (EDF). De clou van deze methodiek is dat vloeistoffen bij ultrakorte stroompulsen een hogere weerstand hebben dan vaste stoffen. Brengt men vaste, samengestelde stoffen in een vloeistof, dan zal de elektrische spanning zich niet ontladen

via de vloeistof maar via de weg van de minste weerstand. In de praktijk blijkt dit via de materiaalgrensvlakken van de vaste stof te zijn," legt directeur Jan Schuttenbeld van de Twee 'R' Recycling Groep uit. Een methodiek die bij veel meer samengestelde materialen bruikbaar blijkt te zijn. Zo liet een proef op de som met voorbeeldpuin veel belovende resultaten zien. Schuttenbeld: "Die boezemden zoveel vertrouwen in dat wij met het Zwitserse Selfrag AG een exclusieve overeenkomst zijn aangegaan om deze technologie voor asfalt, beton en AVI-bodemassen verder te ontwikkelen en uit te zetten in de BeNeLux en het Verenigd Koninkrijk."

Waardevolle materialen

Met de EDF-technologie zijn de oorspronkelijke bestanddelen van een samengestelde stof weer terug te winnen. Betonpuin valt daarbij uiteen in zuivere fracties als zand, grind en cementsteen. Asfalt levert naast herbruikbaar grind ook bitumen op en uit de AVI-bodemassen zijn onder meer materialen als glas, lood, zink, koper, zilver en goud terug te winnen. "Ik zou bijvoorbeeld ook mijn iPhone in de installatie kunnen stoppen," grapt Schuttenbeld, daarmee suggererend dat in de nabije toekomst de techniek zich leent voor het recyclen van een brede range van afvalstromen.

In het laboratorium van TRM staan allerlei potjes gevuld met cement, metalen en diverse mineralen. Het zijn de oorspronkelijke bestanddelen van afvalstoffen na

toepassing van de innovatieve methode. De vrijgekomen materialen zijn brand schoon en zo weer her te gebruiken in het oorspronkelijke productieproces. De toegepaste techniek zet de deur dan ook open voor 100% recycling. Kortom: hoogwaardig hergebruik dan wel een sluitende kringloop.

Consortium

Op zoek naar wegen om de techniek verder te ontwikkelen heeft TRM inmiddels een consortium gevormd met afvalverwerker Twence en ENCI Holding. Om de pilotfase in de loop van dit jaar verder gestalte te geven, is er vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling een subsidie toegekend van bijna een half miljoen euro. Belangrijke voorwaarde daarbij is dat het consortium eenzelfde bedrag op tafel legt. Met de beschikbare middelen zal een kleine installatie worden gebouwd, die in een continue proces kan defragmenteren en 'het voorgebroken puin' verder kan fine-tunen. Met die proefinstallatie zal zo'n 1 tot 2 ton per uur aan beton, asfalt en AVI-bodemassen worden gerecycled. Met de kennis en opgedane ervaring verwachten de initiatiefnemers een volgende generatie EDF, geschikt voor een brede range van afvalstromen en grotere hoeveelheden per uur, te kunnen ontwikkelen en zo waardevolle grondstoffen terug te winnen. Schuttenbeld: "Als die droom uitkomt, zijn we dubbel en dwars geslaagd in onze opzet een nieuwe weg in te slaan." ■



V.n.l.r.: Ron Nuwenhof, sectormanager High Tech bij Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland; Teun Staal, journalist bij de Twentse Courant Tubantia; Eddy van Hijum, Gedeputeerde Economie, Energie en Innovatie bij de provincie Overijssel en Jan Schuttenbeld, directeur Twee 'R' Recycling Groep.



Burger meer betrokken bij wetenschap



Stientje van Veldhoven

Met ingang van dit jaar, zo valt uit de Wetenschapsvisie 2025 op te maken, bepalen ook Nederlandse burgers welk wetenschappelijk onderzoek universiteiten gaan uitvoeren. Uit gedane suggesties zal 'een beperkt aantal maatschappelijke thema's' worden geselecteerd. Als mogelijke thema's noemt de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), die jaarlijks 650 miljoen investeert in onderzoek: gezond ouder worden, recycling, big data, omgaan met onvoorspelbaarheid en duurzame energie. Deze thema's sluiten aan bij de zeven 'grand challenges' die de Europese Commissie eerder formuleerde.

Voor het door het kabinet Rutte 1 ingezette topsectorenbeleid betekent dit een belangrijke wijziging. Tot voor kort drukte het bedrijfsleven binnen negen industriële sectoren, een zwaar stempel op de richting van het onderzoek. Nu krijgt ook de maatschappij hierin een stem. De discussie over onderzoeksonderwerpen moet in een zogenaamde Nationale Wetenschapsagenda uitmonden, waarmee universiteiten in hun profilering rekening moeten houden. Deze agenda wordt opgesteld door universiteiten, hoge scholen en het bedrijfsleven, in samenspraak met maatschappelijke organisaties, betrokken burgers en rijksinstellingen zoals het KNMI.

Hard nodig

Jet Bussemaker, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en haar staatssecretaris Sander Dekker zijn van mening dat een dergelijke Wetenschapsagenda hard nodig is om de groeiende internationale strijd om kennis vol te houden. Nieuwe technologieën en diensten vormen een steeds belangrijker bron van economische groei. Bovendien neemt het tempo waarin deze elkaar opvolgen steeds sneller toe. Dat geldt ook voor de concurrentie om wetenschappelijk talent en onderzoekslaboratoria van bedrijven. Daarnaast zijn burgers meer en meer betrokken bij de productie van nieuwe kennis. Bovendien etaleren zij steeds vaker hun mening hierover en blijken zij in staat zeer effectief tegenspraak te organiseren. Juist door hen vroeg te betrekken bij onderzoek denkt de Nationale Wetenschapsagenda meer draagvlak hiervoor te creëren. Ook komt de agenda zo meer tegemoet aan de roep dat onderzoek meer maatschappelijk nut moet hebben.

Recycling 10^e topsector?

Verschillende belangwekkende rapporten gaven al aan dat recycling en materiaalhergebruik niet alleen milieu hygiënisch, maar juist ook voor de Nederlandse economie van belang is. Niet voor niets noemde VNO-NCW grondstoffenzekerheid en recycling in één adem. En in 2013 was al een enkel Tweede Kamerlid van mening dat de recyclingindustrie als 10^e Topsector gezien zou moeten worden en meer prioriteit zou moeten krijgen. Tot die kamerleden behoorden Stientje van Veldhoven (D66) en Remco Dijkstra (VVD). Hoe kijken zij twee jaar later naar recycling als maatschappelijk thema en potentieel terrein voor wetenschappelijk onderzoek?

Van Veldhoven: "Duurzaamheid en recycling hebben voor D66 prioriteit. Het hergebruiken van grondstoffen en materialen levert geld en milieuwinst op. Onderzoek kan bijdragen aan belangrijke en broodnodige innovaties. Dat moet gestimuleerd worden en de overheid kan daar een rol in spelen. D66 pleit ervoor om de topsectoren om te vormen tot innovatiedomeinen. Daarmee wordt niet een sector centraal gesteld, maar maatschappelijke uitdagingen. Dat kunnen bijvoorbeeld klimaatverandering, vergrijzing, luchtkwaliteit etc. zijn. Veel meer bedrijven kunnen dan bijdragen aan innovatie en maatschappelijke

kwesties. Recyclingbedrijven kunnen daar wat D66 betreft ook een belangrijke rol in vervullen."

Het verbinden van wetenschap, bedrijfsleven en nu ook burgers, is volgens Tweede Kamerlid Remco Dijkstra van de VVD een goede stap. "Het kan recycling niet alleen op een hoger niveau brengen, het zal ook leiden tot meer recycling. Daardoor sparen we grondstoffen uit, het is goed voor het milieu en het levert werkgelegenheid op. In drieërlei opzicht een win-win situatie. Het gaat er om dat kennis gedeeld wordt en dat wetenschappers en de mensen op de werkvloer met elkaar in verbinding staan," aldus Dijkstra. Maar voor de overheid ziet de portefeuillehouder milieu en klimaat van de VVD nog meer rollen weggelegd. "We zullen eveneens de belemmeringen, waar de sector tegen aan loopt, moeten tegengaan en opruimen zodat hernieuwbare grondstoffen volop ruimte krijgen. Daar spant de VVD zich iedere dag voor in. In die zin voegt een 10^e topsector wat ons betreft weinig toe. De circulaire economie is een belangrijk uitgangspunt voor het regeringsbeleid. Afval en grondstoffen lopen daarmee cross-sectoraal door de topsectoren heen, waardoor er bijna altijd wel een haakje te vinden is om bij aan te sluiten. De VVD moedigt dit van harte aan, want zo kunnen wij als Nederland koploper blijven op het gebied van recycling!" ■



Remco Dijkstra



Duurzame grondstoffen voor uw succes

Gecertificeerd puingranulaat in elke maat en samenstelling? Bij Twee "R" Recycling Groep hebben we ons erop toegelegd. Sterker nog: we doen niet anders. Wij zijn een pure grondstoffenproducent zonder nevenactiviteiten. Door onze keuze voor specialisme zijn we bij uitstek de partner die vanuit een onafhankelijke positie bijdraagt aan úw succes. Daarbij maken onze inspanningen op het gebied van duurzaam produceren ons assortiment nog eens extra 'groen'. Wat wilt u nog meer?

www.puinrecycling.nl

 **TWEE
"R"
RECYCLING GROEP BV**



MiSa advies b.v.

Wij zijn graag uw adviseur voor.....

- Milieuadvies
- Omgevingsvergunning
- Ruimtelijke ordening
- Afvalstoffenregelgeving
- Kwaliteit, arbo en milieu
- Arbo- en veiligheidsadvies
- KAM Detachering
- Duurzaamheid & MVO
- Cursus Afvalstoffenregelgeving
- Cursus Besluit bodemkwaliteit
- Cursus Asbestherkenning
- Branchemanagement
- Secretariaatsvoering

Zie voor meer informatie www.misa-advies.nl of neem contact met ons op.

MiSa advies b.v. - Rijksweg 69 - 4194 SK - Meteren - Postbus 159 - 4190 CD - Geldermalsen
t (0345) 47 13 80 - f (0345) 47 13 81 - info@misa-advies.nl - www.misa-advies.nl



Europees 'afvalplan' naar prullenmand voor beter alternatief?

Europees Commissaris Frans Timmermans gaat schoon schip maken in Brussel. Hij wil tientallen Europese wetsvoorstellen schrappen en wijzigen die in zijn ogen geen zin hebben. Een van die kansloze wetsvoorstellen gaat over recycling. Bij gebrek aan consensus achtte Timmermans een akkoord hierover vrijwel onhaalbaar. Het leverde hem een storm van kritiek op. Met de aankondiging dat het afvalplan van tafel gaat om plaats te maken voor een minstens zo ambitieus alternatief, nam het Europees Parlement uiteindelijk genoegen. Wat waren reacties van politici?



Frans Timmermans

Het begin december 2014 gelekte concept-werkprogramma 2015 van de Europese Commissie maakte veel en scherpe kritiek los. Het haalt een streep door het in juli 2014 gepresenteerde 'afvalpakket'. Een pakket met een reeks concrete doelen, waar onder de verplichting in 2030 zeventig procent van het afval te recyclen. Het zou Europa de koploper van de circulaire economie maken.

Storm van kritiek

Het voornemen de ingediende regels rond het hergebruik van afval te schrappen stuitte op de nodige weerstand. Bij de presentatie op 16 december jl. betitelde europarlementariër Bas Eickhout (GroenLinks) Timmermans constatering dat er onder de lidstaten geen consensus zou bestaan wat betreft hergebruik van afval 'een grove leugen'. "Ondanks het nog korte bestaan van het voorstel zouden 11 van de 28 lidstaten zich al kunnen vinden in het voorstel," beet Eickhout hem toe. Ook milieuorganisaties en de Europese koepel van vakbonden namen Timmermans op de korrel. De eurocommissaris voelde de tegenwind en kondigde aan dat het afvalplan weliswaar van tafel gaat, maar alleen om nog voor eind 2015 plaats te kunnen maken voor een verbeterd en minstens zo ambitieus alternatief. Een voorstel dat de hele circulaire

economie omvat, inclusief het ontwerp van producten en de stoffen die erin zitten. Volgens Gerben Jan Gerbrandy, Europarlementariër van D66, is dit een drogreden. Het 'afvalpakket' vormde in zijn optiek een goede basis om verder op te bouwen en de kwakkelende Europese economie nieuwe impulsen te geven. Zijn collega van GroenLinks, Bas Eickhout, noemt de reden van Timmermans zelfs 'geleuter'. "In de uitgelekte versie valt nergens te lezen dat de Commissie met een nieuw plan zou komen. Eerst nadat ze onder druk zijn gezet, hebben ze gezegd met een ambitieuzer voorstel te komen. Maar de milieuambtenaren hebben geen idee wat ze precies moeten doen," zegt hij. Zo ziet Gerbrandy het ook. "Ze gaan nu wanhopig bedenken hoe ze een voorstel kunnen verzinnen dat verschilt van wat er al op tafel ligt om te rechtvaardigen dat ze het hebben teruggetrokken," voorspelt hij. Wil de Commissie haar gezicht redden dan moet dat wel fundamenteel verschillen.

Opvallend

Bij het opstellen van het werkprogramma en de schraplijst lijkt Timmermans een handje geholpen te zijn door Business Europe, een lobbyorganisatie van het bedrijfsleven. In een tekst met als titel 'Business input to the screening excer-

cise by vice-president Timmermans' adviseerde de belangenorganisatie van het bedrijfsleven de eurocommissaris het afvalpakket in te trekken en opnieuw in te dienen, ditmaal niet 'puur vanuit een milieuperspectief,' maar 'als een economisch stuk wetgeving.' De kritiek van Business Europe dat het voorstel puur vanuit milieuoogpunt was gemaakt, is tamelijk onheus. Maar toeval of niet, Timmermans heeft wel precies het advies van de lobbyclub gevolgd.

Uit eigen kringen

Hoe beoordeelt PvdA-kamerlid Yasemin Çegerek en rapporteur Circulaire Economie de mogelijke impact van de koers van haar partijgenoot? Via haar persvoorlichter, Martijn Weeda, laat zij de redactie weten zich hierover vooralsnog niet uit te laten. "Het geschrapte 'afvalplan' was wat duurzaamheid betreft gewoon niet ambitieus genoeg en moet nu plaats maken voor een geïntegreerd, alles omvattend voorstel. Hoe dat eruit zal zien, is nu nog niet bekend. Vandaar de terughoudendheid."

Op de vraag of dit voorstel ook elementen uit het medio maart gepubliceerde rapport van Çegerek inzake de circulaire economie bevat, kan hij evenmin antwoord geven. "Op de inhoud en de betekenis daarvan wenst Çegerek niet vooruit te lopen." ■

Van Werven zoekt oplossingen om kandidaten te vinden voor arbeidsparticipatie

Op de vestiging van Van Werven in Biddinghuizen loopt een arbeidsparticipatieproject gericht op het inzetten van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Er worden kandidaten gezocht binnen de doelgroepen Sociale Werkplaats, Wajong en de Bijstand Wet.

Het project is als 'ervaringsproject' opgenomen binnen de Stuurgroep van de Diamant van Midden Nederland. Ook De Normaalste Zaak ondersteunt het Van Werven initiatief. Dit is een netwerk van MKB-ondernemers en grote werkgevers die het 'de normaalste zaak' vinden dat iedereen de kans krijgt om naar vermogen deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Van Werven is reeds langere tijd als ambassadeur aangesloten bij De Normaalste Zaak.

Onderlinge samenwerking

Binnen een redelijke straal woon-werkverkeer rondom Biddinghuizen heb je, voor

de doelgroepen waarbinnen naar geschikte kandidaten wordt gezocht, met veel verschillende instanties te maken. Van Werven is van mening dat de onderlinge samenwerking tussen deze organisaties moet veranderen om de kans op succes te laten groeien. Onlangs vond hiervoor een meeting plaats bij Van Werven, waarbij verschillende betrokken instanties waren uitgenodigd. Naast vertegenwoordigers en portefeuillehouders van De Normaalste Zaak, de Regio Noord Veluwe en VNO-NCW waren ook personen aanwezig namen het UWV, Regionale Werkbedrijven en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Evenals over het verduidelijken van de knelpunten is met elkaar gesproken over oplossingen en veranderingen die de kans op succes laten groeien. Het algemene beeld gaf met name weer dat de geografische grenzen geen belemmering mogen zijn, de 'schuttingen' tussen de organisa-

ties moeten verdwijnen, de kandidaten beter in beeld moeten worden gebracht en informatie tussen organisaties onderling transparant en snel uitgewisseld moet kunnen worden.

Social return

De Social Return doelstelling in Nederland is gericht op het inzetten van 100.000 mensen uit deze doelgroepen. Van Werven hoopt met haar initiatief een kleine bijdrage te leveren aan het realiseren van deze doelstellingen. Niet alleen met het inzetten van kandidaten, maar ook met het helpen verbeteren van het matchingsproces. ■



Recycling en afvalverwerking

De Pols Groep levert kwalitatief hoogwaardige machines en oplossingen voor recycling en afvalverwerking. De machines en oplossingen zijn toegespitst op de specifieke eisen voor bijna iedere situatie, dat resulteert in een betrouwbare en effectieve afhandeling van uw proces. Om uw installatie in top conditie te houden en de voortgang te garanderen bieden wij u een uitgebreid service en onderhoudspakket.



Alle machines zijn zowel mobiel als stationair leverbaar. Bel voor meer informatie en deskundig advies.

T 0031 (0)181 - 45 88 45 E-mail info@pols.nl www.pols.nl



Milieu en Omgevingsvergunning vergt kennis



m-tech is gespecialiseerd in :

- Omgevingsvergunningen
- Managementsystemen
- Veiligheidsrapportages en -studies
- Milieueffectrapportages en -studies
- Ruimtelijke ordening
- Waterwet
- IPPC
- ADR-regelgeving
- Afval- en bodemwetgeving
- Geluid, geur, luchtkwaliteit, stikstofdepositie
- Bestuursrechtelijke procedures
- Natuurbescherming

Nederland

Breda

Reduitlaan 33 - Unit 0.10
4814 DC Breda

T +31 767 630 661
info@m-tech-nederland.nl

Roermond

Produktieweg 1g
6045 JC Roermond

T +31 475 420 191
info@m-tech-nederland.nl

België

Brussel

Clovislaan 82
1000 Brussel

T +32 2 734 02 65
info@m-tech.be

Gent

Industrieweg 118 / 4
9032 Gent

T +32 9 216 80 00
info@m-tech.be

Hasselt

Maastrichtersteenweg 210
3500 Hasselt

T +32 11 223 240
info@m-tech.be

Namen

Route de Hannut 55
5004 Namur

T +32 81 226 082
info@m-tech.be



www.m-tech-nederland.nl



Duim techniek

Wegen is weten!

Stofbestrijding - Bandwegers - Recycling technologie - 24h-service

Duim techniek - Gildetrom 12 - 3905 TC - Veenendaal
0318-529638 - info@duimtechnik.nl - www.duimtechnik.nl





Internationaal bezoek bij Baetsen

De jaarlijkse ledenvergadering van de FIR vond ditmaal plaats in Eindhoven. De reden daarvoor was dat er een bezoek kon worden afgelegd aan de locaties van Baetsen. Er is een volledig programma afgewerkt, zowel de locatie in Veldhoven als de locatie in Son is bezocht.

Voor de leden van de FIR bleek een bezoek aan Baetsen bijzonder te zijn. De hoogwaardige manier van recycling in

Nederland, die in veel facetten bij Baetsen is te zien, is nog steeds uniek in de wereld. De diverse soorten van bewerking en de hoogwaardige kwaliteit daarvan werden met veel belangstelling bekeken.

Op de ledenvergadering is het nieuwe bestuur voor drie jaar verkozen. De huidige voorzitter Michael Stoll heeft een nieuwe termijn aanvaard. Daarmee is een voortzetting van de huidige succesvolle richting ver-

zekerd. Zoals uit de discussies bleek zijn er nog voldoende uitdagingen voor de sector. Zo zijn er alomvattende zaken die de aandacht vergen zoals de (haperende) besluitvorming over de circulaire economie. Maar ook specifieke zaken, zoals een nieuwe Europese uitloogtest voor recyclinggranulaat, hield de gemoederen bezig. Met deze zaken gaat de FIR ook in het nieuwe jaar weer aan de slag. ■



Hans Spigt 'aanjager' garantiebanen

Het kabinet heeft Hans Spigt benoemd tot 'aanjager' voor banen voor arbeidsgehandicapten bij de overheid. Hij moet erop toezien dat de beloofde 25.000 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking er ook daadwerkelijk komen bij instanties als Rijk, provincies en gemeenten.

Staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken heeft dat op 20 januari jl. bekendgemaakt. De werkgeversorganisaties stelden eerder Aart van der Gaag aan met hetzelfde doel. In het bedrijfsleven moeten de komende jaren 100.000 banen worden gecreëerd voor mensen die vanwege een beperking niet in staat

zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. Over de in totaal 125.000 banen voor deze groep heeft het kabinet afspraken gemaakt met vakbonden en werkgevers.

Jobcoaches, no-riskpolissen

Als aanjager zal Hans Spigt in zijn contacten met individuele overheidswerkgevers, de gemeenten, de vakbeweging en UWV afstemming zoeken over afspraken in het personeelsbeleid of bijvoorbeeld over de inzet van ondersteuningsmiddelen die beschikbaar zijn om de gestelde doelen van de Participatiewet te bereiken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de inzet van jobcoaches, no-riskpolissen en werkplekaanpassingen.

Wethouder

Spigt (54) was in het verleden onder meer wethouder in Dordrecht en Utrecht. Ook was hij jarenlang voorzitter van de commissie Werk en Inkomen bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Van der Gaag is voorzitter van uitzendorganisatie ABU. ■



Hans Spigt

Minder afval en minder CO₂-uitstoot dankzij duurzaam beton



Op 29 januari organiseerde de werkplaats Duurzaamheid, in samenwerking met de Betonketen Twente, een bijeenkomst rond het thema 'Duurzaam beton'. Tijdens deze bijeenkomst werd een veertigtal aanwezigen op de hoogte gebracht van de nieuwste ontwikkelingen rondom duurzaam beton. Onder andere werd ingezoomd op het maatschappelijk belang hiervan: minder afval en minder CO₂-uitstoot.

Centraal stond deze middag de nieuwbouw van de Saxion Stadscampus op het voormalige terrein van het Natuurhistorisch museum in Enschede. In de vier onderling verbonden gebouwen, ontworpen door IAA Architecten, zal de Pabo (leraren opleiding) gevestigd worden, evenals een aantal laboratoria van technische opleidingen. De in april 2014 gestarte bouw is een voorbeeldproject van duurzaam beton. Niet zonder reden overigens, want de duurzaamheidsambitie van Saxion Hogescholen is geïntegreerd in 61 opleidingen, die verspreid over de vestigingen in Apeldoorn, Deventer, Hengelo en Enschede worden aangeboden. Het is dan

ook voor de hand liggend dat de duurzame ambities in de nieuwbouw (BREEAM Excellent) tot uiting zouden moeten komen. Dit leidde onder meer tot de eis dat bij het in het werk gestorte beton in de souterrainvloeren minimaal 40% betongranulaat toegepast diende te worden en dat de CO₂-uitstoot per m³ beton maximaal 100 kg zou bedragen.

Ervaringen en conclusies

Het waar maken van die ambities heeft de bouwcombinatie Haafkes – Plegt – Vos de nodige hoofdbrekens gekost. Mengsels die minder CO₂ uitstoten hebben meer uithardingstijd nodig, zeker bij lagere temperaturen. Daardoor ontstaat in de wintermaanden al gauw een spanningsveld tussen planning, oplevertermijnen en CO₂-uitstoot. Van belang was ook de eis dat de grijstinten van het schoonbeton volgens CUR-100 gelijk zouden zijn, zowel voor de prefab-elementen als voor het in-situ beton.

Door de betonmengsels af te stemmen op de seizoensinvloeden, het ontwerp in overleg met alle betrokken partijen te op-

timaliseren (in afwijking van het basisbestek zijn bijvoorbeeld de souterrainvloeren deels in staalvezelbeton uitgevoerd), kon de totale CO₂-emissie ten opzichte van het basisbestek met 80.000 kg worden verminderd. Een substantieel deel hiervan kon worden behaald met het in het werk gestorte beton. Gemiddeld kwam de uitstoot hiervan neer op 75 kg CO₂/m³. Dit positieve resultaat kon mede worden gehaald dankzij een, in overleg met betonmortelproducent Rokramix, uitgekende keuze van de toegepaste bindmiddelen. Ook wat betreft de toepassing van 40% betongranulaat in de souterrainvloeren waren de ervaringen ronduit positief te noemen, al wijst Gerrit Olimulder, projectdirecteur van de bouwcombinatie, er wel op dat ook hier de samenwerking met de betonmortelproducent cruciaal is. De voor het werk benodigde hoeveelheid betongranulaat (3.500 ton) werd geleverd door TRM.

Olimulder benadrukte in zijn presentatie nog eens dat een doelstelling van 100 kg CO₂/m³ wel degelijk mogelijk is, maar dan moeten in de ontwerpfase al de juiste keuzes zijn gemaakt. Van groot belang is de gestelde uitvoeringstijd voor het project. In dit geval bood die weinig speelruimte daar de nieuwbouw met het oog op de aanvang van het nieuwe schooljaar, al op 9 juli a.s. moet worden opgeleverd. Zit daar meer armslag in dan kan er meer met betonmengsels worden gespeeld. Ook de bouw zodanig plannen dat minder rekening behoeft te worden gehouden met seizoensinvloeden zal een positief effect hebben op het reduceren van de CO₂-emissie. ■

BRL Bouwwerken met Duurzaam Beton

Recyclinggranulaat heeft inmiddels haar weg gevonden als grindvervanger in beton. Langzaam maar zeker kruipt het onder de weg vandaan naar nog hoogwaardiger hergebruik. Toch is de afstemming tussen vraag en aanbod nog moeizaam, zo blijkt telkens weer op bijeenkomsten

van Netwerk Betonketens, waarin alle marktpartijen, opdrachtgevers en overheid bewust zoeken naar samenwerking. Regelgeving blijkt nog te vaak de remmende factor te zijn. De in het voorjaar te lanceren BRL Bouwwerken met Duurzaam Beton moet de impasse doorbreken.

In Nederland zijn inmiddels tien Betonketens actief, waar onder het Netwerk Betonketen regio Twente en nog drie in de maak. Inzet van deze samenwerkingsverbanden is onder andere het verhogen van het hergebruik van secundaire bouwgrondstoffen, het verlagen van de CO₂-uit-

stoot en het realiseren van een gezonde duurzame en regionale (circulaire) economie. Hoewel alle partijen de doelstellingen onderschrijven, laten de geboekte resultaten nog te wensen over. Procentueel mag het aandeel secundaire bouwgrondstoffen in nieuw beton de afgelopen 20 jaar dan zijn verdubbeld, maar iets meer dan twee procent is toch geen score om enthousiast van te worden. "We weten wat we willen, we kunnen het en we mogen het. En toch loopt de toepassing van duurzaamheid voor beton in werken ver achter," verzucht Daaf de Kok, projectleider Netwerk Betonketen Twente. Vanuit de Betonketen wordt dan ook stelselmatig aangedrongen op het belang van pilotprojecten. Hoewel een ieder zich bewust is van het belang daarvan, komen die maar niet van de grond.

Ei van Columbus

Een voor de hand liggende vraag is dan of er overwegende bezwaren zijn om voor de gemeenten in de regio Twente een moederbestek te ontwerpen met daarin de nodige criteria voor duurzaam beton. Dat blijkt niet het geval te zijn, mits dat

maar niet kostenverhogend werkt en monopolyposities uitsluit. De Kok: "De eerste stap op die weg was het schrijven van een document, dat onder meer alle uitgangspunten bevatte. Je moet dan denken aan de voorwaarde van duurzaam slopen overeenkomstig SVMS-007; het laten verwerken van de steenachtige materialen door een erkende, BRL 2506 gecertificeerde breker; de doelstelling om 25% van de recyclinggranulaten in betonwaren toe te passen en 30% in de betonmortelindustrie en daarbij een CO₂-reductie van 30% realiseren. En 'last but not least' moet er vanzelfsprekend kwaliteitsborging zijn." Inhoud en aanpak zijn kort geleden voorgelegd aan de brancheorganisaties VERAS, BRBS Recycling, BFBN, VOBN en Bouwend Nederland. Vier van de vijf brancheorganisaties hebben inmiddels hiermee ingestemd. Bij één brancheorganisatie is het wachten nog op bestuurlijke instemming. De brancheorganisaties zullen als kennispartner betrokken blijven. Ook de overheid en de GWW-sector zijn hierin gekend. De Kok: "In een volgende stap is dit voorgelegd aan een aantal grote gemeenten en die blijken bereid

te zijn de systematiek van een Duurzaam Beton Moederbestek over te nemen. Datzelfde document is inmiddels ook in het Moederbestek gemeenten regio Twente geïmplementeerd."

Laatste stap

Om het document de gewenste status van een beoordelingsrichtlijn te geven, is Ton van Beek van IKOB/BKB, de specialist in bouw- en vastgoedcertificering, in de arm genomen. Momenteel legt hij de laatste hand aan de BRL Bouwwerken met Duurzaam Beton, die in het voorjaar van 2015 zal worden gelanceerd. Wat dan nog rest is het realiseren en volgen van projecten. Daarmee opgedane ervaringen kunnen wellicht nog leiden tot een aanpassing, waarna als laatste stap de implementatie van de BRL in overige bouwwerken en contractvormen gezet zal worden. Een BRL die als katalysator moet dienen om de afzet van secundaire grondstoffen en de CO₂-reductie in beton een impuls te geven. ■



Afval = grond- en bouwstoffen

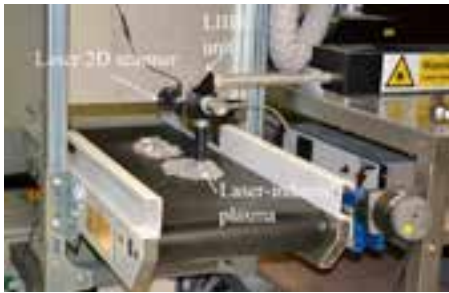
Dag in, dag uit maken we bij Attero nieuwe grondstoffen en energie uit het afval van ruim zes miljoen Nederlanders. Duurzaam en innovatief.

Zo winnen we plastics en metalen terug voor hergebruik. We zetten puin om in granulaat en gft in hoogwaardige compost. We wekken op verschillende manieren elektriciteit en warmte op uit afval. En we zijn ook nog eens de grootste producent van groen gas in Nederland.

Het zijn slechts enkele voorbeelden van hoe wij samen met onze klanten milieudoelen verwezenlijken. Meer weten? Kijk op www.attero.nl.



Anticiperen op komende schaarste



LIBS conveyor

Schaarste aan grondstoffen gaat komen. Te beginnen in Europa. Hoewel als eerste werelddeel begonnen met de industriële revolutie, heeft het zelf nauwelijks grondstoffen meer. "Over honderd tot tweehonderd jaar zullen bijvoorbeeld metalen als koper, nikkel en chroom niet meer voorradig zijn. Datzelfde geldt voor bepaalde aardmetalen, waarover nu al bijna om gevochten wordt. Voor 'hightech' metalen geldt min of meer hetzelfde," stelt universitair docent aan de TU Delft dr. ir. Maarten Bakker. Inmiddels wordt in Europa 15% van de grondstoffen (in euro's), die voor constructies en consumentengoederen worden ingezet, verkregen door recycling. Daarmee is recycling een belangrijke speler geworden in de grondstoffensector.

Zo belangrijk zelfs dat de TU Delft als één van de weinige universiteiten ter wereld en als enige in Nederland sinds 1 januari 2012, onder leiding van hoogleraar prof. dr. Peter Rem, over een leerstoel 'Resources en Recycling' beschikt.

In de komende 15 jaar moet de bijdrage van recycling in de grondstoffenvoorziening in West-Europa worden verdubbeld naar 30%. Hiervoor moeten doorbraaktechnologieën worden ontwikkeld, die in Europa zo'n 50 miljard euro extra aan nieuwe waarde uit afval kunnen genereren. Dat kan Delft niet alleen, maar gezien het kleine aantal academische partijen heeft Delft wel een voortrekkersrol te spelen.

Sleutelwoord is hernieuwbaar

"Of je het nu 'sustainable', urban mining of circulaire economie noemt, de kern van de boodschap is dat we in productieprocessen zoveel mogelijk hernieuwbare grondstoffen moeten toepassen. Populair gezegd spannen wij ons nu alleen in om de troep op te ruimen met als belangrijkste doel de gebruikte grondstoffen weer te laten circuleren. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat wij niet alles kunnen oprui-

men. De voorkant van productieprocessen verdient minstens zoveel aandacht. Producenten moeten bijvoorbeeld een groter accent leggen op modulaire ontwerpen. Dat vergemakkelijkt hergebruik, maar ook reparaties. De levensduur van producten neemt dan toe, terwijl het grondstoffenverbruik juist afneemt. In die gedachtegang komt ook producentenverantwoordelijkheid een belangrijke rol toe. Wat let hen secundaire grondstoffen toe te passen als die voor het eindproduct een vergelijkbare kwaliteit oplevert als met primaire grondstoffen," vraagt Bakker zich af. Het antwoord op de vraag ligt voor de hand: de kwaliteit van de gerecyclede grondstoffen moet omhoog en moet objectief vastgesteld worden. Sensortechnologie kan daarin een belangrijke rol spelen. Deze technologie maakt het bijvoorbeeld mogelijk exact te bepalen wat lonend is en uit het afval te halen en wat niet. Bakker: "Van groot belang is wel dat het bedrijfsleven de vruchten daarvan kan plukken. De sensor technologie moet waarde toevoegen aan de grondstoffen waarmee een bredere afzet markt wordt gecreëerd. Daarvoor moeten producenten worden overtuigd en gestimuleerd om vaker te kiezen voor secundaire grondstoffen".

Nieuwe ontwikkelingen

Wat recycling van bouw- en slooafval betreft richten de jongste ontwikkelingen zich vooral op kwaliteitsinspecties zoals op betonpuin. "In samenwerking met diverse Europese partners werken wij aan het C2CA-project. Het ultieme doel van dit project is om beton zo te recyclen dat dit volledig kan worden hergebruikt in nieuw beton. Daarvoor koppelen we verschillende technieken als selectief slopen, slim breken, sorteren met behulp van sensoren, ADR, laser en infrarood. Gehinderd door de lage prijzen van het natuurlijke grind is dit commercieel gezien echter nog geen succes. Maar als de winning van grind stokt, liggen de kaarten wel anders," meent Bakker.

De onderzoekers laten zich hierdoor niet ontmoedigen en richten zich ook op de veel grotere en juist minder schone puinfracties. De tijd dat recyclinggranulaat alleen als fundatiemateriaal wordt gebruikt, lijkt immers zijn langste tijd te hebben gehad. Sensoren kunnen bepalen of het zinvol is om het gebroken puin verder op te

werken. Vreemd materiaal als stukjes hout en plastics kunnen ze feilloos detecteren en zelfs uitsorteren. Bakker: "Met behulp van laser-technieken kunnen we inmiddels ook in de fijne fractie <1mm exact bepalen wat het aandeel calcium, silica, zwavel of chloor in het mengsel is en daarmee de chemische samenstelling vaststellen." In feite is dat precies de informatie waar het bedrijfsleven op zit te wachten. Toch zal het naar verwachting nog wel één à twee jaar duren voordat deze technologie op de markt komt.

Nog veel te doen

Bakker ziet 'recycling' als een technische stap in hergebruik. Een wereld waarin nog veel te doen is. Ook al valt het begrip 'circulaire economie' nog zo vaak, de ontwikkeling daarvan staat nog in de kinderschoenen. Veel verder dan wat kleine initiatieven is het nog niet gekomen. "De grote uitdaging waar we voor staan is die van opschalen en koppelen. De mondiale economie speelt in deze ook een niet geringe rol. Vanuit die invalshoek richten we ons altijd op groei. Maar kan dat überhaupt wel in een circulaire economie? Ligt het accent daarin niet vooral op rondpompen?"

Naast de nodige technologische innovaties ziet Bakker ook de producentenverantwoordelijkheid als een belangrijk issue. Bakker: "Idealiter zouden zij terug moeten nemen wat zij ooit op de markt hebben gebracht. Middels recycling en met behulp van sensortechnieken moet het mogelijk zijn de specifiek door hen gebruikte grondstoffen terug te leveren. Juist door de waarde uit afval te halen, slagen we er wellicht in om ook een circulaire economie een groei-impuls te geven." ■



PhD Han Xia - Recycling laserlab in TUDelft



Vanaf 2016 ook premiekortingen voor kleine werkgevers bij in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden

Via een premiekorting wordt het voor kleine werkgevers aantrekkelijker om werkloze jongeren, ouderen en arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. Momenteel kunnen zij nog niet optimaal gebruik maken van de premiekorting omdat de af te dragen premies vaak lager zijn dan de zeventienduizend euro aan premiekorting.

Met ingang van 1 januari 2016 wordt het voor kleine werkgevers aantrekkelijker om werkloze jongeren, ouderen en arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. Tot die tijd kunnen deze bedrijven nog niet op-

timaal van de premiekorting profiteren. Dat komt doordat de af te dragen premies vaak lager zijn dan de zeventienduizend euro aan premiekorting, waardoor zij geen recht hebben op het volledige bedrag.

Aanpassing

De ministerraad heeft op 6 februari jl. ingestemd met een brief van minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid waarin de aanpassing is aangekondigd. Deze aanpassing zorgt ervoor dat werknemers uit kwetsbare groepen meer kans maken op werk, doordat zowel klei-

ne als grote werkgevers in gelijke mate van de regeling gebruik kunnen maken. Werkgevers innen de premiekorting nu nog via de maandelijkse loonaangifte. Met ingang van volgend jaar ontvangen werkgevers het gehele bedrag in één keer van de belastingdienst. Kleine werkgevers kunnen op deze manier optimaal profiteren van het financiële voordeel. De kans op fraude is ook kleiner, omdat gebruik wordt gemaakt van gegevens uit de loonaangiftes van het voorgaande jaar. ■

Bron: Ministerie SZW d.d. 6 februari 2015.

ILT onderzoek positief over BRL 2506

Erkende en gecertificeerde brekers leven de regels beter na dan bedrijven die alleen met een partij keuring werken, aldus één van de conclusies van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). "Ook blijkt de BRL 2506 een goede basis te zijn voor het borgen van de kwaliteitsnormen van het recyclinggranulaat," bevestigt Ronald Peters, projectleider van het ILT-onderzoek 'Inspectie vervaardigen recyclinggranulaat door puinbrekers'.

Dit onderzoek liep van april tot november 2014. Voor de selectie van de te inspecteren bedrijven heeft de ILT niet alleen gebruik gemaakt van eigen ervaringen met de doelgroep, maar betrok zij eveneens bevindingen van andere toezichthouders. Daarnaast waren meldingen uit de sector bepalend voor de uiteindelijke selectie. Overigens zal de ILT ook dit jaar, samen met toezichthouders van regionale uitvoeringsdiensten, bij een aantal brekers inspecties uitvoeren.

Focus

Het onderzoek omvatte duidelijk meer dan alleen de beoordeling of en in hoeverre het geproduceerde granulaat aan de kwaliteitsnormen voldoet. Ook het te breken puin is op basis van een risicogerichte aanpak onder de loep genomen. Daarbij is onder meer gekeken of zich geen te hoge concentraties asbest, teer, pcb's of sulfaat in het puin dat de breker ingaat, bevinden. In dat geheel speelt het normconform bemonsteren een essentiële rol. Dat moet immers een betrouwbaar en representatief beeld geven van de kwaliteit van het geproduceerde materiaal. En 'last but not least' vergewisten de inspecteurs zich ervan of bij het geleverde puin wel de juiste kwaliteitsverklaring zat.

Conclusies

Bij deze inspectie zijn relatief weinig overtredingen geconstateerd. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de brancheverenigingen hun leden actief voorlichten en

goedvoorbereiden op dergelijke inspecties. "Ook zagen wij dat de gecertificeerde en erkende bedrijven de regels beter naleven dan bedrijven die alleen met partijkeuringen werken," zegt Peters.

Dat neemt niet weg dat ILT in dit onderzoek bedrijven is tegengekomen die granulaat leveren zonder de de juiste kwaliteitsverklaring, of die meer granulaat afzetten dan er is gekeurd. Daarnaast bleken sommige bedrijven wel over een certificaat van de CI te beschikken, maar hadden zij nagelaten een erkenning bij Bodem+ aan te vragen.

Peters: "Tevens hebben wij nog enkele verbeterpunten gesignaleerd. Zo bevatten de afleverbonnen niet altijd alle relevante informatie van de betreffende partij granulaat. Ook het herleidbaar weergeven van de relatie tussen samengevoegde partijen leent zich voor verbetering." ■

Kwetsbaar Nederland mag je niet laten vallen

Het beleid van staatssecretaris Jette Klijnsma (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) is erop gericht om ook mensen met een arbeidsbeperking in staat te stellen zoveel mogelijk zelfstandig mee te doen in de samenleving. "Participatie, bij voorkeur via werk, is essentieel. Het zorgt voor sociale, economische en financiële zelfstandigheid."



Aart van der Gaag

Kabinet en sociale partners hebben in 2013 in een sociaal akkoord vastgelegd dat er voor 2026 in de marktsector 100.000 extra banen komen voor mensen met een arbeidsbeperking. In de overheidssector moeten er de komende tien jaar 25.000 banen voor dezelfde doelgroep worden gerealiseerd. Om dit ook daadwerkelijk vast te kunnen stellen heeft er in het afgelopen jaar een zogenaamde 'nul-meting' plaatsgevonden, waarbij 1 januari 2013 als ijkpunt is gekozen. Doelgroep voor de extra banen zijn mensen, die niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. Of iemand tot de doelgroep behoort, beoordeelt het UWV. Het akkoord over extra banen voor werknemers met een beperking is wettelijk vastgelegd.

In 2016 controleert het kabinet voor het eerst of de afgesproken aantallen extra banen over het jaar 2015 zijn gehaald. Voor de marktsector betekent dit het creëren van tenminste 6000 extra banen in 2015 en voor de overheidssector tenminste 2.500. Als dat niet zo is, treedt de quotumregeling na overleg met de sociale partners en de VNG in werking. In dat geval bedraagt de heffing €5.000 per niet ingevulde arbeidsplaats. In het regeerakkoord is afgesproken dat het quotum niet

geldt voor kleinere bedrijven met minder dan 25 werknemers. De quotumheffing wordt op zijn vroegst per 1 januari 2017 geactiveerd.

Ondersteuning

Werkgevers kunnen bij het aanbieden van banen aan deze groep ondersteuning krijgen met voorzieningen als loonkosten-subsidie, no-risk polissen, jobcoaches en werkplekaanpassingen. Hoewel uit onderzoek van het UWV was gebleken dat bijna de helft van de werkgevers er weinig voor voelt om mensen met een beperking een garantiebaan te geven, is de afspraak wel gemaakt.

Aart van der Gaag, voorzitter van de koepel van uitzendbureaus ABU, is ondertussen als boegbeeld van de werkgeversorganisaties VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland aangesteld om het voor elkaar te krijgen dat de baanafspraken tot resultaat leiden. Goede voorbeelden moeten daarbij als katalysator dienen. In een lijst van mogelijke garantiebanen wordt onder meer 'recyclingbedrijf' genoemd.

"Toen ik werd benaderd voor deze job was ook mij bekend dat de helft van de werkgevers niet bepaald stond te trapelen voor het beschikbaar stellen van al

die extra banen. Je kan je door zo'n gegeven laten ontmoedigen en zeggen 'dat is niets voor mij'. Je kan ook gewoon met die andere 50% van start gaan en de vele succes-stories van hen benutten om meer schapen over de dam te krijgen. Ik heb bewust voor die tweede insteek gekozen. Inmiddels heb ik vele grote gezelschappen ondernemers toe mogen spreken over dit onderwerp en het klinkt haast ongeloofwaardig, maar ik heb nog niet één scepticus ontmoet. Daarmee is nog geen plaatsing gerealiseerd, dat weet ik ook wel, maar het idee dat het bedrijfsleven niet zou willen, klopt niet. Een eind vorig jaar gehouden tweede onderzoek wijst uit dat ondertussen 54% van de werkgevers bereid is de schouders onder deze uitdaging te zetten. Voorshands ga ik er niet vanuit dat dit mijn verdienste is, maar dat de 'toename' toe te schrijven valt aan de onderzoeksmethode. Overigens sta ik er niet alleen voor. Ondertussen is er ook al een 100-tal ambassadeurs op pad om in de regionale werkbedrijven het belang van de werkgevers in te brengen. Daarnaast zijn nog eens een paar honderd bedrijven die met hun succesverhalen een waardevolle bijdragen leveren aan het enthousiasmeren van potentiële werkgevers. De hiervan uitgaande spin-off is van



Sortiva demontage centrum

Praktijkvoorbeelden

Anticiperende op nieuwe wet- en regelgeving hebben verschillende wsw-instellingen sinds 2012 MKB-bedrijven benaderd met de vraag of zij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt klaar kunnen stomen voor een reguliere job. Daarnaast nemen ook lokale overheden bij inkoop en aanbestedingen onder de noemer 'social return on investment' steeds vaker de verplichting op werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een werkplek te helpen.

Harry Zandbergen, algemeen manager bij Sortiva: "In 2013 zijn wij verhuisd naar ons nieuwe kantoor in Alkmaar en hebben we besloten om vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid het oude kantoor beschikbaar te

onschatbare waarde. Overigens zijn het niet alleen de persoonlijke contacten die voor een positieve grondhouding moeten zorgen. Publicitaire aandacht draagt daar ook een steentje aan bij. Ook ontwikkelen we een portal waarin de meest voorkomende vragen aan bod komen. Allerlei links leiden de bezoeker van de website naar informatie bij hem of haar uit de buurt. Veel ondernemers zien het wellicht als een uitdaging om met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te werken, maar uiteindelijk moet je wel zwarte cijfers schrijven. Onderzoek van organisatiebureau Berenschot wijst uit dat dit wel degelijk kan. In dat kader zijn loonkosten-subsidies belangrijk," stelt Van der Gaag. Wat dat laatste betreft zou hij graag zien dat niet allerlei instanties van achter hun bureau de loonwaarde vaststellen, maar dat de werkgever dat zelf kan doen: theorie en praktijk kunnen namelijk nogal uit elkaar lopen. Op de vraag hoe het komt dat op de lijst van mogelijke garantiebanen onder meer het recyclingbedrijf wordt genoemd, moet Van der Gaag het antwoord schuldig blijven. Wel weet hij te vertellen dat één van de meer dan 200 klanten van de AWWN in het kader van de advisering rond deze wet, een producent van medische hulpmiddelen tot voor kort

zijn productie-afval letterlijk als afval de deur uitdeed. Sinds kort heeft de betreffende ondernemer hiervoor een Wajonger in dienst genomen om er weer nuttige dingen mee te doen. Die Wajonger kost de ondernemer zo'n 10.000 euro per jaar, maar daar staat wel een besparing van 100.000 euro tegenover. Dit succesverhaal zingt al een tijdje rond en is wellicht ook doorgedrongen tot het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een ander voorbeeld is dat van Wildenberg Recycling uit 's-Gravenhage dat zich in Den Haag en omstreken bezighoudt met papier- en archiefvernietiging en daarvoor eveneens mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt inschakelt én ambassadeur van VNO/NCW is en 'last but not least' valt nog het project 'Rotterdam Cirkelstad' te noemen. Voor het selectief slopen van gebouwen nemen daarin participerende sloopaannemers in het kader van 'social return' evenzo deze mensen in dienst. Ook dat project kreeg wijd en zijd bekendheid in Den Haag. Zorgen dat hij de doelstelling van 100.000 extra banen voor 2026 niet haalt, heeft Van der Gaag geenszins. "De resultaten tot nu toe zijn hoopgevend en we hebben nog bijna 11 jaar te gaan," zegt hij geruststellend.

stellen voor activiteiten die werkgelegenheid biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met diverse organisaties, die helpen met het creëren van werkgelegenheid voor deze doelgroepen, zijn afspraken gemaakt. Het is begonnen met een samenwerking waar bij oude pc's worden ingezameld, opgeknapt voor hergebruik en/of gedemonteerd middels dagbesteding voor mensen met een lichamelijke en of verstandelijke beperking. Later zijn daar de activiteiten voor overslag, het sorteren en ontmantelen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur bijgekomen. Deze activiteiten doen we middels re-integratie- en wajongtrajecten voor gemeenten en het UWV. Langdurig werklozen en Wajongers gaan dankzij onze stageplaatsen weer aan de slag. Inmiddels bieden wij werk aan zo'n 30 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zijn er ondertussen 11 medewerkers weer in het reguliere arbeidsproces teruggekeerd. Een succes, want laat duidelijk zijn: kwetsbaar Nederland mogen we niet laten vallen." ■



Fundamentele herziening belastingstelsel noodzakelijk voor overgang naar circulaire economie

De economische crisis heeft in Europa een enorme impact op de werkgelegenheid gehad. Tien miljoen Europeanen verloren hun baan. Zo'n 24,6 miljoen mensen waren in augustus 2014 werkloos, waaronder vijf miljoen jongeren. Wereldwijd dreigt een tekort aan zoet water en natuurlijke grondstoffen worden steeds schaarser. Voeg daar nog eens de impact van luchtverontreiniging en klimaatverandering aan toe en je hebt in een notendop de vijf grootste bedreigingen voor de mensheid samengevat. Dit alles voedt het bewustzijn dat het roer om moet. De lineaire economie moet plaats maken voor een circulaire economie. Een stap die volgens een studie van The Ex'tax Project, in samenwerking met fiscalisten van Deloitte, EY, KPMG Meijburg, en PwC, gepaard moet gaan met een fundamentele herziening van het belastingstelsel.

In het rapport 'New era. New plan' komen de onderzoekers tot de conclusie dat van de grootste economieën ter wereld vooral die van de Europese Unie kwetsbaar is. Met name de afhankelijkheid van grondstoffen is voor de 28 lidstaten een grote bedreiging. Inmiddels tekent zich het bewustzijn af dat een transitie naar een circulaire economie een 'must' is. Het belastingstelsel in de meeste lidstaten staat zo'n ontwikkeling echter in de weg. In een circulaire economie zijn immers andere verdienmodellen gangbaar dan in een wegwerpmaatschappij. Het repareren van consumptiegoederen, materiaalhergebruik en 'urban mining' brengen ook met zich mee dat producten en diensten

op een andere manier moeten worden vormgegeven. Er komt meer arbeid aan te pas en met die constatering leggen de onderzoekers de vinger op een zere plek. Relatief wordt in de EU op arbeid een hoge belasting geheven. Om toch producten en diensten tegen concurrerende prijzen aan te kunnen bieden, zijn er grosso modo twee wegen te bewandelen. Een optie is de factor arbeid te reduceren door zoveel mogelijk te automatiseren en de andere optie is het in lage lonen landen uitbesteden van werkzaamheden. De hoge werkloosheid in de EU is voor een substantieel deel een gevolg van de hoge belasting op arbeid. Die werkt innovatie in de hand met het oogmerk mensen overbodig te maken. Milieubelastingen daarentegen blijken een veel kleinere impact op economische groei te hebben dan belasting op arbeid. Opmerkelijk is evenwel dat in de EU de afgelopen 10 jaar de milieubelastingen juist zijn gedaald.

Verschuiving

Niet alleen in de Europese Commissie, maar ook vanuit de OESO, IMF, de Eurogroep en de Internationale Arbeidsorganisatie, klinkt de roep steeds vaker om de belastingdruk van arbeid te verschuiven naar die op grondstoffenverbruik en consumptie. De prikkels, die hiervan uitgaan, leiden niet alleen tot een besparing op grondstoffen, maar bevorderen ook het hergebruik. Samen met een lagere belasting op arbeid leidt zo'n verschuiving ook tot een groter beroep op talenten van mensen.

Hoewel voor de overheid de transitie budgettair neutraal kan verlopen, brengt dit wel een fundamentele verandering van bestedingspatronen teweeg.

Casestudie

Hoewel de casestudie de focus primair richt op Nederland wijzen de onderzoekers erop dat de switch van belasting op arbeid naar belasting op grondstoffenverbruik en consumptie met het oog op grenseffecten internationale coördinatie vergt. Als aan die belangrijke voorwaarde wordt voldaan, voorzien de onderzoekers voor de middellange termijn voor Nederland een meer opbrengst aan belastingen van 30 miljard euro. Wat de werkgelegenheid

betreft verwachten de onderzoekers een groei van ruim één miljoen banen in de Europese Unie.

Deze verwachtingen zijn gebaseerd op uitgebreide studies en uitvoerig beraad, maar de juiste effecten zijn nog niet doorerekend. De studie kan dan ook niet als een blauwdruk worden gezien, maar heeft vooral tot doel een bijdrage te leveren aan de herziening van het belastingstelsel afgestemd op de 21ste eeuw, zoals Nederlandse en Europese politici dat voor ogen hebben.

Reacties op het rapport

Feike Sijbesma, CEO Koninklijke DSM: 'Het rapport New era. New plan' geeft op heldere wijze weer welke stappen er genomen moeten worden voor een belastingverschuiving van arbeid naar grondstoffenverbruik. Stappen, die tegelijkertijd de circulaire economie stimuleren en ons meer bewust maken van de impact van schaarser wordende grondstoffen. Daarnaast dragen zij ook nog eens bij aan de werkgelegenheid. De onderzoekers zijn diep op de materie ingegaan en het aantal opties is zonder meer indrukwekkend te noemen. De tijd is rijp om hier serieus mee aan de slag te gaan en de nodige vervolgstappen te zetten op de weg naar een duurzamere wereld.'

Prof. dr. Herman Wijffels: "Een zeer gedetailleerd rapport dat op inzicht gevende wijze de mogelijkheden voor een verschuiving in het belastingstelsel in kaart brengt. De wetgever zou er verstandig aan doen gebruik te maken van deze inzichten en daarmee de werkgelegenheid en de circulaire economie een impuls te geven."

Peter Bakker, voorzitter van de Wereld Raad bij de Duurzame Ontwikkeling: "Om de maatschappij en de wereld duurzamer te maken, zullen we bereid moeten zijn onze economieën anders in te richten. Zonder prikkels zal het inslaan van andere wegen een heilloze weg zijn. Een verschuiving in economische prikkels betekent vooral een verschuiving in belastinggrondslagen. Dit rapport laat zien dat het kan. Het heffen van belasting om de wereld te redden." ■

Steeds prominentere rol BRBS Recycling moet er ook voor zorgen dat er iets te vangen valt



Ton van der Giessen

In de sfeervolle omgeving van het kasteel Ammerzoden hield BRBS Recycling op 14 januari jl. in aanwezigheid van zo'n 60 leden haar traditionele nieuwjaarsbijeenkomst. Voorzitter Ton van der Giessen deed in het licht van het voorzichtig herstel van de Nederlandse economie een appèl op een ieder niet langer te somberen, maar met elkaar de uitdagingen en

kansen die het jaar 2015 in petto lijkt te hebben te omarmen.

"Volgens het Centraal Planbureau zal de economische groei voor 2015 wel eens op 1,5% kunnen uitkomen. Een verdubbeling ten opzichte van het jaar 2014. Het afvalvolume lijkt hier al een voorschotje op te nemen, waarbij wel aangetekend moet worden dat de prijzen nog steeds ronduit slecht zijn. Aan die economie kan de branchevereniging weinig doen, maar wel aan het meer naar voren schuiven van recyclingbedrijven," stelde Van der Giessen in zijn nieuwjaarsrede.

Het jaar 2014 stond sterk in het teken Van Afval Naar Grondstof. Voor recycling is in dat beleid een prominentere rol weggelegd nu de afvalstoffenbelasting op storten en verbranden ongetwijfeld tot meer recycling zal leiden. Van der Giessen: "Om mee te kunnen blijven sturen is BRBS Recycling op enigerlei wijze betrokken bij alle relevante dossiers van het VANG-beleid."

Te enge focus?

'Is de focus van BRBS Recycling nog wel voldoende gericht op de minerale kant van het afval' is een vraag die het afgelopen jaar meermalen aan Van der Giessen is gesteld. Van der Giessen: "Juist het afgelopen jaar is een lang gekoesterde wens inzake de oprichting van de Stichting Beheer BRL samen met BMR in vervulling gegaan. Europees gezien fungeren we steeds meer als rapporteur en in de discussie met betrekking tot CPR en CE-markering wordt

ons geluid duidelijk gehoord. Ook in het toekennen van de 'end of waste' status voor recyclinggranulaat heeft BRBS Recycling een grote rol gespeeld."

2015

Het jaar waarin BRBS Recycling 35 jaar bestaat. Extra aandacht zal uitgaan naar breken omdat het een 15-tal brekers zijn geweest die in 1980 de BRBS hebben opgericht. "Het jaar 2015 is uitgeroepen tot het jaar van de bodem. Een mooi aangrijpingspunt voor producenten van secundaire bouwgrondstoffen om het belang van deze bedrijven te onderstrepen. Het Convenant 'Meer en Betere Recycling', die staatssecretaris Mansveld op 16 maart met BRBS Recycling zal ondertekenen, onderstreept de steeds dominantere plek die BRBS Recycling zich in de loop der jaren heeft verworven," geeft Van der Giessen in zijn nieuwjaarsrede de aanwezigen mee.

De voorzitter doet ook melding van het feit dat in lijn met het uitvoeringsplan van VNG, NVRD en het ministerie van I&M er nog een substantiële hoeveelheid afval van huishoudens en bedrijven valt te recyclen. Naast de praktische tools wil BRBS Recycling gemeenten eveneens het financieel-economische inzicht geven en het perspectief geven hoe dit te realiseren. "Uiteindelijk willen we in 2015 ervoor zorgen dat er voor de leden in het kader van het VANG-beleid daadwerkelijk iets te vangen valt," geeft Van der Giessen tot besluit nog mee alvorens een toast op het nieuwe jaar uit te brengen. ■

Versie 2.0 PieterBas Mobiele Werkomgeving beschikbaar

Op de valreep van 2014 werd de laatste hand gelegd aan een grote upgrade van de set mobiele apps van PieterBas. In de 2.0 versie zijn alle apps, waaronder die voor onbemand wegen, de digitale begeleidingsbrief, ordermanagement en navigeren, geïntegreerd tot één mobiele werkomgeving. Nieuw is ook dat alle applicaties nu op één platform draaien en niet op verschillende.

Behalve de integratie van alle PieterBas-apps biedt de upgrade meer voordelen. Zo heeft versie 2.0 eveneens uitgebreide func-

tionaliteiten voor afzet- en rolcontainers. Hiermee biedt PieterBas nu ook mobiel een totaalpakket voor inzamelaars van bedrijfsafval in de Nederlandse afvalindustrie.

Onafhankelijk platform

De Mobiele Werkomgeving draait op een 'eigen' technisch platform op basis van HTML 5. Dat heeft als voordeel dat bedrijven met elk besturingssysteem er mee kunnen werken, van Windows tot iOS en Android. Bijzonder is eveneens dat data altijd beschikbaar zijn. Ook als onderweg de internetverbinding wegvalt. Mutaties

worden dan op het apparaat zelf opgeslagen totdat er weer een verbinding is, daarna wisselt de Mobiele Werkomgeving automatisch alle gegevens uit. Chauffeurs hebben dus altijd alle ordergegevens bij de hand en kunnen te allen tijde doorgaan met inzamelen. ■



Afwachtende houding gemeenten levert Wiebes drie miljoen op

Gesteggel over de vergoeding van de daadwerkelijk te maken kosten voor het inzamelen en verwerken van drankkartons en blik zorgt ervoor dat gemeenten een pas op de plaats maken. Voorsnog liften deze fracties gewoon mee met het huishoudelijk restafval. Gevolg is wel dat gemeenten hiervoor verbrandingsbelasting betalen, de burger de rekening gepresenteerd krijgt en, wat de drankkartons betreft, waardevolle grondstoffen teloor gaan. Staatssecretaris Wiebes is de lachende derde. Hij krijgt ruim drie van de 100 miljoen euro, die de verbrandingsbelasting moet opbrengen, in de schoot geworpen.

Het Afvalfonds Verpakkingen heeft de vergoeding voor het inzamelen en verwerken van drankkartons vastgesteld op 398 euro per ton. Dat bedrag vinden de gemeenten niet toereikend en het geeft naar hun mening geen volledige invulling van de producentenverantwoordelijkheid. Het Afvalfonds stelt zich op het standpunt dat gemeenten ook de te vermijden kosten van transport en verbranden in de rekensom moet betrekken. Deze kosten maken immers deel uit van de door de burger te betalen afvalstoffenheffing.

Ruim drie miljoen

De invoering van de verbrandingsbelasting per 1 januari jl. heeft tot gevolg dat voor iedere ton restafval, die door de poort van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) gaat, de gemeenten 13 euro per ton

extra zijn verschuldigd. De gemeenten belasten dit aan de burgers door. Nederland telt inmiddels 7,6 miljoen huishoudens met een gemiddelde omvang van 2,2 personen per huishouden. Daar een gemiddeld huishouden goed is voor 31 kilo Metaal en Drinkkartons (voor berekening zie kader) dragen zij alleen al voor deze fracties € 0,40 aan nodeloze verbrandingsbelasting bij. Geen bedrag om wakker van te liggen, maar realiseer u wel dat voor de verwerking van het verpakkingsmateriaal bij aankoop van het product al door de consument is betaald! Daarnaast zit er, hangende het dispuut, ook nog steeds in de afvalstoffenheffing een bedrag voor de verwerkingskosten van de drankkartons en het verpakkingblik verdisconteerd.

Vrijwillige bijdrage

Zou de consument in aanvulling op een eventuele verplichte bijdrage middels de afvalstoffenheffing, in het geval dat de bijdrage uit het Afvalfonds Verpakkingen objectief gezien tekortschiet, bereid zijn een bijdrage te leveren? Uit een eind 2010 begin 2011 gehouden onderzoek door PwC blijkt dat 51% van de respondenten milieu een zwaarwegend motief vindt om zelf het huishoudelijk afval te scheiden. Sterker nog zij willen daar zelfs invloed op uitoefenen. Uit dit onderzoek kwam eveneens naar voren dat een opvallend grote groep bereid is in de buidel te tasten voor het recyclen van het huishoudelijk afval: 28% van de respondenten zegt

er geen moeite mee te hebben om 50% meer te betalen als hun afval wordt gerecycled. 13% is zelfs bereid hier 100% meer voor te betalen. Ten tijde van het onderzoek betaalde een huishouden gemiddeld 251 euro per jaar aan afvalstoffenheffing. Uit rapportages van bureau Leefomgeving van Rijkswaterstaat blijkt vervolgens dat de gemiddelde kosten in 2011, 2012 en 2013 met respectievelijk 1,0%, 0,8% en 0,2% zijn gedaald. In 2014 daalde de gemiddelde afvalstoffenheffing voor het vijfde achtereenvolgende jaar en wel met 1,7%. Gemiddeld betaalde een huishouden vorig jaar 242 euro. De daling is deels het gevolg van de bedragen die gemeenten ontvangen voor de gescheiden kunststofinzameling en is deels het gevolg van een vermindering van de hoeveelheid restafval. In dat licht lijkt een eventuele vrijwillige bijdrage zeker niet onoverkomelijk. Daarbij dient nog wel te worden aangetekend dat de hoogte van de afvalstoffenheffing nooit meer mag bedragen dan de daadwerkelijk te maken kosten. ■

Drie miljoen verbrandingsbelasting

De hoeveelheid huishoudelijk restafval bedroeg in 2013 gemiddeld 240 tot 250 kilogram per inwoner. De circa 2,5 miljard drankkartons, die jaarlijks in ons land op de markt worden gebracht, zijn goed voor zo'n 70 kton. Op basis van 16,8 miljoen inwoners komt dat neer op 4,1 kilo per inwoner. Voor conserven en dranken is ook blik een veel gebruikt verpakkingsmateriaal. Analyses wijzen uit dat het Nederlands restafval voor 1,1% uit non-ferro's bestaat en voor 3,3% uit ferro's. Het aandeel verpakkingsmateriaal hierin bedraagt respectievelijk 71 en 75%. Omgerekend per inwoner komen deze beide stromen in zijn totaliteit neer op 10 kg en inclusief drankkartons op 14,1 kg per inwoner. De Metaal- en Drinkkartonsstroom vertegenwoordigen dus een massa van 236,9 kton op jaarbasis, ergo: deze stromen zijn goed voor drie miljoen euro verbrandingsbelasting!



PMD



Cursusleider Arjan Hol wist ook dit jaar op de Praktijkdag de deelnemers weer te boeien.

BRBS Recycling verenigt inmiddels 35 jaar bedrijven die een constructieve bijdrage leveren aan een duurzaam grondstoffenmanagement in Nederland. Naast belangenbehartiging, zowel lokaal als in Den Haag en Brussel, spant zij zich ook in om via opleidingen direct toepasbare kennis aan haar leden en hun medewerkers over te dragen.

In 2002 tekende zich, in navolging van vele andere brancheverenigingen, ook binnen BRBS Recycling een draagvlak af voor permanente educatie. Na een gedegen voorbereiding werd in januari 2003, verspreid over een drietal locaties in het land, de eerste Praktijkdag gehouden. Inmiddels schrijven we het jaar 2015 en de Praktijkdag blijkt nog steeds in een behoefte te voorzien. Vanaf het eerste uur weet cursusleider drs. ing. Arjan Hol de deelnemers jaar op jaar te boeien met een programma waarin relevante wet- en regelgeving centraal staan. Het feit dat er ook volop ruimte is voor het bespreken van de dagelijkse praktijkproblemen maakt dat de deelnemers deze cursusedag bijzonder weten te waarderen. In de evaluatie van de op 11 februari jl. gehouden

Praktijkdag 2015 werd dit beeld nog eens bevestigd.

Aanbod 2015

Als er één schaaap over de dam is, volgen er meer. Het cursusaanbod 2015 omvat inmiddels een tiental cursussen, die in de periode januari tot en met maart 2015 zijn gegeven. Nieuw dit jaar was de op de praktijk toegesneden cursus 'Aanbestedingsrecht en contracteren', die Poelmann van den Broek Advocaten N.V. exclusief voor de leden van BRBS Recycling heeft georganiseerd. In deze cursus stonden vragen als: 'wanneer heb ik een overeenkomst'; 'hoe zorg ik ervoor dat mijn algemene voorwaarden van toepassing zijn'; 'wat te doen als de ander zijn verplichtingen niet nakomt' en 'waar moet ik op letten als ik aanspraak wil maken op meerwerk', centraal.

De cursus Accepteren belicht alle facetten, die te maken hebben met het accepteren, controleren, registreren in combinatie met het bewerken van bouw-, sloop- en bedrijfsafval. Deze cursus voorziet met name de acceptatiemedewerker van de nodige bagage voor het vervullen van zijn taak. Er komt nogal wat administratief werk

af op een recyclingbedrijf en een kleine fout kan soms flinke gevolgen hebben. Remco Schoonenberg van Afvalkennis.nl en tevens expert van het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen, schotelde ook dit jaar de deelnemers weer een aantrekkelijk programma voor rond het Besluit melden afvalstoffen en de begeleidingsbrief.

Dit jaar werd de cursus 'Asbestherkenning/ Deskundig Asbest Acceptant in één cursusedag' aangeboden, waarbij de deelnemers aan het einde van de dag deel konden nemen aan het erkende SCA-examen of aan een herkenningstoets.

De in eigen huis ontwikkelde cursus Basis kennis Recycling en Grondstoffen blijkt inmiddels al enkele jaren in een behoefte te voorzien. Vooral voor nieuwe medewerkers, die zich in korte tijd willen verdiepen in de Nederlandse recyclingsector, biedt deze basis cursus een schat aan informatie. De cursussen 'Laboratoriumproeven en monsterneming BRL 2506', 'Milieuregelgeving Recycling' en 'Oud beton voor nieuw beton' completeren het aanbod voor 2015. Ook hiervoor bleek weer de nodige belangstelling te bestaan.

Wegens succes geïnterpreteerd

Het merendeel van deze cursussen keert jaarlijks terug in het cursusaanbod van BRBS Recycling. Traditiegetrouw worden deze altijd in het eerste kwartaal van het jaar gehouden en het bekend maken van het definitieve aanbod vindt als regel medio november plaats. Voor de meeste cursussen geldt een maximum aantal deelnemers van 12. Enerzijds waarborgt dat veel persoonlijke aandacht, anderzijds geldt ook het principe 'wie het eerst komt, die het eerst maalt'. Is uw interesse gewekt, noteert u dan al vast in de maand november in uw agenda navraag te doen naar de juiste data en schrijf u tijdig in. ■



Fiscaal voordeel met Energielijst en Milieulijst 2015

Ondernemers kunnen in 2015 met duurzame en energiebesparende technieken van een fiscaal voordeel genieten. Deze technieken zijn op 30 december 2014 in de Energielijst 2015 en Milieulijst 2015 gepubliceerd, die jaarlijks worden geactualiseerd door RVO.nl.

Ondernemers die bijvoorbeeld investeren in grondstoffenbesparing, of in E-auto's kunnen voordeel halen uit de nieuwe ontwikkelingen en aanpassingen van de Milieulijst. Bedrijven kunnen bovendien op de Energielijst 160 technieken vinden die in aanmerking komen voor Energie-investeringsaftrek (EIA), een fiscale regeling van het ministerie van Economische Zaken.

Milieulijst 2015

De Milieulijst 2015 bevat alle milieu-investeringen die in aanmerking komen voor de Milieu-investeringsaftrek (MIA) en/of Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (VAMIL). Dit zijn fiscale stimuleringsregelingen van de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Financiën. Met de technieken op de Milieulijst kunnen be-

drijven tot 36 procent van de investeringskosten aftrekken van hun fiscale winst.

Voor de sector relevante technieken en ontwikkelingen op de Milieulijst 2015 zijn onder meer:

- apparatuur voor recycling van grondstoffen
- terugwinningsinstallaties voor grondstoffen uit afvalwater of waterzuiveringsslib
- pyrolyse-installaties voor recycling van afvalstoffen
- installaties voor het vervaardigen van bouwstoffen uit afvalstromen
- opwerkingsinstallaties voor AVI-bodemassen
- recyclinginstallaties bitumineus afval
- thermische scheidingsinstallaties voor bitumineus afval
- stofemissievrije denatureringsinstallatie voor asbesthoudend afval of asbesthoudende grond
- thermische denatureringsinstallatie voor asbestcementproducten

De Milieulijst 2015 is gepubliceerd in de Staatscourant en is online te vinden op www.rvo.nl/miavamil.

Aanvragen

Wees op tijd met het aanvragen van MIA/Vamil: binnen 3 maanden na het geven van de opdracht (schriftelijk of mondeling). U kunt MIA en/of Vamil aanvragen via het eLoket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Vraag hiervoor op tijd eHerkenning aan. Meer informatie over het aanvragen van de regelingen vindt u in het stappenplan aanvragen MIA/Vamil.

Energielijst 2015

In 2015 zijn acht nieuwe technieken aan de Energielijst toegevoegd. Eén van de nieuwe ontwikkelingen is de zuinige koeling van serverruimten, waarbij ondernemers een aanzienlijke besparing krijgen. Ondernemers kunnen ook EIA aanvragen voor technieken die niet specifiek op de lijst staan, maar die wel voldoende energie besparen.

Als een investering voor de EIA in aanmerking komt, mogen bedrijven 41,5 procent (extra) van de investeringskosten aftrekken van de fiscale winst. Bij een winstbelasting van 25 procent krijgt een ondernemer circa 10 procent van het investeringsbedrag terug van de fiscus.

De Energielijst 2015 is gepubliceerd in de Staatscourant en is online te vinden op www.rvo.nl/eia.

Alle verwerkers van elektronisch afval verplicht gecertificeerd

Via een ministeriële regeling zijn alle elektronisch afval verwerkende bedrijven per 14 januari jl. verplicht om wat zij verwerken te registreren en de verwerking volgens kwaliteitsnormen uit te voeren. Dit besluit is in overleg met de recycling-industrie en de producenten verenigd in de NVMP genomen.

De maatregelen zijn nodig omdat Nederland de komende jaren onder een aanscherpte Europese richtlijn veel meer afgedankte elektrische apparaten en energiezuinige verlichting (e-waste) moet gaan verantwoorden. De regeling beoogt de doelstelling van de herziene Europese richtlijn, die eist dat Nederland vanaf 2019 85% van al het vrijkomende e-waste verantwoordt, binnen handbereik te brengen. Voor het uitvoeren van haar verantwoordelijkheden hebben de producenten Wecycle opgezet. Tot op heden rapporteert Wecycle

ongeveer 50 procent van het vrijkomende elektronisch afval. De certificerings- en registratieplicht moet ervoor zorgen dat al het elektronische afval de juiste behandeling krijgt en dat er ook inzicht is waar het terecht komt. Op deze manier kan eveneens het volume dat recyclingbedrijven op eigen initiatief verwerkt worden meegerekend.

Certificeringsplicht per 1 juli 2015

Voor de recyclingindustrie is van belang dat uniforme kwaliteitsnormering een level playing field creëert, zegt Ton Holtkamp, de onafhankelijk voorzitter van het overleg tussen overheid, producenten en recyclingindustrie dat de basis legde voor de ministeriële regeling. "De wet stelt aan alle spelers dezelfde minimum kwaliteits-eisen. Dan zijn zij ervan verzekerd dat de concurrentiestrijd zich richt op efficiency en dat er geen oneerlijk voordeel behaald kan worden door te morrelen aan de kwaliteitsnormen."

De verplichting tot registratie gaat per direct in en de certificeringsplicht per 1 juli 2015, maar bedrijven worden gestimuleerd om hier eerder mee aan de slag te gaan. Vanaf die datum kan de handhaving zich concentreren op partijen die niet gecertificeerd zijn en dus ongeoorloofd bezig zijn met de verwerking van e-waste. Een effectieve, gerichte handhaving zal naar verwachting lekstromen naar laagwaardige recycling en illegale export indammen.

Daarnaast is een extra inspanning nodig om meer e-waste gescheiden in te leveren en te voorkomen dat het in het restafval terecht komt, zoals nu nog met meer dan 10% van alle elektrische apparaten en lampen gebeurt. De extra inspanning voor gescheiden inleveren past in het beleid van staatssecretaris Mansveld om de hoeveelheid gestort en verbrand restafval te halveren en door gescheiden inzameling en recycling meer grondstoffen te herwinnen.

Kamp belooft duurzaam hout voor bijstook in elektriciteitscentrales



NUON's biomassa-centrale in Lelystad levert energie voor circa 3.000 huishoudens.

Niet de allerbeste manier, maar wel een serieus alternatief — zo omschrijft minister Henk Kamp van Economische Zaken de wijze waarop hij gaat toezien dat energiebedrijven duurzaam geproduceerd hout bijstoken in hun elektriciteitscentrales. De stroomproducenten krijgen hiervoor een subsidie van zijn ministerie.

Kamp stelde in de Kamer dat om subsidie te krijgen vanaf 2024 voor elk areaal

waarvan hout afkomstig is, dient te zijn vastgesteld dat het duurzaam wordt geëxploiteerd. Omdat er voorlopig echter te weinig arealen zijn die aan deze eis voldoen, is een uitzondering gemaakt voor productiebossen kleiner dan 100 hectare. De duurzaamheid van deze bosbouw wordt getoetst op het niveau van de fabrieken die resthout verwerken tot pellets voor bijstook in stroomcentrales.

De minister verdedigde de subsidieregeling voor bijstook van biomassa op 13 januari jl. in de Tweede Kamer. Hij hakte hierover een knoop door nadat milieuorganisaties en elektriciteitsproducenten het niet eens konden worden over de certificering van duurzaam geproduceerde biomassa.

Milieuorganisaties ontevreden

Stichting Natuur en Milieu, Greenpeace

en Milieudefensie zijn het niet eens met de invulling die Kamp heeft gegeven aan de afspraak uit het Energieakkoord over certificering om in aanmerking te komen voor subsidie. Zij dreigden naar de rechter te stappen.

In het Kamerdebat over de voortgang van het Energieakkoord, dat Kamp in 2013 heeft gesloten met ondernemersorganisaties, vakbonden, milieuorganisaties en lagere overheden, toonde de minister zich weinig toeschietelijk voor suggesties uit de Kamer. Hij stelde dat in 2016 wordt geëvalueerd of voldoende voortgang is geboekt om in 2020 uit te komen op 14% hernieuwbare energie in Nederland. Tussentijdse aanpassing zouden in het ergste geval het hele akkoord in de waagschaal stellen, aldus Kamp, of leiden tot vertraging in de beoogde transitie naar duurzame energie. ■

Achmea gebruikt afval als grondstof en energieopwekker

Achmea is op 15 januari jl. met het project Van Afval Naar Grondstof (VANG) gestart. Binnen de gezamenlijke vestigingen van de verzekeraar wordt jaarlijks bijna twee miljoen kilo afval geproduceerd. De helft daarvan werd tot voornoemde datum als restafval verbrand. Daarmee gingen waardevolle grondstoffen verloren.

Met dit project zet de verzekeraar, in samenwerking met haar ketenpartners, een transitie in van afval- naar grondstofmanagement. Het doel is dat eind 2016 minimaal 80% van het totale afval van Achmea als grondstof wordt hergebruikt en het overige (rest)afval geheel wordt ingezet om energie op te wekken. De verzekeraar geeft daarmee nu al invulling aan het overheidsbeleid om in 2015 minimaal 65% van het afval te scheiden.

De verzekeraar heeft voor elke schakel in de keten van afvalmanagement gekeken wat ervoor nodig was om de hoeveelheid restafval te verkleinen en om zoveel mogelijk waardevolle grondstoffen terug te laten keren in de biologische of technische cyclus van producten.

Startschot

Het startschot van het project werd op 15 januari gegeven in Apeldoorn met een symposium voor relaties van de ketenpartners. Op het symposium inspireerden

onder andere Bart Voortman, directeur Facilitair Bedrijf Achmea, Marc Pruijn, beleidscoördinator van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en Marius Smit, oprichter van Plastic Whale de aanwezigen om ook aan de slag te gaan met grondstofmanagement.

In de hele keten zijn door de verzekeraar veranderingen aangebracht om in 2016 de ambitie waar te kunnen maken. Enkele voorbeelden: er komt een aanpassing in de Algemene Inkoopvoorwaarden en in de Duurzaamheidsverklaring voor leveranciers en partners van Achmea, zodat

er zoveel mogelijk duurzamere goederen worden ingekocht. Ook zijn de afspraken met leveranciers rondom gebruik van verpakkingsmateriaal aangescherpt. Er komt een 100% biologisch afbreekbare koffiebeker en op de zeven kernlocaties worden alleen nog maar centrale inzamelmidelen ingezet voor afvalscheiding. Door vernieuwingen als een totaalpakket in te voeren bespaart de verzekeraar ook nog eens structureel op de kosten voor grondstofinzameling en verwerking. ■



Convenant Meer en Betere Recycling getekend

Op 16 maart jl. hebben staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, Wilma Mansveld en de voorzitters van BRBS Recycling, de Federatie Herwinning Grondstoffen (FHGO, de NVRD en de Vereniging Afvalbedrijven (VA), in Biddinghuizen het Convenant Meer en Betere Recycling ondertekend. Dit Convenant, dat inhaakt op het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) bevat een 28-tal concrete actiepunten om het concurrentievermogen van onze economie te versterken in combinatie met een vermindering van de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen.

Het Convenant zal voor 31 december 2024 een bijdrage moeten leveren aan de halvering van de hoeveelheid grondstof, die in Nederland als afval de keten verlaat dan wel wordt gestort en/of verbrand. Dit te voorkomen vraagt de inzet van verschil-

lende actoren in alle fases van de levenscyclus van een product of materiaal.

Een van de actiepunten richt zich specifiek op het voorkomen dat waardevolle grondstoffen weglekken. Dat vraagt niet alleen meer, maar vooral ook betere en hoogwaardigere recycling. Om dat te stimuleren zal de Rijksoverheid onder meer bestaande fiscale stimuleringsregelingen als MIA/VAMIL inzetten en via het Landelijk Afvalbeheer Plan 3 de mogelijkheden onderzoeken om bij grensoverschrijdend verkeer van afval onderscheid te maken tussen hoog- en laagwaardige recycling en daarop te sturen. Ook maakt het Rijk zich sterk voor het opschalen van effectieve nascheidingsmethoden.

Omgekeerd zetten BRBS Recycling, FHGO, de NVRD en de VA zich met gerichte acties zich eveneens in voor het welslagen van het Convenant. BRBS Recycling doet dit onder meer door een nieuw ketenproject omtrent dakafval te coördineren, kennis

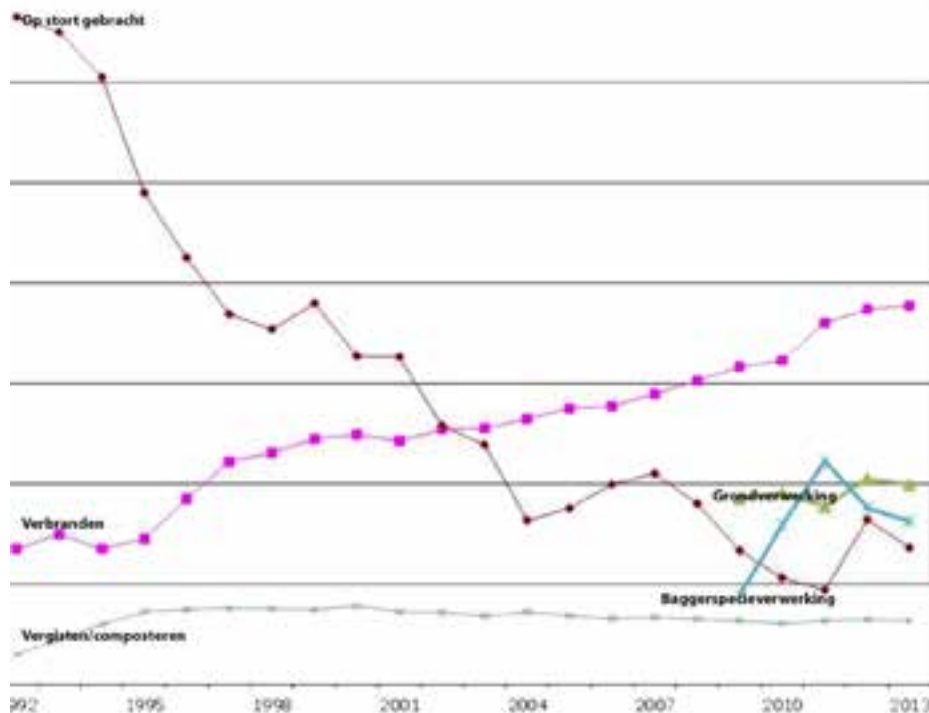
en expertise aan te leveren voor het verhogen van de effectiviteit van nascheiding en methodieken te ontwikkelen die moeten leiden tot hoogwaardige recycling.

Niet vrijblijvend

In het kader van het Convenant Meer en Betere Recycling zijn de deelnemers, met in hun kielzog hun achterban, verplicht gezamenlijk verantwoordelijk om het uitvoeringsprogramma tot een succes te maken. Voor het borgen van de voortgang zal er een secretariaat worden ingesteld dat onder meer jaarlijks hierover rapporteert. Die rapportage bevat zoveel mogelijk concrete resultaten, waaronder de kwalitatieve bijdrage aan de transitie naar een circulaire economie en de kwantitatieve toename van de recycling. De eerste rapportage zal worden gepubliceerd in 2016 en zal inhaken op de VANG monitoring in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. ■



Aanbod Nederlands afval voor verbranding daalt



toegepast als milieubeschermdende voorziening op de stortlocatie. De hoeveelheid verwerkt gft-afval is afgenomen met 2 procent tot 1,3 miljoen ton. Aan grond is in 2013 4,0 miljoen ton verwerkt. De verwerking van baggerspecie fluctueert sterk. In 2013 is 3,2 miljoen ton verwerkt. Dit alles blijkt uit de rapportage van de Werkgroep Afvalregistratie: Afvalverwerking in Nederland, gegevens 2013.

Storten

Ontdoeners van afval hebben in 2011 geanticipeerd op de aangekondigde afschaffing van de stortbelasting op 1 januari 2012. Zij hebben te storten afval in 2011 tijdelijk opgeslagen en dit na 1 januari 2012 bij stortplaatsen aangeboden. In 2013 is het stortaantal weer afgenomen. Het ligt nog wel boven het niveau van voor de afschaffing van de stortbelasting. ■

Bron: persbericht RWS d.d. 17-12-2014.

In Nederland ontstaat jaarlijks ongeveer 60 miljoen ton afval. Dit wordt op verschillende manieren verwerkt. Ongeveer 80 procent wordt gerecycled. Het composteren en vergisten van gft-afval valt onder recycleren. Het grootste deel van de rest wordt verbrand in afvalverbrandingsinstallaties, waarbij energie wordt teruggewonnen. In 2013 is in Nederland in totaal 7,5 miljoen ton afval verbrand. De verbrande hoeveelheid is met één procent toegenomen ten opzichte van 2012. Van het verbrande afval is nog maar 5,9 miljoen ton uit Nederland afkomstig. Dit is 0,5 miljoen ton minder dan in 2012.

Het afval dat niet gerecycled of verbrand kan worden, wordt milieuverantwoord gestort. In 2013 is het storten afgenomen tot 2,7 miljoen ton, waarvan 2,0 miljoen ton daadwerkelijk is gestort. De rest is



Nu ook keurmerk prestatieladder

Bedrijven die een CO₂-prestatieladder opstellen, kunnen dat nu ook op een gecertificeerde manier doen.

Het Nederlands Certificatie Kantoor (NCK) heeft daarvoor als eerste certificerende instelling de papieren gekregen

van de Raad van Accreditatie. NCK is geaccrediteerd voor de ladder-niveaus 1 tot en met 5 (klein, middelgroot en groot bedrijf) en ook voor de branche-gerichte toelichting 'Ingenieurs, architecten en adviesbureaus'.

De CO₂-prestatieladder is een instrument

dat bedrijven helpt bij het reduceren van CO₂. Binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten kan volgens NCK nog veel winst worden behaald met energiebesparing, het efficiënt gebruik van materialen en duurzame energie. ■



Na succesvolle pilot gaat Van Houtum door met recycelen drankenkartons



Bas Gehlen

Papierfabrikant Van Houtum uit Swalmen brengt sinds 2010 's werelds eerste – en enige – Cradle to Cradle – gecertificeerd hygiënapapier op de markt. Dit kwalitatief hoogwaardige toilet- en handdoekpapier, in jargon ook wel disposables genoemd, wordt gemaakt van 100 procent gerecycled papier. Directeur Bas Gehlen: "Schaarser wordende grondstoffen hebben ons aangespoord naar alternatieve grondstoffen uit te zien. Daarbij hebben wij ons oog laten vallen op drankenkartons. Een daarvoor opgezette pilot bleek succesvol. Inmiddels is de business-case bijna rond en naar verwachting zal nog voor het eind van dit jaar de machinerie om deze afvalstroom te recycelen operationeel zijn."

"Wij zijn een fervent voorstander van een circulaire economie. Voor de productie van disposables maken we dan ook bewust gebruik van oud papier. Vanwege de digitalisering neemt het aanbod hiervan ook in ons land af. En wat er is, wordt op grote schaal geëxporteerd naar China. Dan kan je wel weer gebruik maken van oud papier dat vanuit Amerika wordt geïmporteerd, maar in hoeverre is dat nog duurzaam te

noemen? Het staat in elk geval op gespannen voet met ons uitgangspunt zoveel mogelijk lokale grondstoffen in ons productieproces toe te passen," zegt Gehlen. Met het oog op de toekomst bleek het vinden van alternatieve grondstoffen noodzakelijk. Daarbij viel onder andere het oog op drankenkartons. Als één van de weinige landen in Europa worden die bij ons nog nauwelijks separaat ingezameld, terwijl we het jaarlijks toch over een hoeveelheid van zo'n 80.000 ton hebben. Met het huishoudelijk afval wordt dit materiaal tot nu toe grotendeels verbrand.

Pilot

Gehlen: "In samenwerking met de gemeente Roermond en de stichting HEDRA (Hergebruik Kartonnen Drinkverpakkingen) zijn we op 22 februari 2014 een intentieverklaring overeengekomen om de drankenkartons in de stadsdelen Swalmen en Roermond gescheiden in te zamelen en in onze proefopstelling te recycelen. De hiervoor benodigde techniek vormde een uitdaging, vooral omdat wij zonder toepassing van chemische middelen geur en voedselresten in ons proces te lijf wilden gaan. Met een combinatie van conventionele technieken zijn wij daarin geslaagd. In het recyclingproces weten we het karton zo te scheiden van de plastic of aluminium binnenkant dat er zowel voor ons als voor derden schone en waardevolle fracties resteren, die volledig zijn her te gebruiken."

Sluitende business case

Medio 2014 heeft staatssecretaris Wilma Mansveld van Milieu besloten de inzameling van drankenkartons onderdeel te laten uitmaken van het verpakkingconvenant. Gehlen: "Dit zal een belangrijke stimulans zijn voor gemeentes om de drankenkartons

daadwerkelijk apart in te zamelen. Daarop hebben wij onze proeven en ontwikkelingen doorgezet. Als alles volgens plan verloopt zal onze installatie nog voor het eind van dit jaar operationeel zijn."

Er komt jaarlijks zo'n 80.000 ton aan drankenkartons op de markt, waarvan naar verwachting uiteindelijk minimaal de helft zal worden ingezameld. In België en Duitsland, waar drankenkartons al langer separaat worden ingezameld, ligt het inzamelingspercentage ruim boven de 70%. Een substantieel deel van de in Nederland ingezamelde drankenkartons hoopt Van Houtum te kunnen verwerken.

Over Van Houtum

Van Houtum is al 80 jaar producent van hygiënapapier en innovatieve washroomoplossingen. Het hoofdkantoor en de productielocaties bevinden zich in Swalmen, gemeente Roermond. Met circa 200 medewerkers realiseert Van Houtum een jaaromzet van € 65 miljoen.

Al ruim 50 jaar wordt bij de papierproductie enkel gebruikgemaakt van 100% gerecycled papier. Van Houtum heeft de vaste overtuiging dat wegwerpproducten alleen met gebruikte vezels mogen worden geproduceerd. Deze visie op MVO wordt in de praktijk gebracht met evenredige aandacht voor People, Planet en Profit.

Onder de merknaam Satino Black produceert Van Houtum Cradle to Cradle Silver gecertificeerd hygiënapapier. Dit is kwalitatief hoogwaardig wit en zacht toilet- en handdoekpapier op basis van 100% gerecycled papier. Satino Black is 's werelds eerste en enige hygiënapapier dat de keurmerken FSC recycled, Europees Eco-label en Cradle to Cradle mag voeren. Het wordt volledig CO₂-neutraal geproduceerd. ■



Verwerking Satino Black

Vezelversterkt beton de oplossing om verzakking wegen tegen te gaan



Als gevolg van ontwatering daalt in veengebieden de bodem met gemiddeld één centimeter per jaar. Voor de infrastructuur en het grondgebruik heeft die bodemdaling grote gevolgen. In het dorpje Noorden aan de Nieuwkoopse Plassen leidt dit bijvoorbeeld tot het verzakken van een deel van de 50-kilometerweg. Voor de wegbeheerder vormde dit alsmaar verder zakkende weggedeelte een periodiek terugkerende kostenpost. Een door Dura

Vermeer Infrastructuur in samenwerking met ABT bedachte oplossing met staalvezelversterkt beton maakt hier een einde aan.

Veelal worden dergelijke problemen te lijf gegaan door onder het wegdek platen geëxpandeerd polystyreen aan te brengen. Een echt duurzame oplossing is dit niet. Plaatselijke zettingsverschillen doen zich weliswaar niet langer voor, maar het stopt de autonome bodemdaling niet. De alternatieve oplossing hiervoor vormde het storten van een 33 centimeter dikke laag met staalvezels versterkt beton. Om die te kunnen aanbrengen zijn er circa 1.800 palen met een lengte tussen 10 en 13 meter door het asfalt heen tot in een vaste zandlaag geheid. Het ontwerp van de palen is een optimum van zo min mogelijk overlast en een efficiënt draagvermogen. Er is gebruik gemaakt van kleine geprefabriceer-

de palen. Het asfalt, op sommige plaatsen tot 1,5 meter dik, blijft hierbij liggen, maar heeft geen functie in de nieuwe wegconstructie. Om op de juiste hoogte te blijven, is alleen een laag van het asfaltpakket weggefreest. Om de palen in het 1,5 kilometer lange tracé heeft de aannemer beton gestort, dat vervolgens is afgewerkt met een vier centimeter dikke laag asfalt.

Niet problematisch

Het onder handen genomen weggedeelte sluit door middel van een overgangsconstructie met stootplaten aan op bestaande weggedeelten. Aangezien die weggedelen niet op palen staan, zal het verzakken zich daar blijven voordoen. In de loop der jaren zal bij de overgangen een lichte helling ontstaan. Problematisch is dat niet. Bij veel bruggen zie je een vergelijkbare overgangsconstructie. ■

Het erkende stelsel gaat verder

De afgelopen tijd is er veel gediscussieerd over het bestaansrecht van het - door de overheid - erkende stelsel van kwaliteitsverklaringen. Het belangrijkste argument hierbij is dat CE-markering met de komst van de Verordening Bouwproducten dwingende beperkingen oplegt aan het gebruik van vormen van private certificering en het gebruik van keurmerken. Waar de grenzen exact liggen blijkt een complex vraagstuk.

Een uitwerking die zowel in lijn is met de Verordening Bouwproducten als die met de doelstelling van het eerder genoemde erkende stelsel liet dan ook lang op zich wachten. De Rijksoverheid stelde vervolgens aan de betrokken marktpartijen een hard ultimatum voor het vinden van een uitwerking en de implementatie van de Verordening per 31 december 2014.

Nu het ultimatum verstreken is, constateert Stichting Bouwkwiteit dat, binnen de randvoorwaarden van de Verordening Bouwproducten, de gangbare certificatiesystematiek zodanig valt aan te passen (en in veel gevallen reeds aangepast is), dat het erkende stelsel haar waarde voor de bouwsector behoudt en kan blijven behouden. Beoordelingsrichtlijnen (BRL-en) en ook de daarop door Certificerende Instellingen af te geven kwaliteitsverkla-

ringen dien(d)en aangepast te worden. SBK heeft de afstemming met de verschillende betrokken partijen gezocht en gevonden. Door ingehuurde extra capaciteit voor de beoordeling van de vele in korte tijd via KOMO door de verschillende partijen aangeboden dossiers zijn inmiddels de nodige certificatieregelingen onder het stelsel voor de markt behouden. KOMO heeft van haar kant eveneens alles in het werk gesteld om dit voor elkaar te krijgen. Het doorvoeren van de benodigde aanpassingen en formuleringen vergt nu eenmaal grote zorgvuldigheid en soms maatwerk.

Niet alles aangepast

Niet alle certificatieregelingen konden de benodigde aanpassingen tijdig ondergaan. Deze zijn nu buiten het erkende stelsel geplaatst en zijn dan ook niet langer opgenomen in de overzichten die gepubliceerd zijn op de website van Stichting Bouwkwiteit. Overigens is het zeer wel mogelijk dat de uit de overzichten verwijderde regelingen op een later moment weer onder het stelsel gebracht zullen worden. KOMO stemt dit af al naar gelang de behoeften bij haar achterban.

Nadere uitwerking

Bij een nadere uitwerking van het voor-

gaande is een scheiding aangebracht tussen de KOMO-kwaliteitsverklaringen (a), de erkende attesten (b) en de kwaliteitsverklaringen met betrekking tot het Besluit bodemkwaliteit (c).

a- De KOMO-kwaliteitsverklaringen zijn geheel privaatrechtelijk en zonder publieke werking. Deze zijn door KOMO buiten het erkende stelsel gehouden en zijn dan ook niet aan SBK en haar commissies ter beoordeling voorgelegd.

b/c- De erkende attesten ten aanzien van het Bouwbesluit en de kwaliteitsverklaringen met betrekking tot het Besluit bodemkwaliteit volgen echter wel het - door de overheid - erkende stelsel.

Tot slot is een aanzienlijk aantal bestaande certificatieregelingen ongewijzigd van kracht gebleven omdat de Verordening Bouwproducten daarop niet van invloed is.

Het actuele overzicht van kwaliteitsverklaringen onder het erkende stelsel en certificatieregelingen vindt u op: www.bouwkwiteit.nl ■

Bron: persbericht Stichting Bouwkwiteit d.d. 27 februari 2015.



Eerste omgevingsdienst werkt met PIM-protocol asbest

De omgevingsdienst Achterhoek (ODA) voert voor diverse gemeenten in de Achterhoek de asbesttaken uit. Om de keten van sloop tot verwerking van asbest efficiënt en effectief te controleren, werkt de ODA als eerste in ons land met het nieuwe protocol informatie-uitwisseling milieu-handhaving (PIM) asbest.

Efficiënt toezicht op asbest is dat niet alle asbestsaneringen worden gecontroleerd, maar dat dit op basis van een zogenaamde risicobenadering gebeurt. Daar controleren waar de grootste risico's voor burgers en leefomgeving zijn. De ODA heeft al voor deze aanpak gekozen. Effectief is dat het overtreden van regels met ernstige risico's altijd wordt aangepakt. De ODA doet dat namens gemeenten via de bestuurlijke instrumenten (bijvoorbeeld een last onder dwangsom of stilleggen van het werk). Met de uniforme aanpak is

in de Achterhoek een gelijk speelveld voor de bedrijven gecreëerd. Naast gemeenten zijn het ook de certificerende instellingen die als medetoezichthouder certificaten van de asbestbedrijven kunnen intrekken.

ODA eerste omgevingsdienst

ODA is de eerste omgevingsdienst in Nederland die het PIM protocol asbest heeft ondertekend. Dit vond plaats op 21 januari 2015 door Petra van Oosterbosch, directeur van de ODA. Otto Hegeman was namens PIM aanwezig. De verwachting is dat het overgrote deel van de 29 omgevingsdiensten in Nederland dit jaar zal volgen.

PIM

PIM is een gezamenlijk programma van Rijk, IPO (interprovinciaal overleg) en VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten).

PIM is ingesteld vanuit de gezamenlijk opvatting dat voor een adequate milieu-handhaving het noodzakelijk is dat de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners verbetert. PIM draagt daar aan bij door hulpmiddelen te ontwikkelen voor onderlinge informatie-uitwisseling in het milieudomein en biedt ondersteuning bij de bevordering van de onderlinge samenwerking. Doel van PIM is de ontwikkeling en implementatie van een informatie-uitwisselingsysteem: Inspectievier Milieu (IvM), waarmee de handhavende instanties over een instrument beschikken om informatie elektronisch te delen via een landelijke informatie-infrastructuur. Dit is een randvoorwaarde voor de verbetering van de informatie-uitwisseling tussen bestuurlijke en strafrechtelijke organisaties, die betrokken zijn bij de handhaving van de milieuwet- en regelgeving. ■

Ruim 27 miljoen voor banen en opleidingen via Sectorplan voor de Afval & Reinigingsbranche

Bijna op de drempel van het nieuwe jaar maakte minister Lodewijk Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bekend dat hij 11,4 miljoen euro uittrekt voor het sectorplan Afvalbeheer & Management en Beheer Openbare Ruimte (AMBOR). De subsidie dient er onder meer voor om 1.000 werknemers, die tussen de wal en het schip dreigen te vallen, in te laten stromen en hen en vele medewerkers in de sector op te leiden.

In de sector zijn ruim 28.000 medewerkers dagelijks bezig met het inzamelen, beheeren en verwerken van afval- en grondstoffen en met het beheeren en onderhouden van de openbare ruimte. De sector vergrijsst, waardoor er de komende jaren de nodige uitstroom is te verwachten. Ook sluiten kennis en vaardigheden van medewerkers vaak niet aan bij de veranderende omstandigheden in de sector. Het doel van het sectorplan is dan ook om de instroom van gekwalificeerd personeel te versnellen en het niveau van de huidige werknemers te verhogen. In concreto staat het sectorplan voor:

- 200 werknemers een opleiding tot coach van kwetsbare medewerkers te laten volgen;

- 600 BBL-trajecten op MBO1 of MBO2 niveau voor bestaande medewerkers te creëren;
- ruim 2.650 medewerkers aanvullende algemene scholing te bieden en
- 1.000 kwetsbare werknemers in te laten stromen en te scholen.

Extra werkgelegenheid

Het sectorplan was ingediend door het O&O fonds Afval- en milieubedrijven (waarin FNV ABVAKABO en CNV Publieke Zaak zijn vertegenwoordigd), werkge-

versvereniging WENb en de Koninklijke NVRD. Door de sector zelf wordt 16,3 miljoen euro geïnvesteerd in het op peil brengen van de kwalificaties van de medewerkers en het aantrekken van nieuw personeel. Mede als gevolg van het overheidsprogramma Van Afval Naar Grondstof is de verwachting dat het gescheiden inzamelen, sorteren, bewerken en vermarkten van afval- en materiaalstromen veel extra werkgelegenheid creëert. ■







ECONOMISCH TIJ KEERT

Voor de recyclingindustrie was 2014 een jaar waarin de neergang van het afvalvolume min of meer tot stilstand kwam, maar met prijzen die ronduit slecht genoemd kunnen worden.

Bedrijven hebben orde op zaken gesteld door in de kosten te snijden wat helaas niet overal zonder gedwongen ontslagen gepaard ging.

Betrouwbare economische vergezichten om bedrijfsstrategieën op te kunnen baseren zijn natuurlijk goud waard. Helaas, ze bestaan niet. En voor een sector als die van de afval- en recyclingindustrie is dat zo mogelijk nog veel lastiger, niet in de laatste plaats vanwege de nog erg in beweging zijnde afvalstoffenwet- en regelgeving. Toch voorspelt het CPB in een brief van eind 2014 een, overigens nog steeds 'voorzichtig', maar blijvend herstel voor Nederland. Elke strohalm wordt aangegrepen om het positieve sentiment verder aan te wakkeren. De economische groei was in 2014 driekwart procent, in 2015 zou deze op 1½ % kunnen gaan uitkomen. Helaas loopt de recyclingsector vaak achteraan in het herstel.



Een en ander had uiteraard ook zijn effect op de vereniging, die eveneens haar inkomsten zag teruglopen, maar dit prima heeft kunnen opvangen door evenzo in de kosten te snijden. Qua ledenaantal zijn er geen verschuivingen geweest hetgeen positief is in deze economisch slechte tijden, en een teken van vertrouwen in de vereniging.

Als vereniging bemoeit BRBS Recycling zich niet met commercie. Maar het is juist een vereniging als BRBS Recycling, die zich het economische lot van haar leden aantrekt. Doorlopend wordt gewerkt aan het afwenden van bedreigingen voor de recyclingsector en het in beeld brengen van de kansen en zo mogelijk creëren van nieuwe kansen.

2014 is het jaar waarin in navolging van 2013 recycling onverminderd hoog op de politieke agenda bleef staan, de circulaire economie als term gemeengoed is geworden en beleidsmatig is uitgewerkt in het zogenaamde VANG (Van Afval Naar Grondstof) beleid, waarin het met name om meer en betere recycling draait.

2014 mag misschien wel als het jaar gezien worden, waarin de sector samen met de overheid voor recycling stimulerende maatregelen heeft voorbereid, besluiten zijn genomen en is warmgelopen om in de komende jaren de vruchten hiervan te kunnen plukken. Dat schept verwachtingen!

AFVALSTOFFENBELASTING

Tot en met de 1e Kamer deed de afvalstoffenbelasting van zich spreken. Terecht werd ook daar de opmerking geplaatst over de volatilititeit van de wetgeving met als voorbeeld het in de afgelopen kabinetszittingsperiode invoeren, aanpassen, afschaffen en opnieuw invoeren van die afvalstoffenbelasting. BRBS Recycling heeft regelmatig haar zorgen geuit over deze inconsistente wijze van wetgeving, die het investeringsklimaat voor deze nog jonge recyclingindustrie sterk verstoort, zo niet de economische potentie ervan om zeep dreigt te helpen. Eind goed al goed. De zo gewenste € 100,- miljoen belastinginkomsten gaan er komen voor de staatskas en is vertaald in

een afvalstoffenbelasting op de onderste 2 sporten van de Ladder van Lansink, te weten sorteren EN verbranden. Iets wat in de Nederlandse recyclinghistorie nog niet eerder is vertoond en de recyclingsector zeker een extra stimulans zal geven.

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

Met het zogenaamde VANG-beleid is het ministerie van IenM in samenwerking met het bedrijfsleven en gemeenten voortvarend te werk gegaan. BRBS Recycling heeft het VANG-beleid, hoe kan het ook anders, volledig omarmd. Naast het specifiek op huishoudelijk afval gerichte Uitvoeringsplan zijn alle andere recycling stimulerende acties samengevoegd in het Convenant "Meer en Betere Recycling". BRBS Recycling heeft zitting in de stuurgroep van de uitvoeringsorganisatie van het Convenant en is ook bij de meeste projecten rechtstreeks betrokken zodat direct invloed uitgeoefend wordt op de uitkomsten van het VANG-beleid.

Enkele in het oog springende projecten uit het VANG-beleid.

Het project Effectief sorteren is een op het lijf van sorteerbebedrijven geschreven project, waarbij sorteren in het centrum van de belangstelling is komen te staan en het resultaat gericht is op meer en betere sorteermogelijkheden, waardoor minder recyclebare afvalstromen naar de stort of de verbrander verdwijnen.

Het onderzoek naar de recyclebaarheid van de 'restbak' van milieustraten, afgedwongen middels de door BRBS Recycling ingebrachte motie, is in uitvoering genomen. Ook het project hoogwaardige recycling is in 2014 ingang gezet. Met de definitie van hoogwaardige recycling wordt de mogelijkheid gecreëerd om waardevolle recyclebare materiaalstromen voor de Nederlandse (recycling-)industrie te behouden in plaats van dat deze materiaalstromen in laagwaardige toepassingen naar het buitenland weglekken. Diezelfde materialenstromen zullen wel geïmporteerd kunnen worden, waarmee een voor de Nederlandse recyclingindustrie zeer aantrekkelijke situatie met zogenaamde semipermeabele grenzen kan ontstaan en Nederland zich verder

kan profileren als koploper van innovatieve recyclingprocessen. Het ministerie van IenM heeft in 2014 een permanent loket geopend waar het recyclingbedrijfsleven met zaken kan aankloppen, die tot dan toe recycling gefrustreerd hebben.

De komende jaren moet het VANG-beleid haar business-cases voor de recyclingindustrie gaan opleveren.

In het Uitvoeringsprogramma huishoudelijk afval is de recyclingindustrie slechts zijdelings betrokken. Dat moet veranderen, omdat juist daar nog veel recyclingpotentieel is te realiseren, getuige het feit dat bij onze zuiderburen Wallonië en Vlaanderen reeds 63% respectievelijk 72% van het huishoudelijk afval wordt gerecycled, terwijl Nederland blijft steken op 50%.

Reden te meer om nadrukkelijk de samenwerking tussen gemeenten en recyclingindustrie te blijven stimuleren.

RELATIE RECYCLINGBEDRIJVEN EN GEMEENTELIJKE OVERHEDEN

De interactie tussen gemeentelijke overheden en verenigingen en het recyclingbedrijfsleven is in 2014 verder geïntensiveerd. Vertegenwoordigers van BRBS Recycling spraken regelmatig op bijeenkomsten van gemeenten. Het geslaagde door BRBS Recycling, FHG en dit jaar ook NVRD georganiseerde Recyclingsymposium op 24 september 2014 was dit keer meer op de gemeentelijke praktijk gericht.

De slotverklaring van de vice-voorzitter van NVRD de heer Groenhuis tijdens het recyclingsymposium nodigt uit tot verdere samenwerking. Door hem werd geopperd - als de gemeenten nu massa garanderen, zorgt de recyclingindustrie dan voor goede recycling en toepassing van deze materialen.



Deze uitdaging werd door Van der Giessen, voorzitter BRBS Recycling, van harte aangenomen. Ook werden in 2014 met regelmaat artikelen over recycling en leden

van BRBS Recycling geplaatst in GRAM, het lijfblad voor ambtenaren van de gemeentelijke afval- en milieuafdelingen.

MINERALOGISCHE AFVALSTOFFEN

Voor de mineralogische afvalstoffen is BRBS Recycling al van ouds her sterk vertegenwoordigd in de verschillende relevante nationale en internationale projectgroepen, commissies en netwerken.

Stichting Beheer BRL 2506

Om nog meer zelf sturend te kunnen zijn is in 2014 een voor BRBS Recycling lang gekoesterde wens in vervulling gegaan met de oprichting van de Stichting Beheer BRL 2506 samen met BMR. Hiermee gaat de recyclingsector weer volledig zelfstandig invulling geven aan de inhoud van de kwaliteit van een van haar grootste materiaalstromen, te weten recyclinggranulaat. Een natuurlijk moment nu juist ook vanuit de Europese Bouwproductenverordening individuele recyclingbedrijven nog nadrukkelijker de verantwoordelijkheid dienen te nemen voor de kwaliteit van hun producten.

Begin 2015 gaat de Stichting officieel geaccepteerd worden door de Raad voor Accreditatie en zal zij in een niet gemakkelijke periode haar nut en noodzaak moeten gaan bewijzen. Juist in de huidige hectische tijden van ontvlechting van de eisen uit de Bouwproductenverorde-

ning (CPR) en het private certificatiesysteem zal de Stichting Beheer BRL 2506 de koers gaan bepalen en sturen op hoge kwaliteit van het Nederlandse recyclinggranulaat, zoals de markt dat gewend is, om daarmee het vertrouwen in recyclinggranulaat verder te bestendigen.

In 2014 is reeds veel gezegd over de juiste administratieve uitvoering van de CPR. Helaas speelt zich een deel van de veranderingen af buiten de directe invloedssfeer van de recyclingsector zelf. De Europese Bouwproductenverordening, reeds vanaf juli 2013 in werking, eist dat kwaliteitsverklaringen geen uitspraken meer doen over de in Europese geharmoniseerde normen opgenomen eisen. Veel individuele bedrijven hebben hun zogenaamde Declaration of Performance (CE-markering en DoP) op orde, maar de noodzakelijke aanpassingen in beoordelingsrichtlijnen dienen door de beheerders te worden uitgevoerd en waar het KOMO-keurmerken betreft door de Stichting KOMO. Individuele ondernemers mogen absoluut niet de dupe worden van het feit dat prima op kwaliteit geleverde producten worden afgekeurd enkel omdat administratieve zaken niet op orde zijn, waar zijzelf geen invloed op hebben!

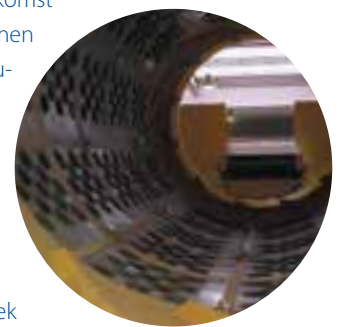
End of Waste recyclinggranulaat

2014 is net niet het jaar geworden dat recyclinggranulaat op eenduidige wijze een einde-afvalstof mag worden genoemd. Alle voorbereidende werk is wel in 2014 afgerond. Recyclinggranulaat is en blijft naast papier en glas een van de grootste successen van de Nederlandse recyclingindustrie. Al jaren worden miljoenen tonnen steenachtig bouw- en sloopafval bewerkt tot een zeer gewaardeerd product zonder negatieve milieugevolgen of noemenswaardige incidenten. Het verwerven van de status product voor een dergelijke materiaalstroom ligt dan ook voor de hand. Ondanks de veelal onberispelijke kwaliteit van recyclinggranulaat, die niet in de laatste plaats wordt verkregen middels het in de loop der jaren zorgvuldig ontwikkelde kwaliteitssysteem waarmee proces en product in de praktijk gecontroleerd wordt, is de theorie erg weerbarstig. Toch lijkt nu echt het eind in zicht te komen en zijn er heldere criteria geformuleerd, die nu alleen nog formeel dienen te worden bevestigd. Samen met het Ministerie van IenM lijkt daarmee BRBS Recycling een unieke klus geklaard te hebben en kan de markt hiermee haar voordeel doen.

Teerhoudend asfalt

BRBS Recycling had reeds rond de eeuwwisseling met de toenmalig minister van Milieu Jan Pronk de overeenkomst om teer de wereld uit de helpen te beginnen bij Nederland. Weglekken van het teerhoudend asfalt (TAG) naar het buitenland werd als probleem blootgelegd en direct opgelost.

Door het Verdrag van Bazel rond 2007 werd de sector helaas meer dan 7 jaar teruggeworpen. Rijksbeleid is sinds 15 jaar niet veranderd, toch is de problematiek rondom export van TAG sinds 2007 nog steeds aanwezig. Wel is in 2014, mede met inbreng van BRBS Recycling, de CROW210 verbeterd en is de Code Milieuverantwoord Wegbeheer met 10 jaar tot 2024 verlengd.



Reden voor de drie thermische verwerkers van TAG (leden van BRBS Recycling) om voor de komende 3 jaar het TAG Convenant met ver-

trouwen te ondertekenen en vol in te zetten voor uit TAG opgewerkte vrij toepasbare grondstoffen.



AVI-bodemassen

Leden van BRBS Recycling spannen zich in voor optimale verwerking van AVI-bodemassen, waarmee geen wissel wordt getrokken op de toekomst en rekening wordt gehouden met tweede levens.

Op verzoek van het ministerie van IenM werkte BRBS Recycling aan verbetering van de Green Deal voor AVI-bodemassen.

In samenwerking met de verbrandingssector is getracht de klus te klaren om AVI-bodemassen hoogwaardig op te werken. Helaas zijn deze overleggen afgebroken in afwachting van resultaten van de initiatieven van de verbrandingssector zelf. Dit zette de initiatieven van recyclingbedrijven on-hold. Al sinds jaren vertegenwoordigt ook de internationale vereniging van recyclingbedrijven FIR de belangen van de verwerkers van AVI-bodemassen in Brussel. In 2014 is om die reden NVPG toegetreden tot de FIR, waarmee de FIR ook met betrekking tot mineralogische secundaire bouwgrondstoffen nog meer dan voorheen een breed internationaal aanspreekpunt is.

Europa

Met de laatste ontwikkelingen rondom de Europese Bouwproductenverordening weet de brekerwereld van bouw- en sloopafval maar al te goed hoe dichtbij Europa is. Simpel wegwuiven met 'mañana mañana' kan niet meer. BRBS Recycling heeft tijdig enkele posities in deze Europese wereld weten te bemachtigen zodat de recyclingsector beter kan worden vertegenwoordigd in deze door de primaire industrieën gedomineerde wereld. Hard nodig. Hiervoor is evenwel veel geduld en een lange adem nodig. De Europese variant van de samenstellingsproef, waarvan door BRBS Recycling verbetervoorstellen zijn gedaan zullen onder leiding van BRBS Recycling worden aangepakt en zal over circa 5 jaar dagelijkse praktijk van brekerbedrijven gaan worden. Ook de in goed overleg met Nederlandse partners gecoördineerde acties in het kader van de geharmoniseerde milieuhygiënische proeven voor granulaten worden voor brekerbedrijven over 5 a 10 jaar dagelijkse praktijk.

BRBS Recycling waakt daarmee over de toekomst van recyclingbedrijven. Ook haar deelname in de Europese Technical Working Group Waste Treatment en Waste Incineration van de Europese Commissie is daar een voorbeeld van. Het in 2013 door BRBS Recycling opgerichte team van experts op het gebied van Europese normering van inerte secundaire bouwgrondstoffen wist zich in 2014 verder te ontwikkelen en functioneert als een platform voor kennisuitwisseling.

Maar niet alleen op wet-, regel en norm-technisch gebied voert BRBS Recycling samen met de FIR haar lobby in Europa. Voor recyclingbedrijven, die hun vleugels willen uitslaan over de grens, ofwel hun kennis en kunde in het buitenland te gelde willen maken, zorgt BRBS Recycling dat recyclingbedrijven de mogelijkheden krijgen aangereikt om hun weg hierin te leren vinden. Reden waarom BRBS Recycling in het afgelopen jaar de goed bezochte bijeenkomst organiseerde samen met VLM (Vereniging van Leveranciers van Milieutechnologie), waarvan leden reeds 90% business buiten Nederland hebben. Daarnaast werden verschillende buitenlandse missies door BRBS Recycling

en leden ontvangen, die mogelijkheden bieden voor leden en soms ook donateurs. Eind 2014 zijn de eerste gesprekken gevoerd voor een mogelijke export expertise centrum.

RECYCLING DOE JE SAMEN

Recycling vergt van alle stakeholders dat er goed met elkaar wordt samengewerkt.

Circulaire economie is 'samen doen'.

Om recycling verder aan te jagen zal de cirkel rondgemaakt dienen te worden met afnemers van gerecyclede grondstoffen. Zonder een continue vraag naar gerecyclede grondstoffen van goede kwaliteit, blijft het bij een enkele pilot, mooie woorden, loze beloften en window dressing. In het VANG-beleid wordt ook hier aandacht aan besteed in de vorm van de zogenaamde ketenaanpak. Een nauwe samenwerking tussen de recyclingindustrie en primaire producenten is dan ook de manier om tot de circulaire maatschappij te komen.

Dit betekent enerzijds producten maken die kunnen worden gerecycled en anderzijds het produceren van gerecyclede grondstoffen waar de industrie behoefte aan heeft.

De huidige samenwerking met de recyclingsector is voor een groot aantal industrieën nog erg eenzijdig. Goed beschouwd ruimt de recyclingindustrie nu enkel nog de afvalcomponent van betreffende industrieën op, maar krijgt nog maar weinig mogelijkheden om een gekwalificeerd product terug te leveren.

Potentiële afnemers van gerecyclede grondstoffen dienen eerst overtuigd te worden, dat heeft tijd nodig, overtuigingskracht en een klein steuntje in de rug van de overheid.

BRBS Recycling zoekt in die zin naar partners zoals de betonindustrie voor de steenachtige fractie Meer op lokaal niveau verbindt BRBS Recycling vraag en aanbod met elkaar en zijn ondertussen meer dan 10 Netwerk Betonketens opgericht, waar stakeholders elkaar eerst beter leren begrijpen om vervolgens daadwerkelijk tot business te komen. Dat daarbij ook daadwerkelijk vermindering van CO₂-emissies worden gerealiseerd wordt nog wel eens vergeten. Naast sectoren met specifieke materiaalstromen opereert BRBS Recycling op de grotere platforms en fora zoals onder meer VNO-NCW en BouwendNederland.

Dezelfde belangen

Een vereniging van recyclingbedrijven, die dagelijks in de weer zijn met afval, weet als geen ander wat er allemaal mis kan gaan. Ondanks dat handhaving geen taak van de vereniging is, is het wel bijzonder plezierig om van een toezichhoudende instantie te vernemen, dat de bij BRBS Recycling aangesloten bedrijven geprezen worden om hun goede naleefgedrag. Ook nadat in 2014 een intensieve inspectieronde op gebied van certificering en naleving Besluit Bodemkwaliteit was dat weer het geval. Naar onze mening is dit het gevolg van het zelfschonnende karakter van de vereniging.

Ten aanzien van dit naleefgedrag heeft BRBS Recycling hetzelfde belang als toezichhoudende instanties.

Op bedrijven, waar BRBS Recycling geen band mee heeft, is de invloed vanuit de vereniging uiteraard bijzonder klein. Hierbij vertrouwt de sector op adequate handhaving van Provincie en gemeenten. Het niet conform vigerende wet- en regelgeving opereren van recyclingbedrijven brengt schade toe aan deze nog, het is al eens gezegd,

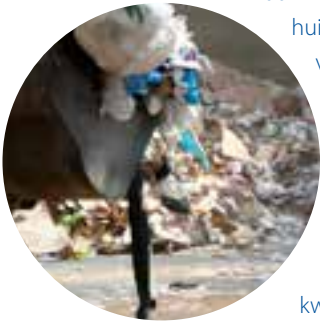
jonge bedrijfstak en aan individuele bedrijven, die door deze oneigenlijke concurrentie gefrustreerd worden in hun activiteiten. Helaas treft BRBS Recycling wel eens handhavinginstanties aan die terugschrikken van de soms stevige 'verdediging' van overtreders. Negatieve gevolgen voor ondernemingen, die het minder nauw nemen met de wetgeving, mogen een adequate handhaving niet in de weg staan, ook niet als dit in ogen van de toezichthouder "maatschappelijke negatieve gevolgen" zou kunnen hebben. Het zijn namelijk de bedrijven, die zich wel aan vigerende wet- en regelgeving houden, die de negatieve gevolgen ondervinden van bedrijven, die zich hier niet aan houden. Eerder zal niet adequaat ingrijpen tot maatschappelijk onaanvaardbare proporties uit kunnen groeien en de sector ondermijnen. BRBS Recycling stelt dan ook: - recyclen doe je samen -, ook de toezichthouder en het recyclingbedrijfsleven.

VOORUITBLIK 2015

Op vele fronten zal ook het komende jaar vele uitdagingen kennen voor de recyclingsector.

2015 is het jaar waarin 35 jaar geleden een 15 tal brekers de toenmalige Branchevereniging Breken en Sorteren hebben opgericht en ook het jaar dat is uitgeroepen tot het jaar van de bodem, hetgeen voldoende aanleiding is het belang van het bestaansrecht van producenten van secundaire bouwgrondstoffen te onderstrepen. En natuurlijk kan het niet anders dan dat begin 2015 recyclinggranulaat als voorloper voor menig andere secundaire grondstof onder nauwkeurig omschreven voorwaarden collectief als product niet zijnde een afvalstof wordt erkend.

In navolging van de bekende 'groene boekjes' (Kansen benutten en Naar duurzaam grondstoffenmanagement), zal een zogenaamd blauw boekje worden opgesteld over puin en recyclinggranulaat en mogelijk andere secundaire mineralogische bouwgrondstoffen. Een mooi moment vanwege de EoW status en alle huidige administratieve onduidelijkheden voortkomende uit interpretatieverschillen van de bouwproductenverordening, waarbij voor leden van BRBS Recycling één aspect overeind zal blijven staan: recyclinggranulaat geproduceerd door serieus werkende brekers is van onbesproken goede kwaliteit.



In 2015 zal pas echt duidelijk worden hoe met CPR en KOMO om te gaan. In dit verband zal ook de Stichting Beheer BRL 2506 haar bestaansrecht moeten gaan bewijzen.

Veel wordt verwacht van het VANG-beleid, waarvan staatssecretaris Mansveld naar alle waarschijnlijkheid op 16 maart 2015 het Convenant met de recyclingsector bij BRBS Recycling zal gaan ondertekenen. Een bevestiging van de steeds dominantere plek, die BRBS Recycling zich in de loop van jaren in het krachtenveld van afval- en recyclingbelangenorganisaties heeft verworven.



In de komende jaren zal een substantieel volume aan afval van huishoudens en bedrijven omgebogen gaan worden van verbranden naar recycling. Dit past in het uitvoeringsplan dat VNG, NVRD en IenM samen aan het opstellen zijn.

BRBS Recycling zal de praktische tools ontwikkelen en aanreiken aan gemeenten en ook het financieel-economische inzicht en perspectief bieden om hun doelstelling van 75% recycling te realiseren.

Europa blijft voor BRBS Recycling onverminderd belangrijk. Dan mag onze eigen Frans Timmermans de circulaire economie voor Europa op een laag pitje zetten, BRBS Recycling zal mede voor het Nederlandse kabinet bijverven, als begin 2016 Nederland voor de 11^{de} keer voorzitter van de Europese unie is, dat recycling en de circulaire economie hoog op de politieke agenda komen te staan.

Biomassa, bitumen afdichtingmateriaal ofwel dakleer, kunststoffen en glas zijn een paar stromen waarvoor BRBS Recycling zich actief zal inspannen om deze materiaalketens meer en beter gesloten te krijgen.

SLOT

De recyclingindustrie zet graag hoog in waar het gaat om akkoorden en of uitvoeringsplannen, die samen met partners worden gesmeed. Met als doel recycling en daarmee de circulaire economie in Nederland tot een succes te maken. Met betrekking tot de afvalstoffenbelasting zit staatssecretaris Wiebes van Financiën op de goede weg. Een ontwikkeling waarmee in ieder geval aan de Ladder van Lansink weer meer recht wordt gedaan.

Het huidige VANG-beleid, dat sterk inzet op recycling, geeft de recyclingindustrie de energie om samen met de overheid stappen te zetten, die voor Nederland economisch gezien van grote waarde zullen blijken te zijn. Recycling als 'the missing link' om daadwerkelijk tot de circulaire economie te komen zal snel als heel natuurlijk worden gezien, maar nu nog enigszins tegen bepaalde gevestigde belangen en stromen in gerealiseerd moeten worden. Leden van BRBS Recycling zien dit als een uitdaging en kans om nieuwe economische activiteit te creëren.





BEmerken

Het platform van BRBS Recycling
voor bedrijven en kenniscentra

Dit katern is samengesteld door:

Twee "R" Recycling Groep / DEMAREC - Demolition and Recycling

Geha Laverman / JC Bamford NV / Dehaco B.V.

M-Tech Nederland BV / MISa Advies / Saes International BV

Jager Meng- en Recyclingtechniek

Duurzame grondstoffen voor uw succes

Zo luidt al enkele jaren de slogan in onze advertentie. Maar waarom?



In de uitgave van december 2014 heb ben wij u iets verteld over onze innovatie op gebied van hergebruik van puingranulaat als grindvervanger in asfalt.

Nu willen wij u wat meer vertellen over onze ontwikkeling in grindvervangers voor de betonindustrie.

Onze bedrijven produceren al vele jaren grindvervangers voor zowel de betonmor-

tel- als de betonwar- enindustrie.

Dit doen wij door zoveel mogelijk het betonpuin apart in te zamelen en op te slaan. Daarnaast hebben wij de laatste jaren continue geïnvesteerd in het verbeteren en optimaliseren van onze installaties. Daarom zijn wij in staat om met onze moderne

installaties betongranulaten te produceren die ruim voldoen aan de kwaliteit- en specificatie eisen van onze klanten.

Zo zijn de meeste installaties van ons standaard voorzien van een wasinstallatie en zijn onze zeefinstallaties voorzien van specifieke zeefdekken die in staat zijn om onder bijna alle weersomstandigheden ook de fijne fracties af te zeven.

Dit betekent dat we altijd voldoende materiaal kunnen produceren en op voorraad kunnen houden voor onze klanten.

U zoekt gekwalificeerde betongranulaten 0-2, 0-4, 2-8, 4-12, 4-16, 4-32, 8-16, 8-32 of 16-32? Geen probleem, wij hebben het of maken het voor u.

Ook in de toekomst zullen we blijven investeren en innoveren om altijd, met de meest moderne technieken, de hoogst mogelijke kwaliteit grindvervangers te kunnen produceren.

Een volgend keer vertellen wij u graag meer over een andere innovatieve ontwikkeling binnen ons bedrijf.



In 2013 geïntroduceerde nieuwe Demarec sloop- en sorteergrijper DRG-25-DN bewijst zich in de praktijk bij van Vliet Contrans



Inmiddels heeft van Vliet Contrans te Weteringen en de vestigingen die daar toe behoren al weer 4 grijpers van dit type in gebruik. De DRG-25-DN maakt samen met de DRG-27-DN deel uit van een in 2013 nieuw geïntroduceerde klasse grijpers. De grijpers zijn gepositioneerd tussen de DRG-22-DN en DRG-28-DN. Waar vaker de DRG-28-DN gekozen werd vanwege de grotere inhoud, kan nu ook gekozen worden voor 1 van de nieuwe grijper met een inhoud van 650 resp. 760 liter. De grijpers hebben een opening van meer dan 2 meter en breedte afhankelijk van het type van 1.000 of 1.200 mm. Beide grijpers zijn standaard voorzien van 2 draaimotoren met (het nog steeds) unieke filtersysteem in het draaicircuit en niet te vergeten de robuuste aanslagen grijper open. Tevens hebben de grijpers een gewijzigde penborging. De kracht van deze grijpers zit onder meer in het feit dat de CW40 ophanging van deze grijpers geïntegreerd zit

in de bovenkopconstructie. Dit bespaart gewicht en is compacter. In combinatie met de grotere inhoud ligt hier ook het grote voordeel in een aanzienlijke brandstofbesparing!!



DEMAREC - Demolition and Recycling

Equipment BV

Den Hoek 10

5845 EL St. Anthonis

0485-442300

info@demarec.com

www.hetnieuwesnelwisselen.nl

Verrassend groot in slijttechniek



'Toen de samenwerking van Geha en Laverman in 2013 een feit was en er een start met de bouw van de Geha-Laverman.com website werd gemaakt hadden we eigenlijk nog niet voldoende zicht op alles wat

we in huis hebben', aldus Theo van Schie. 'Daarom duurde het allemaal wat langer om ons complete leveringsprogramma aan Google toe te vertrouwen. Onze nieuwe website www.geha-laverman.com maakt overzichtelijk waar Geha Laverman allemaal toe instaat is en zelfs ik ben verrast!'

Dat de samenwerking van de twee slijttechniek-bedrijven Geha en Laverman zoveel meer zou opleveren heeft niemand kunnen voorzien. Het le-

veringsprogramma is inmiddels zo breed dat je je af zou kunnen afvragen: bestaat het wel als Geha Laverman het niet kan leveren? En dan te bedenken dat in veel gevallen het niet bestaande misschien wel

maakbaar is, want Geha Laverman ontwikkelt en bouwt in eigen werkplaats. Erik Bloor: 'onze site is beslist geen webshop, want zo verkoop je geen vijftig jaar expertise en ervaring. Daarom geloven we, anno 2015, nog steeds in persoonlijk contact met onze klanten. Ons doel is intensief samenwerken in slijtoplossingen en onze site inspireert daartoe. We nodigen iedereen uit om eens langs te komen op geha-laverman.com. U bent van harte welkom.'



JCB 100-C1; DE EERSTE 10-TONS GRAAFMACHINE VAN JCB

JCB heeft haar eerste 10 tons midgraafmachine op de markt gebracht. De JCB 100-C1 is gebaseerd op de eerder uitgebrachte JCB 86 C-1 echter met een motor die meer vermogen heeft, een grotere graafuitrusting en meer hydraulisch vermogen.

Uitgevoerd met een 74 pk sterke JCB Diesel by Kohler motor, die aan de Tier 4 Final

emissionnormen voldoet zonder gebruik te maken van een roetfilter en/of Adblue, wordt de machine bediend middels Bosch/Rexroth hydrauliek. Het gepatenteerde hydraulisch systeem met gereduceerde retourdruk zorgen voor een verminderd brandstofverbruik en maken zo deze machine de meest productieve in zijn klasse.

De machine beschikt over 2 graafmodi, ECO en HEAVY, waardoor de machinist te allen tijde op de voor hem meest economische manier kan werken.

De JCB 100-C1 is standaard voorzien van 2 dubbelwerkende hulpcircuits aan het uiteinde van de giek zodat moeiteloos bijvoorbeeld een sloopsorteergrijper kan worden aangesloten. Middels knopdruk kan één van de circuits op enkelwerkend

gezet worden zodat ook sloophammers e.d. op deze machine gebruikt kunnen worden. Instellen van deze circuits kan via het dashboard.

Smeerinterval op elk smeerpunt bedraagt 500 uren waardoor de machine alleen tijdens onderhoudsbeurten gesmeerd dient te worden.



JC Bamford NV
Zandweistraat 16
4181 CG WAARDENBURG
Tel. +31 418 654 654
info@jcb.nl
www.jcb.nl



Huren? Ook dan bent u bij Dehaco aan het juiste adres!

Dehaco heeft in haar 30 jarige bestaan een toonaangevende positie ingenomen in de Europese sloopbranche. Met ons complete productenpakket zijn wij dé totaalleverancier voor de sloop-, recycling- en asbestsaneringsbranche in de Benelux. Dehaco is niet alleen toonaangevend op het gebied van alle denkbare benodigdheden voor deze markten, ook een grote verhuurvloot en een modern keuringscentrum voor uitrustingsstukken en asbestgereedschappen dragen bij aan de unieke marktpositie van Dehaco.

Verhuur

Professioneel gereedschap betekent vaak een flinke investering. Daarom bieden wij u voor vrijwel al onze producten ook de mogelijkheid om te huren. Dit kan ook heel handig zijn voor werkzaamheden die u niet regelmatig uitvoert. Zo beschikt u altijd over machines in topconditie, wanneer het u uitkomt en compleet met de vereiste certificaten.

De voordelen van huren bij Dehaco:

- Machines in topconditie
- Up-to-date vloot
- Direct inzetbaar
- Volledig onderhouden en getest



Dehaco B.V.

Kruisbaak 25
2165 AJ Lisserbroek
T: +31-(0)252-417950
M: info@dehaco.nl
W: www.dehaco.nl

Gevolgen inwerkingtreding Programma Aanpak Stikstof

Naar verwachting treedt op medio 2015 het Programma Aanpak Stikstof (<http://pas.natura2000.nl/>) in werking met betrekking tot stikstofdepositie. In onderstaand figuur zijn de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden weergegeven.

Indien uw bedrijf niet beschikt over een Natuurbeschermingswet(=Nbw)-vergunning, dan kan de inwerkingtreding van de PAS behoorlijk nadelige gevolgen hebben voor uw bedrijfsvoering bij toekomstige vergunningenprocedures. Het is daarom

raadzaam om nu, voordat de PAS in werking treedt, te overwegen of een eventueel benodigde Nbw-vergunning verkregen kan worden om de continuïteit van uw bedrijf te waarborgen.

Tijdens de door de overheid georganiseerde informatieavonden kwam naar voren dat de volgende onzekerheden en beperkingen bestaan:

- Beperkt beschikbare stikstofdepositieruimte wordt verdeeld tussen overheid en bedrijfsleven
- Bedrijven met Nbw-vergunning gaan voor bedrijven zonder Nbw-vergunning
- Wie het eerst komt die het eerst krijgt en op = op
- Salderen met oude vergunde rechten of extern kan niet meer, enkel salderen met maatregelen binnen de inrichting is nog mogelijk
- Oude aanvragen worden afgehandeld op basis van oud recht

Indien u niet beschikt over een Nbw-vergunning, adviseert M-tech Nederland om de naburige stikstofgevoelige Natura2000-gebieden in kaart te brengen, de stikstofdepositie te toetsen aan normen en nagaan of alsnog op basis van oud recht een Nbw-vergunning moet worden aangevraagd.



M-Tech Nederland BV

Productieweg 1G
6045 JC Roermond
T: +31-(0)475-420191
F: +31-(0)475-568855
W: www.m-tech-nederland.nl

Omgevingsvergunning voor recyclingbedrijven steeds complexer



Voor recyclingbedrijven is een passende omgevingsvergunning een 'eerste levensbehoefte'. De achterliggende jaren is het omgevingsrecht ongekeerd gewijzigd. Het is voor bedrijf, adviseur en overheidsorganisatie telkens weer een uitdaging om deze ontwikkelingen bij te houden. De introductie van Omgevingsdiensten

is afgerond en daarmee keert de rust in vergunningverlening & handhaving (hopelijk) terug. Vanwege de omgevingsvergunning zijn traditionele 'milieuthema's' geïntegreerd met 'ruimtelijke ordening en bouwen'. Dat klinkt logisch, maar het maakt de praktijk complexer.

De informatiebehoefte neemt toe. Voorbeeld: voor veel recyclingactiviteiten geldt een m.e.r.-beoordelingplicht. Vooraf moet worden nagegaan of een MilieuEffectRapport noodzakelijk is. Dat is vaak niet het geval, maar hiernaar moet wel onderzoek worden gedaan (Aanmeldingsnotitie).

Een ander thema is stikstofdepositie. Een recyclingbedrijf in de omgeving van een natuurgebied zal hiernaar onderzoek

moeten doen. Bij een te hoge depositie moeten maatregelen worden getroffen.

Kortom, ondanks de goede voornemens van deregulering en lastenverlichting stapelen de verplichtingen zich nog steeds op.

MiSa advies is gespecialiseerd in de advisering van recyclingbedrijven. Met een enthousiast team van ruim 10 personen zijn wij in staat om een breed pallet aan gespecialiseerde adviesdiensten te leveren. Voor veel recyclingbedrijven zijn wij de vaste adviseur voor omgevingsvergunningen.



SAES International officieel distributeur Atlas Copco "Hydraulic Attachments"

SAES International BV is met ingang van 1 maart jl. officieel distributeur van Atlas Copco hydraulische aanbouwdelen voor de Nederlandse markt geworden.

Atlas Copco

Het Duitse Atlas Copco geniet als gerenommeerd producent sinds jaar en dag een hoog aanzien in de markt. Atlas Copco produceert onder meer een scala aan kwalitatief hoogwaardige sloopgereedschappen, waaronder inbegrepen: hydraulische sloophamers, (combi)scharen, betonvergruizers en sorteergrijpers. Het Atlas Copco programma sluit hiermee naadloos aan op het bestaande programma van SAES International, een totaalprogramma waarin kwaliteit, economische duurzaamheid en service de boventoon voeren.

SAES International zal vanaf heden de levering van voornoemde Atlas Copco aan-

bouwdelen, alsook de levering van Atlas Copco onderdelen en het onderhoud (desgewenst op klantlocatie) aan Atlas Copco aanbouwdelen gaan verzorgen. Daarnaast zal SAES International de bestaande eigen voorraden uitbreiden met Atlas Copco onderdelen en zal zij Atlas Copco aanbouwdelen in de verhuurvloot opnemen.

Service FRD/Furukawa

SAES International heeft meer dan 30 jaren ervaring met het produceren, onderhouden en herstellen van sloopgereedschappen, tot voor kort als exclusief distributeur van FRD/Furukawa. Voor haar bestaande klanten blijft SAES International het onderhoud aan FRD/Furukawa sloopgereedschappen uitvoeren. Vanzelfsprekend wordt ook nu uitsluitend met originele onderdelen gewerkt en werkzaamheden worden tegen dezelfde condities als voorheen verricht.



SAES International BV

Lozerweg 10 - 14
6006 SR WEERT
Tel. 0495 - 561929
Fax 0495 - 561896
Email: info@saes.nl
Internet: www.saes.nl



JAGER Meng- en Recyclingtechniek: De compacte krachtpatser RM100 GO van RUBBLE MASTER en de INTREGRA overkorrelwindshifter

Met de compacte RM100 GO breker bewijst RUBBLE MASTER dat een breker niet per definitie zwaar, groot, moeilijk transporteerbaar en complex te bedienen hoeft te zijn. De RUBBLE MASTER RM100 GO breekt tot 250 ton per uur, weegt 29 ton en kan uitgevoerd worden met een MS100 GO schudzeef (2,8 x 1,3m) en een RFB100 GO overkorrelretourband. Hiermee komt het totaalgewicht van de combinatie op 33,2 ton. De RM100 GO inclusief zeef en

overkorrelretourband kan op 1 transport vervoerd worden zonder de zeef te demontieren. Door de inzet van compacte brekers kunnen veel onnodige transporten, bijkomende overlast en kosten uitgespaard worden wat ten goede van het milieu komt.

Integra presenteert een windshifter op de overkorrelretourband van de (mobiele) breker als veilig alternatief voor een handpikker aan de band. De windshifter

blaast de belangrijkste lichte delen, zoals o.a. hout, plastics en organische vervuiling uit de overkorrel van het materiaal. Bij steeds strengere veiligheidseisen is het toekomstig steeds vaker vereist om een alternatief voor de handpikker in te zetten. De overkorrelwindshifter is nauwkeuriger, heeft een terugverdientijd van een jaar en is universeel op te bouwen op elke (mobile) breker!



Jager Meng- en Recyclingtechniek

Nobelstraat 40a

3846 CG Harderwijk

The Netherlands

Voor meer informatie: www.jager-mrt.nl

BEmerken

De voorgaande pagina's hebben u het bewijs geleverd: DIT is uw podium!

BRBS Recycling biedt bedrijven en kenniscentra dit platform om kennis en ervaring te delen met de branche. Wat betekent dit concreet voor u:

- Push actief uw bericht/product nieuws, uw noviteit, uw (afgeronde/lopende/interessante) project de markt in.
- Juist in deze branche wordt uw extra uitleg gewaardeerd door uw doelgroep.

Voor meer informatie neem contact op met Daan Mooijman, dm@mooijmanmarketing.nl of bel met +31 (0)70 323 40 70.

Kalender vakbeurzen symposia congressen

• Asbestos 2015

Op 15 en 16 april 2015 staat Ahoy Rotterdam helemaal in het teken van asbest. Van inventarisatie en onderzoek tot en met sanering en opslag: alle disciplines zijn hier aanwezig. *Voor meer informatie:* www.asbestos2015.com

• PLAST 2015

Van 5 tot en met 9 mei 2015 wordt in Milaan de internationale beurs PLAST 2015 gehouden. Deze vakbeurs is gericht op fabrikanten van plastic en rubber producten. *Voor meer informatie:* www.plastonline.nl

• Congres Afval & Recycling Industrie

Op 2 juni 2015 vindt de 5e editie van het jaarcongres Afval & Recycling Industrie plaats in Amsterdam. *Voor meer informatie:* www.managementproducties.com/events/afval-en-recycling-industry

• Solids Rotterdam 2015

Solids Rotterdam 2015, de vakbeurs voor be- en verwerking, opslag en transport van vaste en droge stoffen, vindt in Ahoy plaats op 30 september en 1 oktober 2015. *Voor meer informatie:* www.easyfairs.com

• Sardinia 2015

Dit internationale symposium over afvalbeheer met een sterk wetenschappelijk karakter vindt van 5 tot en met 9 oktober 2015 plaats in S. Margherita di Pula (Cagliari) op Sardinië (It). *Voor meer informatie:* www.sardiniasymposium.it

• Recycling 2015

De zesde editie van deze branchebrede vakbeurs voor de recyclingsector zal van 3 tot en met 5 november 2015 worden gehouden in de Evenementenhal te Gorinchem. *Voor meer informatie:* www.evenementenhalgorinchem.nl

• Recyclingsymposium 2015

Het Recyclingsymposium 2015 vindt plaats op 4 november 2015 en wordt gehouden in de Evenementenhal te Gorinchem. *Voor meer informatie:* www.brbs.nl

• Batimat 2015

Van 2 tot en met 6 november 2015 zal in het expositiecomplex Paris Nord Villepinte het grootste mondiale vakevenement voor de bouw en architectuur worden gehouden. *Voor meer informatie:* www.batimat.com

• Bauma 2016

De 31ste internationale vakbeurs voor onder meer bouwmaschinen vindt plaats van 11 tot en met 17 april 2016 in de Beurs te München. *Voor meer informatie:* www.bauma.de

• Ifat 2016

De tweejaarlijkse internationale vakbeurs voor afvalbeheer en waterbehandeling wordt van 30 mei tot en met 6 juni 2016 gehouden in de Messe te München. *Voor meer informatie:* info@ifat.de

Colofon

Redactieraad

P. Broere
N. Donkers
R. Algra
M. de Vries

Redactie

CEV-Producties
Morelstraat 50, 3235 EL Rockanje
Tel. (0181) - 40 44 46
E-mail cevprod@worldonline.nl

Uitgave

BEwerken is een kwartaaluitgave van BRBS Recycling en wordt toegezonden aan de leden van BRBS Recycling, gemeenten, provincies, diverse ministeries, Rijkswaterstaat, diverse branche-organisaties op het gebied van afvalbe- en verwerking, afvaltransport, slopen en grondstoffenwinning.

Vormgeving

FrenkDesign - Mirelle Vegers
bedrijfscentrum De Kraanvogel
Zomertaling 131-5
6601 DW Wijchen
Tel. 06 - 38 79 65 23
E-mail info@frenkdesign.nl
Website www.frenkdesign.nl

Eindredactie en beheer adressenbestand

BRBS Recycling
Van Heemstraweg West 2b
5301 PA Zaltbommel
Tel. (0418) - 68 48 78
Fax (0418) - 51 54 53
E-mail info@brbs.nl
Website www.brbs.nl

Advertenties

Mooijman Marketing & Sales
t.a.v. dhr. D. Mooijman
J. Röntgenstraat 17,
2551 KS Den Haag
Tel. (070) - 323 40 70
Fax (070) - 323 71 96

De redactie is niet verantwoordelijk voor de advertenties in dit blad.

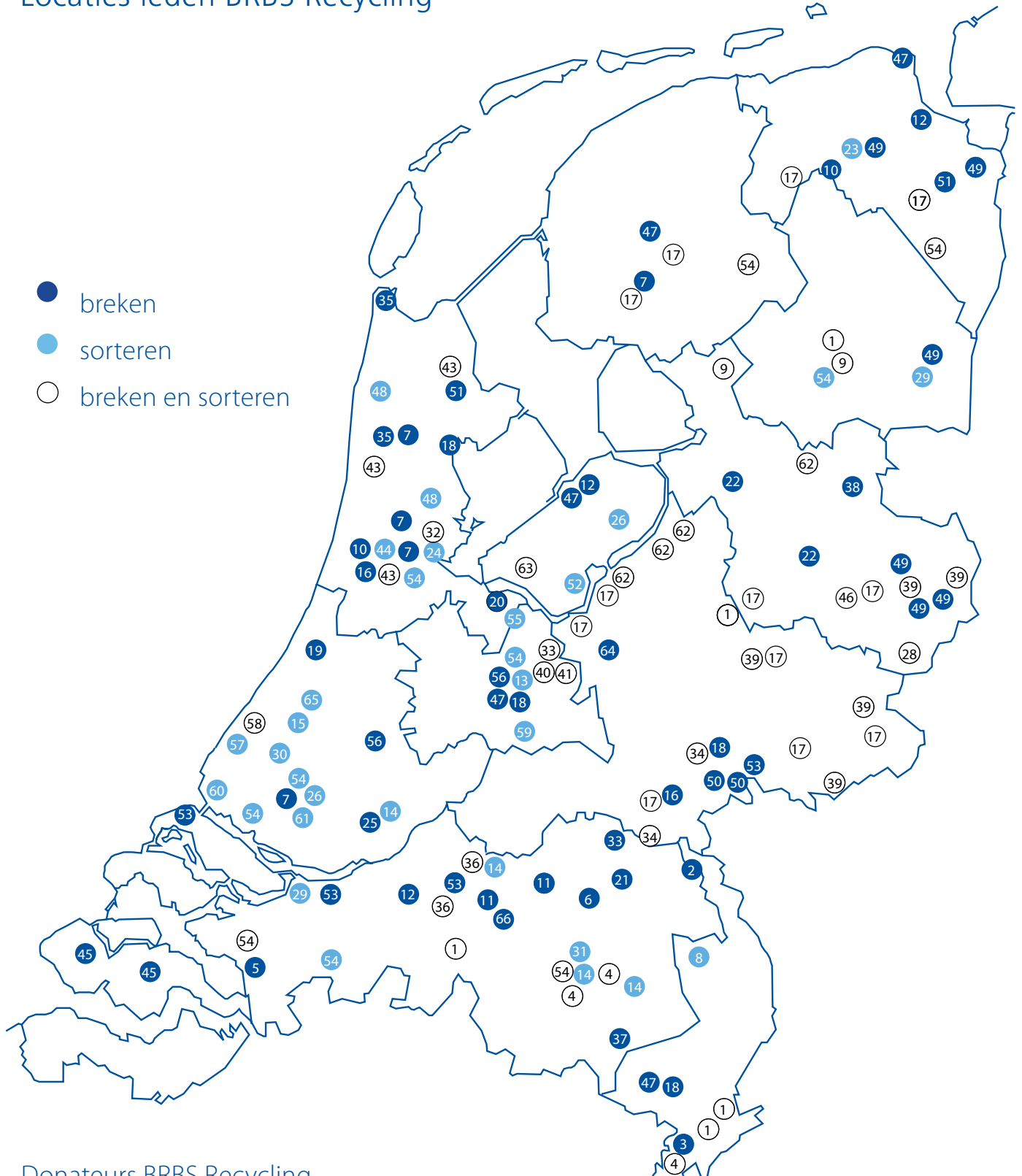
Druk

Kaasjager Makers van Communicatie
Rozemarijnsteeg 1
5301 BX Zaltbommel
Postbus 9
5300 AA Zaltbommel



BEwerken (ISSN-nummer 1566-9181) wordt met uit plantaardige grondstoffen gemaakte inkt gedrukt op hv wit halfmat MC (FSC) papier en ingeseald in een biologisch afbreekbaar folie. Deze combinatie staat garant voor een duurzaam grondstoffenmanagement.

Locaties leden BRBS Recycling



Donateurs BRBS Recycling

Bedrijfsnaam	Adresgegevens	Postcode	Plaats	Telefoonnummer	Website
Craco Nederland	Groenoord 424	2401 AP	Alphen a/d Rijn	0172 - 42 30 50	www.craco.nl
Dehaco B.V.	Kruisbaak 25	2165 AJ	Lisserbroek	0252 - 41 79 50	www.dehaco.nl
Demarec	Den Hoek 10	5848 EL	St. Anthonis	0458 - 44 23 00	www.demarec.nl
Duim Techniek	Gildetrom 12	3905 TC	Veenendaal	0318 - 52 96 38	www.duimtechniek.nl
Geha Laverman	Distributieweg 31	2404 CM	Alphen a/d Rijn	0172 - 47 51 53	www.laverman.com
IFE Bulk Benelux	Groot Overeem 7	3927 GH	Renswoude	0318 - 74 57 40	www.ife-bulk.nl
Jager Meng- en Recyclingtechniek	Nobelstraat 40a	3846 CG	Harderwijk	0341 - 42 45 33	www.jager-mrt.nl
Keestrack NV	Tanusweg 2	B-3740	Bilzen (België)	0032 - 8951 5851	www.keestrack.com
Kuiken N.V.	Dukaat 1	8305 BC	Emmeloord	0527 - 63 65 00	www.kuiken.nl
MILON bv	Huygensweg 24	5482 TG	Schijndel	073 - 547 72 53	www.milon.nl
C. van der Pols & Zn. B.V.	Stationsweg 36	3214 VK	Zuidland	0181 - 45 88 45	www.pols.nl
Saes International B.V.	Lozerweg 10-14	6006 SR	Weert	0495 - 56 19 29	www.saes.nl
M-Tech Nederland BV	Produktieweg 1G	6045 JC	Roermond	0475 - 42 01 91	www.m-tech-nederland.nl
Van der Spek Vianen BV	De Limiet 14	4131 NR	Vianen	0347 - 36 26 66	www.vanderspek.nl
Van Iersel Luchtman Advocaten	Meerendonkweg 21	5216 TZ	's-Hertogenbosch	088 - 908 08 00	www.vil.nl
Verhoeven Grondverzetmachines B.V.	Den Engelsman 2	6026 RB	Maarheeze	0495 - 59 66 66	www.verhoevenbv.nl
Wirtgen Nederland B.V.	Velsenstraat 1	4251 LJ	Werkendam	0183 - 44 92 37	www.wirtgen.nl

Ledenlijst

- 1 ○ **Attero BV**
Postbus 184, 7390 AD Twello
055 - 3018300
Locaties:
Landgraaf, t. 088 - 55 02 575
Montfort, t. 088 - 55 02 650
Tilburg, t. 088 - 55 02 200
Venlo, t. 088 - 55 02 401
Wijster, t. 088 - 55 01 000
- 2 ● **AVG Recycling Heijen B.V.**
Postbus 160, 6590 AD Gennep
t. 0485 - 55 12 60
- 3 ● **Baars Recycling B.V.**
Havenweg 30A, 6101 AB Echt (L)
t. 0475 - 48 11 03
- 4 ○ **Baetsen Recycling B.V.**
Locht 100, 5504 RP Veldhoven
t. 040 - 205 44 40
Locaties:
Echt (L), t. 0475 - 350 990
Son, t. 040 - 205 44 40
- 5 ● **BBZ Recycling**
v. Konijnenburgweg 56
4612 PL Bergen op Zoom
t. 0164 - 26 05 60
- 6 ● **Beekmans Recycling B.V.**
Hurkske 28, 5469 PJ Erp
t. 0413 - 21 23 22
- 7 ● **Bentum Recycling Centrale B.V.**
Vondelingenplaat 17
3197 KL Vondelingenplaat
t. 010 - 472 40 80
Locaties:
Recycling Combinatie REKO
B.V., Vondelingenplaat Rt.,
t. 010 - 472 40 80
Recycling Maatschappij
Steenkorrel Amsterdam,
t. 020 - 611 82 95
BRC Heereveen,
t. 0513 - 61 51 27
HAL Heerhugowaard,
t. 072 - 571 25 00
De Zaanse Puin Recycling
Zaandam, t. 075 - 684 71 50
- 8 ● **BituRec BV**
Veldstraat 22, 5815 CX Merselo
t. 0478 - 54 65 27
- 9 ○ **Bork Recycling BV**
Zwartschaap 46
7934 PC Stuifzand
t. 0528 - 33 12 25
Locatie:
Steenwijk, t. 0521 - 52 49 26
- 10 ● **Bottelier Sloophandel B.V.**
Postbus 9545, 2003 LM Haarlem
t. 023 - 531 94 43
- 11 ● **Brabant BreCom B.V.**
Nieuwkuikseweg 2
5268 LE Helvoirt
t. 0411 - 64 19 97
Locatie:
Udenhout, t. 0411 - 64 19 97
- 12 ● **CB Caron Recycling B.V.**
Postbus 408
4900 AK Oosterhout
t. 085 - 111 68 00
Locaties:
Farmsum, t. 085 - 111 68 00
Lelystad, t. 085 - 111 68 00
- 13 ● **Containerbedrijf Dorrestein B.V.**
Fornheselaan 180
3734 GE Den Dolder
t. 030 - 225 05 44
- 14 ● **Coolrec Nederland**
Postbus 7090
5605 JB Eindhoven
t. 040 - 851 73 00
Locaties:
Dordrecht, t. 040 - 851 73 00
Geldrop, t. 040 - 851 73 00
Waalwijk, t. 040 - 851 73 00
- 15 ● **De Milieu Express**
Radonstraat 231
2718 SV Zoetermeer
t. 079 - 363 30 30
- 16 ● **Dura Vermeer Reststoffen BV**
Postbus 149, 2100 AC Heemstede
t. 023 - 752 9000
Locaties:
Vijfhuizen, t. 023 - 533 23 19
Nijmegen, t. 024 - 373 85 95
- 17 ○ **Dusseldorp Infra, Sloop
en Milieutechniek B.V.**
Postbus 31, 7130 AA
Lichtenvoorde
t. 0544 - 39 55 55
Locaties:
Borne, t. 074 - 265 33 55
Deventer, t. 0544 - 39 55 55
Doetinchem, t. 0314 - 34 83 09
Ermelo, t. 0341 - 56 57 55
Leeuwarden, t. 0900 - 0955
Midwolde, t. 0594 - 58 72 50
Nijmegen, t. 024 - 37 25 255
Nijkerk, t. 033 - 24 59 904
Oudehaske, t. 0594 - 58 72 50
Veendam, t. 0598 - 63 55 94
Zutphen, t. 0544 - 395555
- 18 ● **Grondbank Nederland**
Postbus 19172, 3501 DD Utrecht
t. 030 - 29 66 485
Locaties:
Hoorn, t. 030 - 296 64 85
Rozendaal, t. 030 - 296 64 85
Weert, t. 030 - 296 64 85
- 19 ● **H.H. van Egmond B.V.**
Postbus 89, 2230 AB Rijnsburg
t. 071 - 402 42 41
- 20 ● **Feep v/d Heiden Puinrecycling B.V.**
Postbus 122, 1260 AC, Blaricum
t. 035 - 525 74 53
- 21 ● **Gebr. Van der Brand
en Van Oort B.V.**
Koperslagerstraat 17, 5405 BS
Uden, t. 0413 - 27 30 33
- 22 ● **Hoogebroom Raalte**
Stobbenbroekerweg 16
8101 NT Raalte
t. 0572 - 35 22 50
Locatie:
Zwolle RMZ, Rijnlandstraat
3-5, t. 0572 - 352 250
- 23 ● **ICOPAL**
Postbus 2301, 9704 CH
Groningen, t. 050 - 551 63 33.
- 24 ● **ICOVA**
Kajuitweg 1, 1041 AP
Amsterdam, t. 020 - 447 66 66
- 25 ● **Julianahaven Vof Overslag en
handelsbedrijf**
Postbus 8198
3301 CD Dordrecht
t. 078 - 617 95 96
- 26 ● **KLOK Containers BV**
Molenvliet 4
3076 CK Rotterdam
t. 010 - 492 92 92
- 27 ● **Kunststof Recycling
Van Werven B.V.**
Biddingringweg 23
8256 PB Biddinghuizen
t. 0321 - 33 05 73
- 28 ○ **Langezaal Afvalverwerking B.V.**
Postbus 198
7480 AD Haaksbergen
t. 053 - 573 58 00
- 29 ● **Maltha Nederland**
Glasweg 7-9
4794 TB Heijningen
t. 0167 - 529 529
Locaties:
Heijningen, t. 0167 - 529 529
Emmen, t. 0167 - 529 529
- 30 ● **Milieu Express Pijnacker**
Ambachtsweg 56
2641 KT Pijnacker
t. 015 - 369 45 78
- 31 ● **Milieuservice Brabant B.V.**
Postbus 143, 5280 AC Boxtel
t. 0411 - 65 00 00
- 32 ○ **PARO Amsterdam bv**
Siciliweg 38, 1045 AS
Amsterdam, t. 020 - 334 43 22
- 33 ● **Puinrecycling Oss B.V.**
Friezenweg 18, 5349 AW Oss
t. 0412 - 62 31 09
- 34 ○ **Putman Recycling B.V.**
Postbus 27, 6930 AA Wester-
voort, t. 026 - 311 21 51
Locatie:
Wijchen, t. 024 - 641 10 27
- 35 ● **Recycling Den Helder**
Postbus 10
1730 AA Winkel
t. 0224 - 54 18 44
Locatie:
Den Helder, t. 0223 - 63 75 84
- 36 ○ **Recycling Dongen B.V.**
De Slof 36, 5107 RJ Dongen
t. 0162 - 37 25 54
Locatie:
Recycling Waalwijk,
t. 0416 - 33 30 64
- 37 ● **Reiling Sterksel B.V.**
Postbus 2640
6026 ZG Maarheeze
t. 040 - 226 15 54
- 38 ● **R.M.B. BV**
Van Roijensweg 15,
7691 BP Bergentheim
t. 0523 - 23 80 17
- 39 ○ **Rouwmaat Groep**
Postbus 74, 7140 AB Groenlo
t. 0544 - 47 40 40
Locaties:
Dinxperlo, t. 0544 - 474040
Groenlo, t. 0544 - 474040
Hengelo, t. 074 - 2420541
Losser, t. 074 - 2420541
Zutphen, t. 0544 - 474040
- 40 ○ **Shanks Nederland B.V.**
Postbus 28008, 3828 ZG
Hoogland, t. 033 - 205 02 00
- 41 ○ **Smink Groep**
Lindeboomseweg 15, 3825 AL
Amersfoort
t. 033 - 455 82 82
- 42 ○ **Smink Recycling Centrum**
Amersfoortsestraat 7
3769 BR Soesterberg
t. 0346 - 35 22 86
- 43 ○ **Sortiva B.V.**
Postbus 72, 1800 AB Alkmaar
t. 088 - 472 16 00
Locaties:
Alkmaar, t. 088 - 4721600
Haarlem, t. 088 - 4721600
Middenmeer, t. 088 - 4721600
- 44 ● **Stoel Groep B.V.**
Vijfhuizenweg 240
2141 BL Vijfhuizen
t. 023 - 536 46 46
- 45 ● **Sturm en Dekker B.V.**
Kleverkerkseweg 24
4338 PM Middelburg
t. 0118 - 59 27 20
Locatie:
Goes, t. 0113 - 21 68 04
- 46 ○ **Ten Brinke Recycling B.V.**
Postbus 277, 7460 AG Rijssen
t. 0548 - 53 86 85
- 47 ● **Theo Pouw Groep**
Postbus 40329, 3504 AC Utrecht
t. 030 - 242 52 62
Locaties:
Akkrum, t. 0566 - 65 03 32
Eemshaven, t. 0596 - 54 89 00
Lelystad, t. 0320 - 23 69 66
Mobiële puinrecycling,
t. 030 - 242 52 62
Utrecht, t. 030 - 242 52 62
Weert, t. 0495 - 58 33 30
- 48 ● **Tol Milieu**
Contact 1-3, 1446 WB Purmerend
t. 0299 - 64 66 02
Locatie:
Burgerbrug, t. 0226 - 381600
- 49 ● **Twee 'R' Recycling Groep B.V.**
Welbergweg 71, 7556 PE Hengelo
t. 074 - 255 80 10
Locaties:
Almelo, t. 0546 - 58 15 55
Emmen, t. 0591 - 63 00 33
Groningen, t. 050 - 318 28 18
Hengelo, t. 074 - 243 26 57
Mobiële Puinrecycling,
t. 074 - 255 80 10
Veendam, t. 0598 - 626439
- 50 ● **Van Dalen B.V.**
Veilingweg 8, 6851 EG Huissen
t. 026 - 326 62 00
Locatie:
Looveer, t. 026 - 370 81 64
- 51 ● **Van der Bel Recycling bv**
Agriport 231
1775 TA Middenmeer
t. 0229 - 58 13 27
- 52 ● **Van der Heiden Milieu**
Baardmeesweg 36, 3899 XS
Zeewolde
t. 036 - 521 82 00
- 53 ● **Van Gansewinkel Minerals**
Postbus 2230, 5600 CE Eindhoven
t. 040 - 751 46 92
Locaties:
Maasvlakte, t. 081 - 36 30 99
Moerdijk, t. 0168 - 32 72 20
Veendam, t. 0598 - 69 00 22
Zevenaar, t. 0316 - 34 20 40
- 54 ○ **Van Gansewinkel Nederland**
Postbus 8785, 5605 LT Eindhoven
t. 040 - 751 40 00
Locaties:
Amsterdam, t. 088 - 700 30 00
Hoogeveen, t. 040 - 571 40 00
Rotterdam, t. 040 - 571 40 00
Rucphen, t. 040 - 571 40 00
Utrecht, t. 088 - 700 30 00
Vlaardingen, t. 040 - 571400
○ **Locaties:**
Acht, 040 - 75 40 00
Drachten, t. 0512 - 85 85 85
Heerle, t. 0165 - 30 53 05
Stadskanaal, t. 040 - 571400
- 55 ● **Van Loenen Milieu**
1* Loswal 9, 1216 BA Hilversum
t. 035 - 624 77 37
- 56 ● **Van Nieuwpoort
Bouwgrondstoffen B.V.**
Postbus 120, 2800 AC Gouda
Locatie:
Bonder Recycling en Overslag
BV, Utrecht t. 0182 - 59 74 44
- 57 ● **Van Vliet Den Haag**
Zonweg 13, 2516 AK
's Gravenhage
t. 070 - 382 51 38
- 58 ○ **Van Vliet Contrans**
Wateringseveld 1
2291 HE Wateringen
t. 0174 - 29 78 88
- 59 ● **Van Vliet Groep**
Grote Wade 45
3439 NZ Nieuwegein
t. 030 - 285 52 00
- 60 ● **Van Vliet Hoek van Holland**
Nieuwe Oranjekanaal 45
3151 CL Hoek van Holland
t. 0174 - 51 65 01
- 61 ● **Van Vliet Rotterdam**
Keenstraat 18
3044 CD Rotterdam
t. 010 - 246 73 36
- 62 ○ **Van Werven Recycling B.V.**
Zuiderzeestraatweg 74, 8096 CB
Oldenbroek
t. 0525 - 63 14 41
Locaties:
Balkbrug, t. 0523 - 65 64 64
Harderwijk, t. 0341 - 74 38 43
Hattemerbroek,
t. 038 - 376 14 49
Oldebroek, t. 0525 - 63 33 23
- 63 ○ **Vijfhoek**
Pontonweg 10
1332 CA Almere
t. 036 - 532 64 33
- 64 ● **Vink Aannemingsmaatschappij b.v.**
Postbus 99, 3770 AB Barneveld
t. 0342 - 40 64 06
- 65 ● **Vliko**
Achtthovenweg 17B
2351 AX Leiderdorp
t. 071 - 58 92 900
- 66 ● **Wolfs Aannemingsbedrijf B.V.**
Sprendingenstraat 29
5061 KM Oisterwijk
t. 013 - 528 22 58

HARDOX



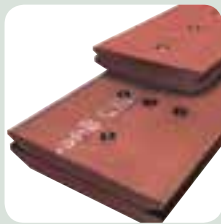
VERKLEININGS
TECHNIEK



SAMENWERKEN IN SLIJTTECHNIEK



AANBOUW
DELEN
VOOR
GRONDVERZET



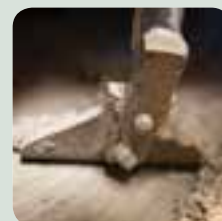
NIEUWBOUW
REPARATIE
REVISIE



ZEEFTECHNIEK



MALEN
MENGEN
MIXEN



SCAN EN BEKIJK DE VIDEO



Hardox Wearparts Center

Vestiging Zaandam
Grote Tocht 27
1507 CG Zaandam

T +31 75 653 98 00
F +31 75 670 24 56
E info@geha-laverman.com

Vestiging Alphen a/d Rijn
Distributieweg 31
2404 CM Alphen a/d Rijn

T +31 172 47 51 53
F +31 172 47 65 04
E info@geha-laverman.com

GEHA-LAVERMAN.COM